दि सांगली बँक लिमिटेड, सांगली

(शेड्यूल्ड बँक)

स्थापना १९१६

X62.23142,6N2:1.N6
K6
117391

संचयात् समृद्ध जीवनम्

दि सांगली बँक लि., सांगली

सुवर्णमहोत्सव
१९६६

दि सांगली बँक लिमिटेड

सांगली

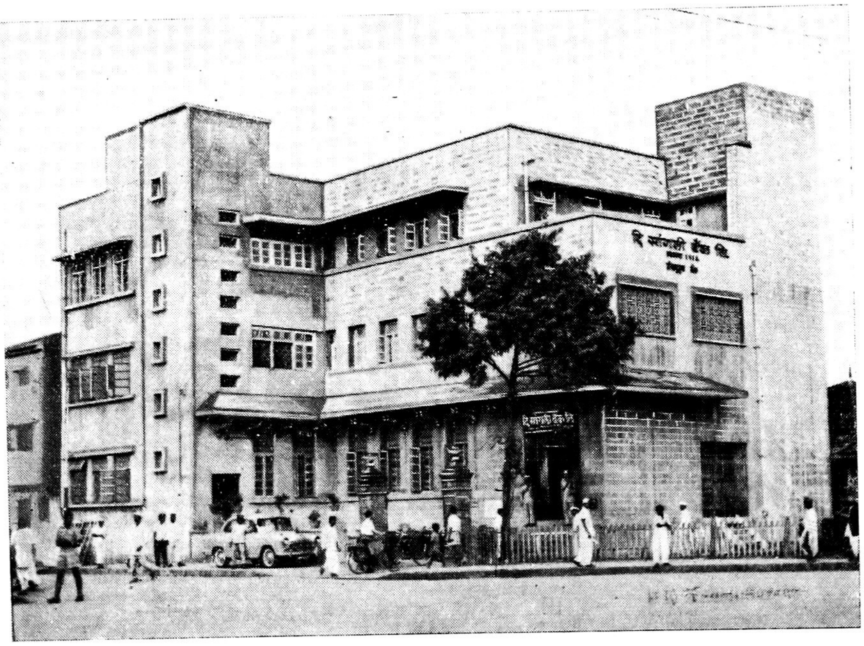

सुवर्ण महोत्सव १९६६

दि सांगली बँक लिमिटेड

सेवेची पन्नास वर्षे

- सांगली संस्थानची सनद (दप्तरी हुकूम २८-९-१९१६)
- सांगली बँकेची स्थापना : विजयादशमी, शके १८३८ : ५ ऑक्टोबर १९१६
- प्रत्यक्ष कामकाजाला सुरवात : कार्तिक शुद्ध ११ शके १८३८ (दि. ६ ऑक्टोबर १९१६)
- बँकेवरील संकटे : सन १९२०, १९२१, १९३३; १९३६
- १९३६–मुख्य ऑफिसची भव्य इमारत
- रौप्य महोत्सव : ३० सप्टेंबर १९४१
- स्वातंत्र्य दिन : १५ ऑगस्ट १९४७
- सांगली संस्थानचे भारतीय संघराज्यात विलिनीकरण : ८ मार्च १९४८
- १९४८—मुंबई येथे फोर्ट विभागात स्वतःचे इमारतीत शाखा—संस्थानच्या हद्दीबाहेरचे पहिले पाऊल.
- बँक Schedule नसल्याने Metropolitan Clearing House ची मुंबई शाखेकरिता स्थापना Money Lenders Licence ची आवश्यकता.
- १९५०—शेडयूल बँक म्हणून गणना.
- मुंबई सरकारचे प्रतिनिधी बोर्डावर चेअरमन म्हणून आले.
- १९५५—कोल्हापूरच्या " सराफ बँकेचे " विलिनीकरण
- १९५६—Licence under Sect. 22 of the Banking Companies Act, 1949
- १९५७—सांगली येथे बँकांचे Clearing House
- १९६१—Amalgamation of 3 Banks under Section 45 of the Banking Companies Act, 1949
- १९६४—Voluntary amalgamation of another 3 Banks and Branch expansion
- १९६६—विजयादशमी १८८८ : २३ ऑक्टो. सुवर्णमहोत्सव

* सुवर्णक्षण *

पद्मभूषण कै. कॅ. हिजहायनेस
राजा श्रीमंत सर चिंतामणराव धुंडीराज
ऊर्फ अप्पासाहेब पटवर्धन
के. सी. एस्. आय., के. सी. आय. ई.
राजेसाहेब, सांगली
जन्मः- १४-२-१८९०
मृत्यूः- २३-२-१९६५

आदरांजली

कै. श्रीमंत चिंतामणराव अप्पासाहेब पटवर्धन, राजेसाहेब, सांगली, दत्तक विधानाने १९०२ साली संस्थानचे वारस ठरून त्यांनी २ जून १९१० रोजी राज्यसूत्रे हाती घेतली. राज्यकर्त्याची भूमिका त्यांनी इतक्या श्रेष्ठ दर्जाने पार पाडली की, सन १९४८ साली संस्थान विलीन झाले तरी त्यांचे प्रजेवरील व प्रजेचे त्यांच्यावरील प्रेम व आदर अखेरपर्यंत कायम राहिले. राजकीय, सामाजिक, आर्थिक व शैक्षणिक क्षेत्रांत त्यांनी सांगली संस्थान अव्वल दर्जाचे बनविले. त्यांचे आदर्श व लोकप्रिय जीवन, स्मृतिरूपाने राहून तारीख २३।२।१९६५ रोजी अनंतात विलीन झाले !

स्थापनेमागील प्रेरणा व संकटकालात ज्यांची शक्ति सांगली बँकेच्या पाठीशी सदैव राहिली त्या राजेसाहेबांच्या पुण्यस्मृतींना या शुभप्रसंगी शतशः प्रणाम!!!

हर हायनेस श्रीमंत सौ. सरस्वतीबाईसाहेब पटवर्धन
राणीसाहेब, सांगली

राजघराणे

श्री. सौ. पद्मिनीराजे पटवर्धन,
एम्.ए., एल्एल्.बी.
राजमाता, सांगली.

हिज हायनेस विजयसिंहराव
माधवराव पटवर्धन
राजेसाहेब, सांगली

१ ले संचालक मंडळ

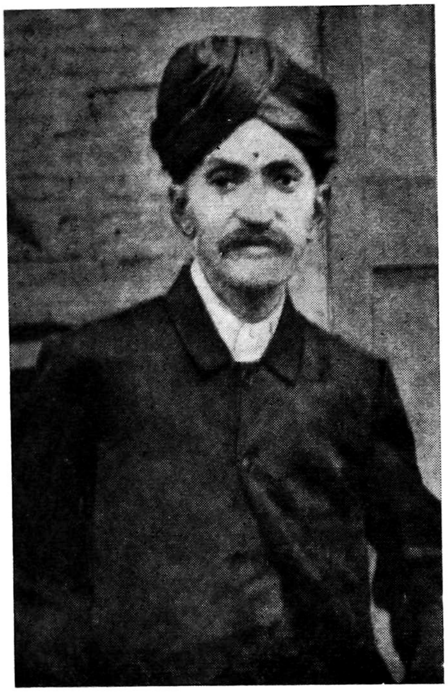

कै. रावसाहेब अनंत रामचंद्र पाटकर
न्यायाधिश, एक्स् सांगली स्टेट
बँकेचे संस्थापक व संचालक मंडळाचे अध्यक्ष
(१९१६ ते १९२०)

कै. शेठ रामचंद्र नथमल
बँकर, सांगली
संचालक मंडळ सदस्य १९२९, ११४०, १९४१

श्री. पु. ना. गाडगीळ, सराफ, सांगली
संचालक मंडळ सदस्य १९१६, १९२७

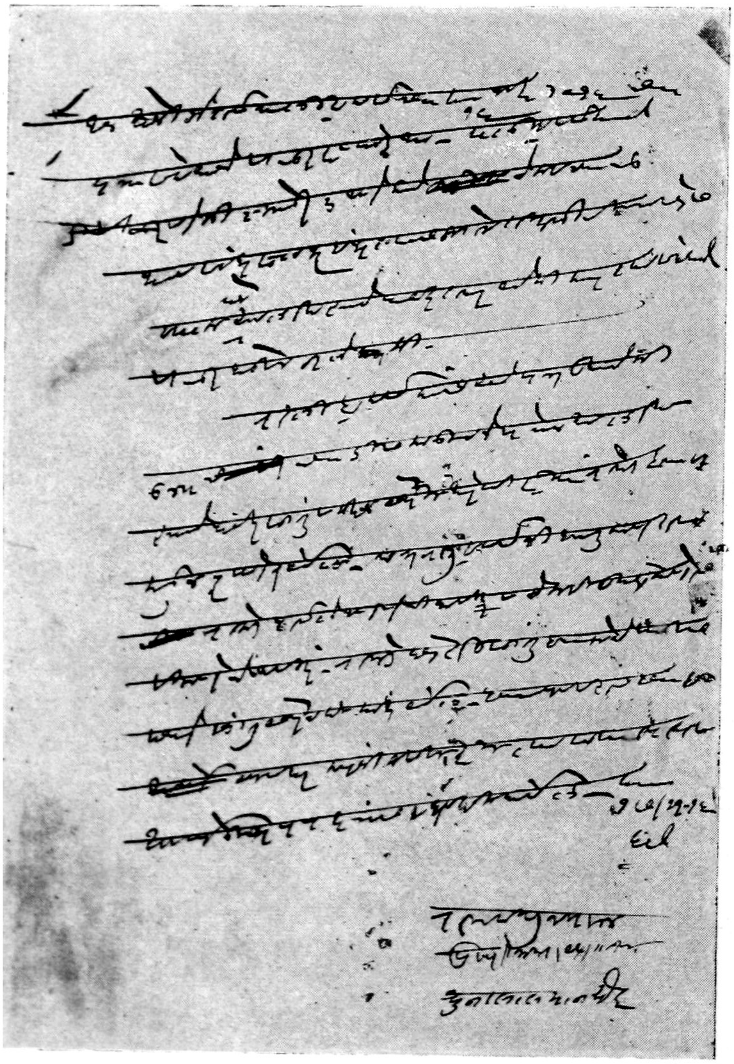

संचालक मंडळाच्या पहिल्या सभेचे ' मिनिटस् '

मुख्यमंत्री नामदार **वसंतरावजी नाईक**
शुभाशीर्वाद देताना

महोत्सवाचे प्रमुख पाहुणे

ना. बॅ. **शेषराव वानखेडे**
अर्थमंत्री, महाराष्ट्र राज्य

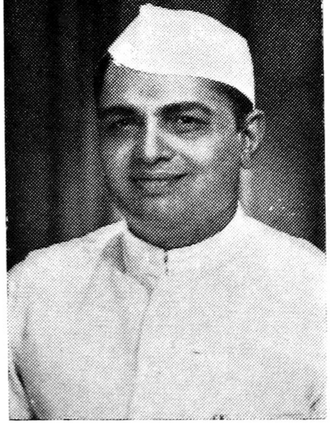

ना. **राजारामबापू पाटील**
उद्योगमंत्री, महाराष्ट्र राज्य

सध्यांचे संचालक मंडळ

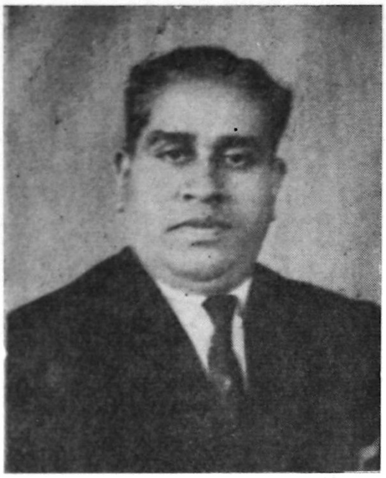

कॅप्टन के. व्ही. देसाई, बी. ए. (ऑनर्स)
कलेक्टर, सांगली; चेअरमन.
एक्स ऑफिशिओ
महाराष्ट्र सरकार नॉमिनी.

श्री. शंकर गणेश गाडगीळ
सराफ, सांगली.

श्री. भूपाल अनंत आरवाडे
व्यापारी, सांगली.

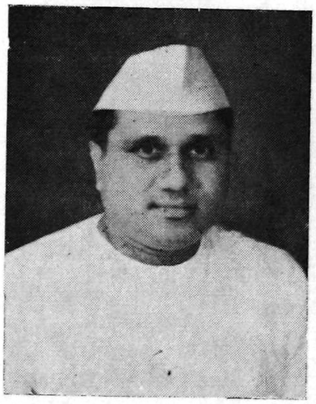

श्री. शांतिनाथ बाबुराव आरवाडे
बी. ए.
व्यापारी, सांगली.

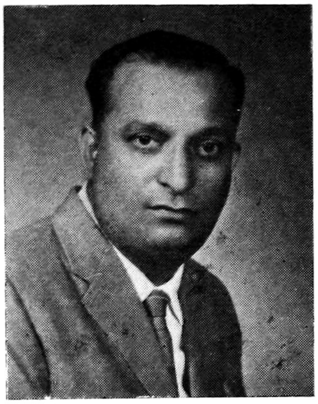

श्री. वसंतराव माधवराव घाटगे
एम्. एस्. सी., एल्एल्. बी.
उद्योगपति, कोल्हापूर

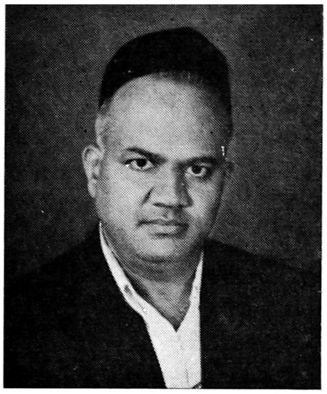

श्री. पंडित गुरुलिंगप्पा कोरे
बी. ए.
व्यापारी, कवठेमहांकाळ, सांगली

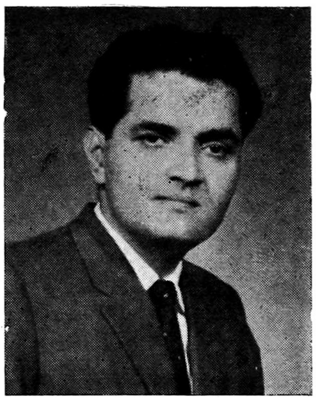

श्री. जयकुमार भरमगौडा पाटील,
उद्योगपति, कोल्हापूर

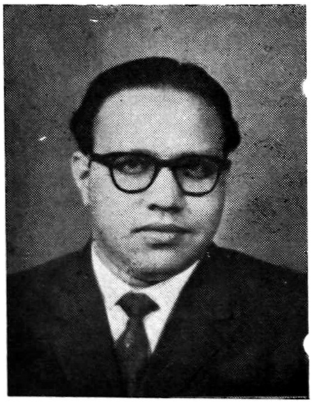

श्री. विजयकुमार केशवराव गाडगीळ
बी. ए.
उद्योगपति, मुंबई

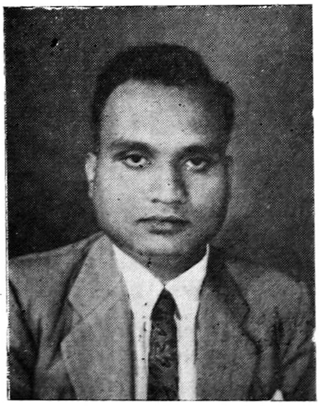

श्री. राधाकिशन नथमल नावंधर
व्यापारी, सांगली

सध्याचे संचालक मंडळाचे कामकाज चालू असताना

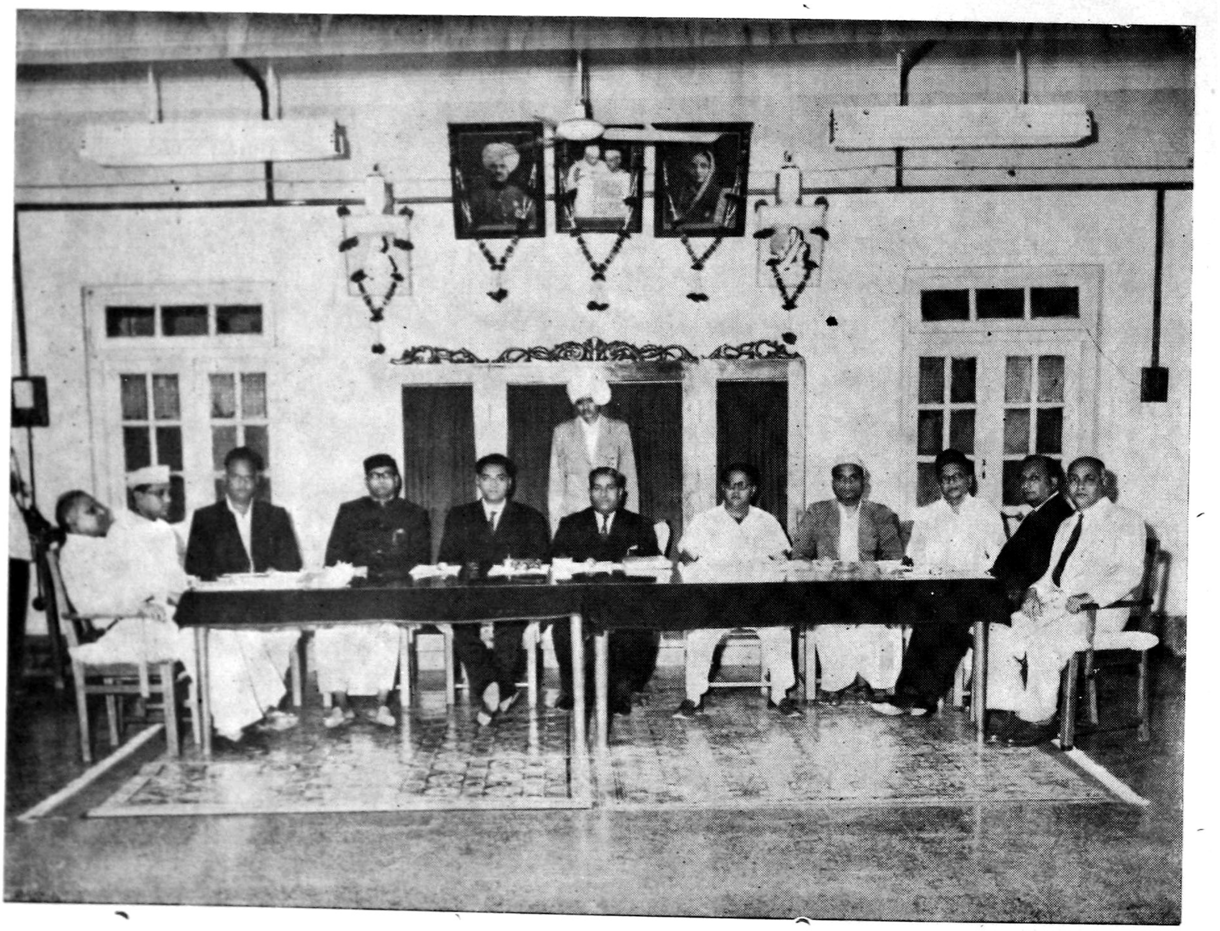

डावीकडून — १ श्री. डी. ए. दिवाण, असि. मॅनेजर. २ श्री. शांतिनाथ बाबुराव आरवाडे. ३ श्री. पंडीत गुरुलिंगप्पा कोरे.
४ श्री. भूपाल अनंत आरवाडे. ५ श्री. जयकुमार भरमगोंडा पाटील. ६ कॅ. के. व्ही. देसाई, चेअरमन.
७ श्री. वि. के. गाडगीळ. ८ श्री. राधाकिसन नथमल नवंधर. ९ श्री. शंकर गणेश गाडगीळ.
१० श्री. वसंतराव माधवराव घाटगे. ११ श्री. एम. के. गुप्ते, जनरल मॅनेजर.

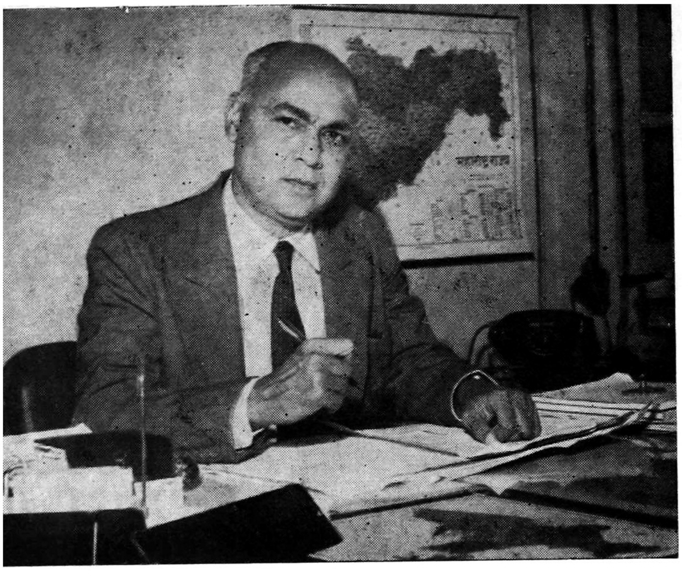

■ श्री मोरेश्वर काशिनाथ गुप्ते

एम्. ए., एल्एल्. बी., सी. ए. आय. आय. बी.

जनरल मॅनेजर

प्रार्थना

संचयात् समृद्ध जीवनम्।

मुख्यतः ग्रामीण भागातील असंख्य ठेवीदारांच्या लहान मोठ्या संचयाचा, सर्व थरांतील शेती, व्यापार व उद्योगधंदे यांच्या वाढीकरिता विनियोग करून, देशाचे एकूण आर्थिक जीवन यथाशक्ती विशाल व समृद्ध करणे हे सांगली बँकेचे ध्येय आहे.

ठेवीदारांच्या ठेवींचे आम्ही विश्वस्त आहोत, व त्या शंभर टक्के सुरक्षित ठेवणे हे आम्ही आमचे आद्य कर्तव्य समजतो. ज्यांनी, ज्यांनी ठेवींच्या रूपाने आमच्या पाठीमागे ही शक्ती उभी केली आहे त्या सर्वांचे आम्ही शतशः ऋणी आहोत. ठेवीदार, इतर खातेदार, शेअर होल्डर्स व शेवटी या बँकेचा कार्यक्षम नोकरवर्ग या सर्वांचे आम्ही कृतज्ञतापूर्वक आभारी आहोत.

सांगली बँकेवर सर्वांनी यापुढेही असाच लोभ ठेवावा व या मंगलप्रसंगी संस्थेला आशीर्वाद द्यावेत ही प्रार्थना.

एम्. के. गुप्ते

जनरल मॅनेजर,

सांगली बँक लि., सांगली

माजी संचालक

शेठ लिलाचंद खेमचंद शहा
व्यापारी, सांगली

शेठ नेमचंद रावजी गुजर
व्यापारी, इचलकरंजी

श्री. राजाराम रामचंद शहा
व्यापारी, सांगली

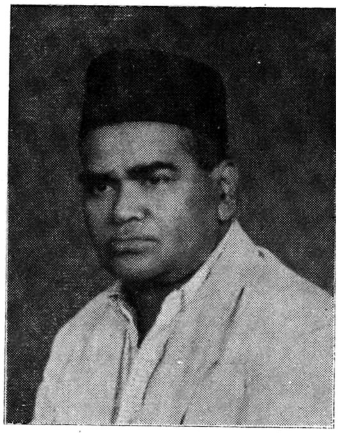

श्री. चारुदत्त बाबाजी शिरगुप्पे
व्यापारी, सांगली

श्री. श्रीनिवास रामचंद्र मालू
व्यापारी, पनवेल, जि. कुलाबा

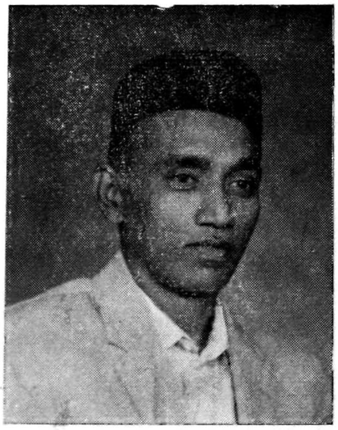

श्री. बाबुराव चिंतामणी बिराज
व्यापारी, रायबाग, जि. बेळगाव.

सिंहावलोकन

सांगली बँकेच्या पन्नास वर्षांच्या इतिहासाचे साधारणतः तीन भाग पडतात.

पहिला : १९१६ ते १९४१ हा रौप्यमहोत्सवापर्यंतचा कालखंड.

दुसरा : १९४१ ते १९४८ चा संक्रमणावस्था.

तिसरा : १९४८ नंतरचा–सांगली संस्थान विलीन झाल्यापासून आजतागायतचा काल.

कृष्णेच्या तीरावर

सांगली बँक स्थापन होऊन आतां (विजयादशमी शके १८८८ म्हणजे रविवार दि. २३–१०–१९६६) पन्नास वर्षे पूर्ण होऊन ती ५१ व्या वर्षात पदार्पण करीत आहे. अनंत काळाच्या ओघांत ५० वर्षांना जरी फारसे महत्त्व नसले. तरी व्यक्तीच्या अगर संस्थेच्या जीवनात हा एक महत्त्वाचा टप्पा समजला जातो. संकटांना तोंड देत, जुन्या चुकांपासून धडे घेत, नव्या आकांक्षा, नवीन स्वप्ने रंगवीत, प्रगतीच्या दिशेने वाटचाल करणे हेच व्यक्तीचे किंवा संस्थेचे जीवनकार्य असते; आणि पंचवीस, पन्नास, पंचाहत्तर, शतक– यासारख्या महत्त्वाच्या वर्षी सिंहावलोकन केले जाते.

१९१३ ते १९१७ च्या सुमारास सांगलींत कांही बाहेरच्या बँका व्यवहार करीत होत्या. त्या कांहीं कारणाने बंद झाल्या. देशांतील इतर बँकावरही त्या काळांत गंडांतरे आली व त्या नामशेष झाल्या. साहजिकच सांगलीच्या वाढत्या व्यवहाराला एखाद्या उत्तम प्रतीच्या बँकेची गरज भासू लागली. गरज ही मानवाच्या प्रगतीची जननी आहे. नव्या कल्पना नवे शोध, नवे खंड– नवा इतिहास हा या गरजेतून निर्माण होतो; व सांगली संस्थानातील त्या वेळची बँकिंगची गरज भागविण्याकरिताच शके १८३८ च्या विजयादशमीच्या (५–१०–१९१६) शुभ मुहूर्तावर या बँकेची स्थापना करण्यांत आली.

२ जून १९१० रोजी राजेसाहेब श्रीमंत चिंतामणराव आप्पासाहेब पटवर्धन यांनी राज्यसूत्रें हाती घेतली होती. त्यापूर्वी सुमारे साठ वर्षे आधी, सांगली हे प्रमुख व्यापारी केंद्र म्हणून नांवारूपास आलेले होते; परंतु बँकेसारखे साधन उपलब्ध नसल्यानें पैशाचा सहजतेने व्यवहार होणे कठीण झाले होते. व्यापार उदीमाची झपाट्याने प्रगती होण्याकरितां बँकेची अत्यंत आवश्यकता असते. विशेषतः शेतीची व तत्कालीन व्यापाराची पद्धत अशी होती कीं, मालाच्या खरेदीचे पैसे ताबडतोब दिले जावेत; त्या व्यवहारास नाण्यांची टंचाई मोसमांत तीव्रतेने भासे.

या अडचणीतून मार्ग काढण्याकरितां, सांगलीचे माजी न्यायाधीश कै. ए. आर. पाटकर व इतर प्रमुख व्यापारी, प्रतिष्ठित मंडळींनी पुढाकार घेतला, व राजेसाहेबांच्या आशीर्वादाने, व त्यांच्या सक्रीय पाठिंब्याने तावडतोब बँक स्थापनेच्या कल्पनेला मूर्तस्वरूप देण्यांत आले. बँकेच्या स्थापनेकरितां सुरुवातीस त्यांनी संस्थानचे एक लाख भांडवल देण्याचे कबूल केले. संस्थानचे एक लाख व इतर लोकांचे एक लाख–एकूण दोन लाख भांडवलावर बँक उभी राहिली. राजेसाहेब नुसते एक लाख रुपये गुंतवून बँकेच्या जबाबदारीतून मोकळे झाले नाहीत तर त्यांनी बँकेच्या व्यवहारावर लक्ष ठेवण्याकरिता संस्थानचे वरिष्ठ अधिकारी नेमले. बँकेकरितां १९१३ चा कंपनी कायदा संस्थानांत लागू केला. थोडक्यांत बँक यशस्वी व्हावी, तिची भरभराट व्हावी एवढ्याकरितां त्यांनी सर्वतोपरी साहय केले व शेवटपर्यंत त्यांचे कृपाछत्र या संस्थेवर कायम राहिले.

दसऱ्याचे सोने

बँकेची स्थापना ५ आक्टोबर १९१६ ला होऊन तिच्या प्रत्यक्ष कामकाजाला सुरुवात ६ आक्टोबर १९१६ रोजी झाली. बँकेच्या स्थापनेबद्दलचा दप्तरी हुकूम उपलब्ध आहे. त्याचा सुरुवातीचा भाग पाहिला कीं बँकेच्या स्थापने-मागील भूमिका लक्षांत येते.

दप्तरी हुकूम कि. जा. नं. २०६४/१९१६ :

" सांगली शहराचा व्यापार हल्ली बराच वाढला आहे. विशेषेकरून निर्यात व्यापार तर पुष्कळच वाढला आहे. अशा दिवसेंदिवस वाढत जाणाऱ्या व्यापारास मुख्यत्वेकरून भांडवलाची जरूरी असते; परंतु असें आढळून आले आहे कीं, दरसाल मोसममध्यें, सांगली येथील बऱ्याच व्यापारी लोकांस भांडवल मिळण्याची अडचण पडते. अशा प्रकारची अडचण दूर करण्याकरितां, सांगली येथील कांही प्रमुख व्यापारी मंडळींनी एक बँक काढण्याचे ठरवून त्याबाबत आपणास कांही सवलती मिळाव्या म्हणून वगैरे मजकुराचा तारीख २१ माहे सप्टेंबर १९१६ इ. रोजी अर्ज दिला. त्यावरून सदर बाबतीत खाली लिहिल्याप्रमाणे हुकूम करण्यात येत आहे "

" बँकेचे नांव " दि सांगली बँक लिमिटेड " राहील. तिला सरकारचा आश्रय मिळेल व त्यावर देखरेखही संस्थानची राहील " वगैरे अनेक गोष्टी त्यांत आहेत. पन्नास वर्षांपूर्वीची देशांतील बँकांची स्थिती, दक्षिणेकडील ३०/४० हजार वस्तीचे सांगली सारखे त्यावेळचे गांव व बँक स्थापनेमागील उदात्त हेतू लक्षांत घेतां तेथील अधिपतींच्या प्रेरणेने एका Joint Stock Bank ची स्थापना व्हावी हे निःसंशय दूर दृष्टीचे एक उत्तम उदाहरण होय. त्यावेळीं भारतांत फक्त १२/१३ बँका स्थापन होऊन काम करीत होत्या, व त्यापैकीं " सांगली बँक " ही एक आपल्या मर्यादित क्षेत्रात काम करीत होती. या पार्श्वभूमीवर सांगली बँकेची स्थापना करण्यांकरितां ज्यांनी ज्यांनी परिश्रम केले त्या सर्वां-बद्दल आदर वाटतो.

स्वदेशीचा महामंत्र :

देशांतील त्यावेळची राजकीय परिस्थिती पहातां सांगली बँकेच्या स्थापनेमागे केवळ संस्थानातील व्यापाराची वाढ व्हावी. तो वृद्धिंगत व्हावा एवढाच उद्देश होता हे म्हणणे बरोबर होणार नाही. या बँकेच्या स्थापनेमागे दुसरेही प्रबल विचारप्रवाह असलेच पाहिजेत, तसे असल्याशिवाय व्यापाराशी फारसे संबंध नसलेल्या व्यक्तींनी याकरितां एवढे हिरिरीने प्रयत्न व पावलें टाकली नसती. तो काळ देशाच्या राजकीय इतिहासांतील महत्वाचा काळ होतां हे विसरून

श्री. फुलचंद रुपचंद शहा
व्यापारी, इचलकरंजी

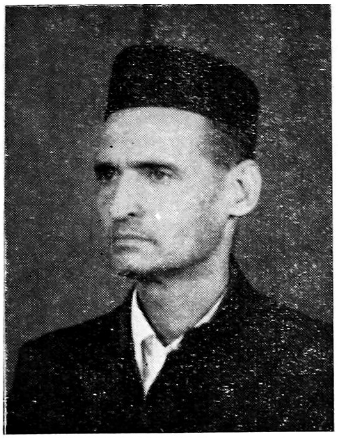

श्री. महादेव हरी गोडबोले
बी. ए., एल्‌एल्‌. बी., अ‍ॅडव्होकेट,
बँकेचे १९५६ पासूनचे कायदा सल्लागार

कै. श्री. रामचंद्र दत्तात्रय रेठरेकर
बी. ए., एल्‌एल्‌. बी., अ‍ॅडव्होकेट,
बँकेचे कायदा सल्लागार १९५६ ते ६६

माजी संचालक

श्री. सखाराम गणेश जोशी
बी. ए., एल्‌एल्‌. बी., वकील,
कुरुंदवाड, जि. कोल्हापूर

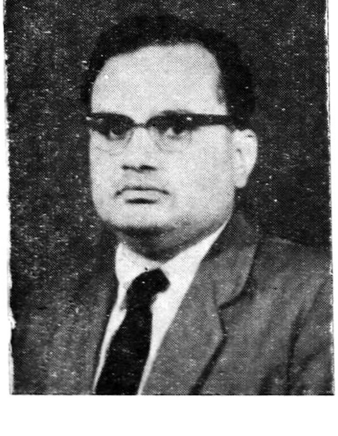

श्री. मदनलाल नथमल नावंधर
बी. कॉम., एल्‌एल्‌. बी., अ‍ॅडव्होकेट, सांगली

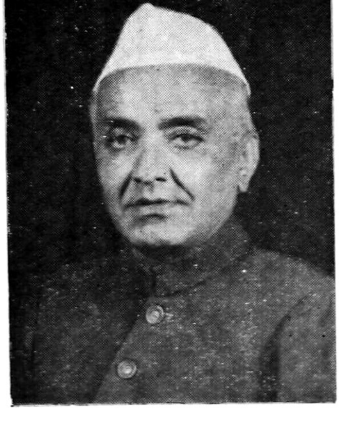

श्री. लालचंद नथमल
व्यापारी, सांगली

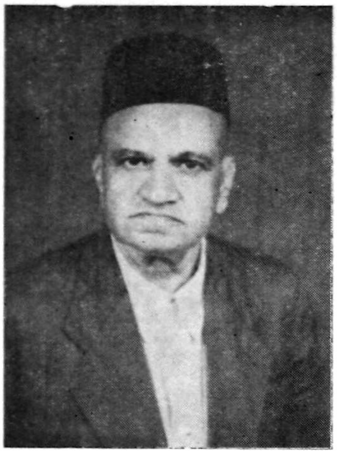

श्री. हरिहर नारायण पटवर्धन
लॅन्डलॉर्ड, मंगळवेढे, जि. सोलापूर

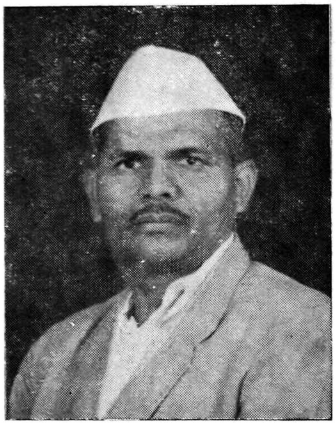

श्री. नेमण्णा आण्णपा मिनचे
व्यापारी, सांगली

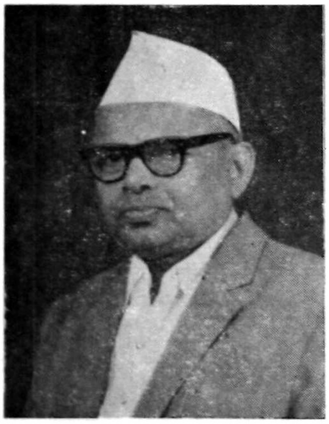

माजी संचालक

श्री. अण्णा बाबाजी तारे
व्यापारी, इचलकरंजी, जि. कोल्हापूर

श्री. रामभाऊ बाबाजी आरवाडे
बी. ए., एल्एल्. बी , व्यापारी, सांगली

श्री. दत्तात्रय बलवंत मराठे
मिरज

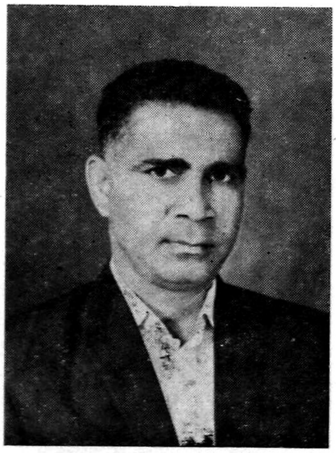

श्री. आप्पासाहेब श्रीमंधर आरवाडे
सांगली

चालणार नाही. स्वातंत्र्यासाठी धडपडणाऱ्या भारतीय जनतेला बहिष्काराचा व स्वदेशीचा महामंत्र मिळाला होता. असहकारितेची चळवळ आकाराला येत होती. परदेशी कापडाच्या होळ्या होत होत्या. देशांतील अनेक विचारवंत व व्यापारी स्वदेशीच्या प्रेमाने भारावले होते. अशावेळीं स्वदेशी वस्तू तयार करावयाच्या म्हणजे कारखान्यांची उभारणी करणें आवश्यक असते. त्यासाठीं बँकांचे पाठबळ असणें हे ओघानेच आले. तेव्हां बँकेच्या स्थापनेमागे केवळ व्यवहारी व्यापारी दृष्टिकोन नव्हता तर त्यामागें एक स्वदेशीची व स्वातंत्र्याची ज्वलंत निष्ठा होती. त्या सुमारास स्थापन झालेल्या इतर बँकांच्या बाबतीतही हीच भावना प्रामुख्याने होती हे त्यावेळीं स्थापन झालेल्या बँकांच्या इतिहासाकडे पाहिल्यास दिसून येईल.

संकटाचा काळ

सांगली बँकेची प्रगती निष्कंटक मार्गाने झाली असे समजण्याचे कारण नाहीं. माणसाची काय किंवा संस्थेची काय खरी कसोटी संकटामुळेच लागते. तीन चार मोठी गंडांतरे याही बँकेवर आली; संकटे पहिल्या पंचवीस वर्षाच्या काळांत आली. व त्यावेळीं ती येणे साहजिकच होते. बँकेचे व्यवहार मर्यादित स्वरूपांत होते त्यामुळें तोटा सहन करण्याची शक्ती बँकेजवळ निर्माण झाली नव्हती; त्या व्यवहाराची माहिती असलेली जाणकार, तज्ज्ञ माणसें नव्हती. स्वार्थी लोकांनी याचा फायदा घेऊन बँकेस फसविले. या व इतर कारणांमुळें बँकेस निरनिराळ्या वेळी मोठा तोटा सोसावा लागला.

दुसऱ्या महायुद्धाचे समातीनंतर परदेशी जाणाऱ्या कांही वस्तूंचे भाव एकदम घसरले व त्यामुळें बँकेस नुकसानी सोसावी लागली. १९२० सालीं कांहीं मालगहाणाच्या व्यवहारांत खोट बसली. तथापि या दोन्ही तोट्यांचा बँकेवर मोठासा परिणाम झाला नाही. १९२१ सालीं बँकेचे मुंबईतील व्यवहार पाहणारी पेढी कच्ची पडली. या पेढीचे मुख्य भागीदार पूर्वी बँकेचे एक डायरेक्टर होते व त्यांचे मार्फत मुंबईचे कांही व्यवहार बँक करीत असे. या पेढीवर एकदम आलेल्या संकटामुळें बँकेचे तीन लाख रुपये त्यांचेकडे राहिले. सुमारें एक महिना ठेवीदारांच्या बँकेवर एकसारख्या मागण्या येत होत्या व या संकटातून बँक कशी बाहेर पडते अशी लोकांत दाट शंका वाटूं लागली. या प्रसंगी श्रीमंतांनी व त्यांचे हुकुमावरून सरकारी अधिकाऱ्यांनी, शेअरहोल्डर्सनी व कांही ठेवीदारांनी बँकेबद्दल जी सहानुभूति दाखविली व जी मदत केली त्यामुळें त्या संकटातून बँक निभावली. मुंबईच्या या पेढीकडील येणे रकमेपैकीं सुमारें अर्धी रक्कम वसूल होऊन बाकी रकमेचा बँकेस तोटा सोसावा लागला. वर निर्दिष्ट केलेल्या या दोन्हीही पेढ्या सट्टयाचा व्यवसाय करणाऱ्या होत्या. या लोकांवर त्यांच्या एकूण आर्थिक परिस्थितीपेक्षां जास्त मोठी जबाबदारी बँकेने अविचाराने टाकली. तेव्हा अविचाराने व्यापाऱ्यांना त्यांच्या ऐपतीबाहेर कर्जे देणे; सट्टयाचा व्यवहार करणाऱ्यांवर फाजील मरंवसा टाकणे अशासारख्या अनिष्ट प्रवृत्तीपासून बँक चालकांनी सावध राहून दूर राहिले पाहिजे. १९३६–३७ सालीं बँकेस कापसाच्या मालगहाणावर पुनः थोडेसे नुकसान सोसावे लागले.

अशा तऱ्हेची संकटे बँकेवर येऊ नयेत म्हणून १९३७ साली बँकेने, मुंबईतील एक नामवंत अर्थशास्त्रज्ञ श्री. मनू सुभेदार यांना सल्लामसलतीसाठी बोलाविले. त्यांनी बऱ्याच उपयुक्त सूचना केल्या व त्या बँकेने अंमलात आणल्या.

या सुवर्ण महोत्सवाच्या प्रसंगी वरील सर्व गंभीर घटनांची आठवण झाल्याशिवाय रहात नाही. बँकेचे व्यवहार कितीही दक्षतेने केले तरी कांहीं प्रसंगी अनपेक्षित घटनेमुळे नुकसान येणे अपरिहार्य असते. हे जरी खरे असले तरी नुकसानी होऊ नये म्हणून सदैव जागृत रहाणे आवश्यक आहे.

देशांतील बँकिंग व्यवसायाची उत्क्रांती :

वरील संदर्भात देशांतील एकूण बँकिंग व्यवसायाचा थोडक्यांत आढावा घेणे आवश्यक व उपयुक्तही होईल फार प्राचीन काळापासून देशांत सावकारी पेढया होत्या. त्यांचा हुंडयांचा व्यवहार व इतर देण्याघेण्याचे व्यवहार प्रगत व मोठ्या प्रमाणावर चालू असावेत असे तज्ज्ञांचे म्हणणें आहे; परंतु त्या काळच्या सावकारी पेढया व आजच्या बँकांचे व्यवहार यांत फार अंतर आहे. सावकारी पेढया बहुतांशी स्वतःच्या भांडवलावर आपले सर्व व्यवहार तडीस नेतात. आजच्या बँकांचे व्यवहार मुख्यतः ठेवीवर चालतात. त्यांचे स्वतःचे भांडवल ठेवींच्या ५-६ टक्क्यांपेक्षां बहुधा जास्त नसते.

१००-१२५ वर्षांपूर्वी कलकत्याच्या काही युरोपियन व्यपाऱ्यांनी आपल्या इतर व्यवहाराबरोबर बँकिंगचा धंदा सुरू केला. त्याचीच एक शाखा म्हणून "बँक ऑफ हिंदुस्थान" नांवाची संस्था त्या वेळीं काम करीत होती. "व्यापार" व "बँकिंग" एकत्रित, एकाच संस्थेने करणें धोक्याचे असते हें बँकिंगच्या व्यवहाराचे महत्त्वाचे पथ्य न पाळल्यामुळें सदर संस्था लवकरच नामशेष झाली. हे तत्व पुढें "इंडियन कंपनीज ॲक्ट १९१३ (as amended in 1936) मध्यें अंतर्भूत करण्यात आले.

१८०९ ते १८४२ या काळांत तीन Presidency बँका स्थापन झाल्या. त्या १९२०-२१ मध्यें विलीन होऊन त्यांचे "Imperial Bank of India" मध्यें रुपांतर झाले. सदर बँकेचे पुढें १९५५ मध्यें राष्ट्रीयीकरण होऊन ती "State Bank of India" या नांवाने सध्या ओळखली जाते.

१८६० सालीं "Principle of limited liabililies" चे तत्त्व भारतीय बँकांच्या बाबतीत लागू करण्यांत येऊन एक महत्त्वाचे पाऊल टाकण्यांत आले. १८६२ ते १८६५ हा काळ आर्थिकदृष्टया आणीबाणीचा गेला. त्याचा देशाच्या आर्थिक व्यवहारांवर वाईट परिणाम झाला. अमेरिकेतील "सिव्हिल वॉरचे" परिणाम आपल्या देशासही भोगावे लागून कांही बँका त्या वेळीं बुडाल्या. त्यामुळें आधुनिक पद्धतीने बँकिंगचे व्यवहार करणाऱ्या संस्थांवरील लोकांचा विश्वास उडाला. पुढील जवळजवळ चाळीस वर्षांत म्हणजे चालू शतकाच्या आरंभापर्यंत फक्त दोन बँका निघाल्या. यावरून तत्कालीन लोकमत बँकिंगबद्दल किती कलुषित झाले होते याची चांगली कल्पना येते. ही परिस्थिती स्वदेशीची चळवळ सुरू होईपर्यंत कायम राहिली. १९०६ ते १९१३ या काळांत काही बँका स्थापन झाल्या व वर उल्लेख केल्याप्रमाणे "सांगली बँक" १९१६ साली स्थापन झाली.

१९२१ सालीं "Imperial Bank of India" स्थापन करण्यांत मुख्य उद्देश म्हणजे आपल्या देशांत, इतर देशांप्रमाणें एक मध्यवर्ती बँक असावी असाच होता. तरी इतर देशांत अशा बँकांवेकडे जी कामें सोपविलेली असतात, ती सरकारने या बँकेकडे सोपविली नाहींत. ह्यामुळें देशांत मध्यवर्ती बँकेची गरज ही राहूनच गेली. ती उणीव १९३४ मध्यें "Reserve Bank of India Act" पास करून भरून काढण्यांत आली. १-४-१९३५ ला या बँकेची स्थापना झाली. या बँकेची मुख्य कामें खालीलप्रमाणें होत. (१) देशातील चलनाची व्यवस्था व बँक रेट ठरविणें (२) Banker's Bank म्हणून काम करणें (३) सरकारची बँक म्हणून काम करणें (४) परराष्ट्रीय हुंडणावळीच्या दरास स्थिरता आणणें व त्याचें नियंत्रण करणें (५) व्यापारी बँकांची तपासणी करणें व त्यासंबंधीचे कायदे व नियम करवून घेणे. शेवटचे कार्य रिझर्व्ह बँकेने १९४९ चा कायदा करून मोठ्या कसोशीने सुरूं केलें व त्यामुळें बँकांची कार्यक्षमता व दर्जा सुधारला आहे.

१९२९-३१ हा काळ मंदीचा होता व बँकांच्या वाढीस अनुकूल नव्हता. १९४७ साली स्वातंत्र्य मिळालें. १९४८ सालीं बहुतेक संस्थानें विलीन झालीं. १९४९ सालीं Banking Companies Act अस्तित्वांत येऊन Banking च्या व्यवहाराला या देशांत नवे वळण लागून एक नवे पर्व सुरू झाले,

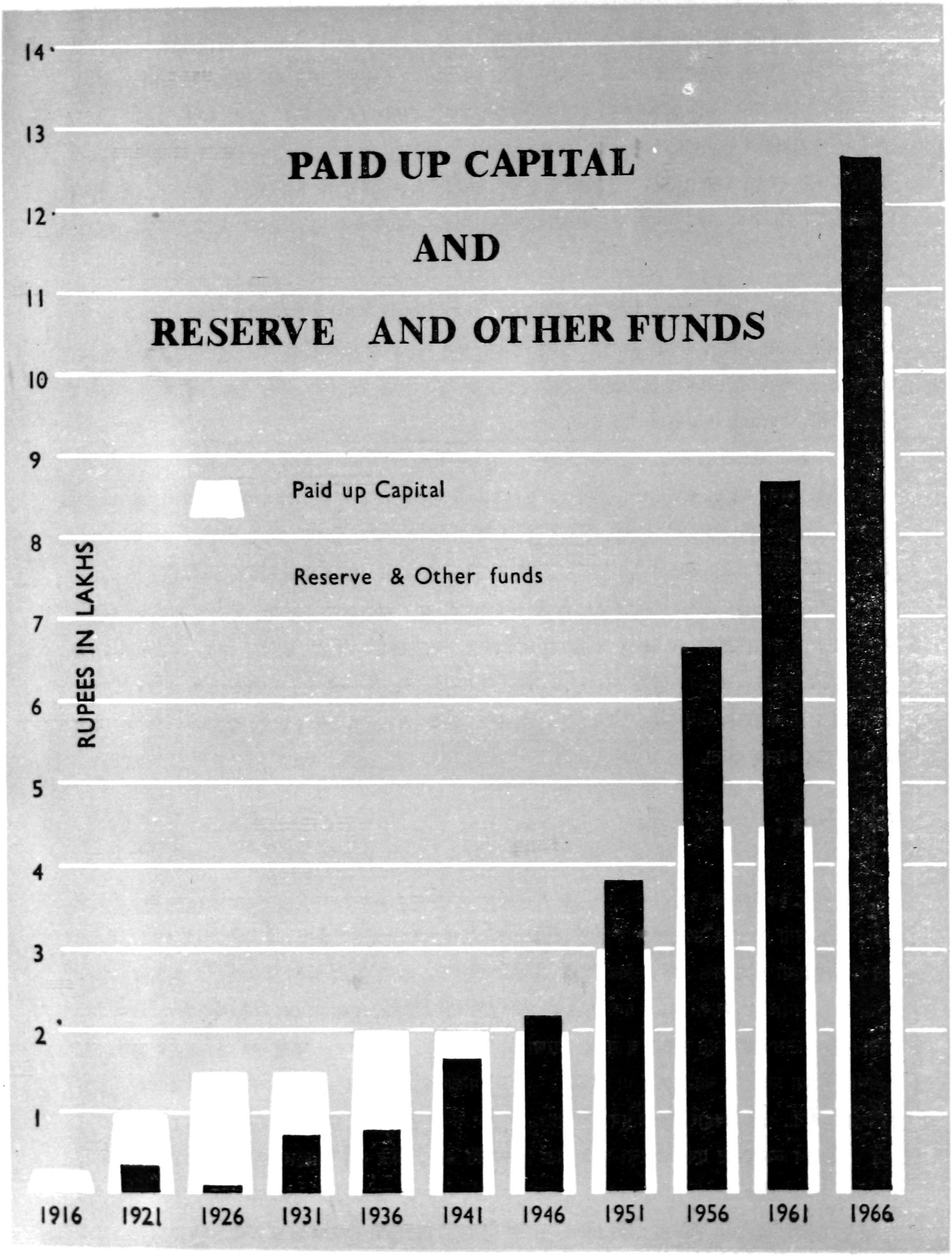
PAID UP CAPITAL
AND
RESERVE AND OTHER FUNDS
Paid up Capital
Reserve & Other funds
RUPEES IN LAKHS
14
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1
1916
1921
1926
1931
1936
1941
1946
1951
1956
1961
1966

बँकिंग कंपनीज् ॲक्ट, १९४९ :

बँकिंगच्या क्षेत्रांत या कायद्याचे अनन्यसाधारण महत्त्व आहे; व त्याचे देशांतील या व्यवहारावर दूरगामी परिणाम झाले. दुसऱ्या महायुद्धाचे काळांत बँकिंगची वाढ फार झपाट्यानें झाली; परंतु त्या व्यवहारांत अनेक अनिष्ट गोष्टी डोकावूं लागल्यानें सरकारने वेळोवेळीं वटहुकूम काढले. तथापि त्याचा इष्ट परिणाम झाला नाहीं. शेवटीं १९४९ मध्यें बँकिंग क्षेत्रांतील पूर्वानुभव जमेस धरून या धंद्यावर बरीच नियंत्रणे घालण्यांत आली. या कायद्यान्वयें रिझर्व्ह बँकेस बँकांच्या मूलभूत व्यवहारासंबंधी तपासणीचे व इतर अनुषंगिक अधिकार देण्यात आले. त्यायोगे एक सुसूत्र शासनपद्धतीच अंमलात आणली गेली व ठेवीदारांना योग्य संरक्षण मिळून बँका शक्यतो बुडू नयेत म्हणून काळजी घेण्यांत आली.

बँकांना कोणते व्यवहार करतां येतील व कोणते व्यवहार करतां येणार नाहींत वगैरेसंबंधीच्या अनेक तरतुदी या कायद्यांत केल्या आहेत. बँकिंग धंद्याची योग्य तऱ्हेनें वाढ व्हावी व ठेवीदारांचा पैसा सुरक्षित रहावा ही या कायद्यामागील मुख्य उद्देश आहे. त्या दृष्टीनें प्रत्येक बँकेनें या कायद्याच्या २२ कलमाखाली रिझर्व्ह बँकेकडून लायसेन्स मिळविले पाहिजे असेही बंधन घातले गेले आहे.

अशा रीतीनें हा सर्वांगीण कायदा करून आपल्या देशांतील बँकिंगचा दर्जा सुधारण्याचा प्रयत्न करण्यांत आला आहे. त्याचा इष्ट तो परिणाम या व्यवहारावर होत आहे यात शंकाच नाही. आमच्या व्यवहाराच्या पद्धतीत मोठ्या प्रमाणावर सुधारणा होत आहेत. इतर देशांतील या विषयासंबंधीचे कायदे लक्षांत घेतां आपण या क्षेत्रांत चांगलीच प्रगती केली असून त्यामुळे देशांतील बँकिंगची निकोप वाढ होण्यास बरीच मदत होणार आहे.

Banking Companies Act, 1949, Section 22 या कायद्यान्वयें प्रत्येक बँकेस लायसेन्स मिळणे आवश्यक आहे याचा उल्लेख वर केलाच आहे. ही बँकिंगच्या व्यवहाराची अंतिम कसोटी आहे असे समजावयास हरकत नाही. रिझर्व्ह बँकेकडून बँकांची पुनः पुन्हा तपासणी झाल्यानंतर, बँकेच्या एकूण व्यवहार व कार्यपद्धती यांची संपूर्ण खात्री झाल्यानंतरच लायसेन्स देण्यांत येते. सांगली बँकेस असे लायसेन्स १९५६ साली मिळाले हे नमूद करण्यास फार आनंद वाटतो.

रौप्यमहोत्सव :

दि. ३० सप्टेंबर १९४१ रोजीं बँकेने "रौप्य महोत्सव" साजरा केला. त्या वेळीं प्रसिद्ध झालेल्या रौप्यमहोत्सवी अंकात बँकेविषयी पुष्कळच उपयुक्त माहिती वाचावयास मिळते. त्या वेळी सांगली संस्थानचे क्षेत्रफळ १,१३६ चौ. मैल होते व लोकसंख्या तीन लाख होती. सांगली शहराची लोकसंख्या ३८ हजार होती. अनुकूल नैसर्गिक हवामान, उत्तम प्रतीची शेती, सचोटीचा व्यापारीवर्ग व प्रगतिशील दृष्टिकोन असलेली राज्ययंत्रणा यासारख्या परस्परांना पूरक अशा गोष्टी संस्थानच्या प्रगतीस कारणीभूत झाल्या व याच कारणामुळें बँकेचीही प्रगती झाली याची त्या अंकात नोंद आहे. त्या ठिकाणीं बँकेच्या प्रवासाचे चढउतार (ups and downs) पाहावयास मिळतात. धिमेपणाने कां होईना पण बँकेची प्रगती चालू होती. सर्व व्यवहार काळजीपूर्वक व मोठ्या दक्षतेने करीत होती. ठेवीदारांच्या ठेवी सुरक्षित रहाव्यात म्हणून झटत होती. सर्व व्यवहारांत एक प्रकारची आत्मीयता दिसून येत होती. बँकेचे सर्व व्यवहार स्वच्छ असावेत व कार्यपद्धती आधुनिक व प्रगतीशील असावी याबद्दल दक्षता घेण्यांत येत होती. नोकरवर्ग कळकळीचा होता. भागीदार बँकेच्या व्यवहारावर काळजीपूर्वक लक्ष देत होते. जागरूक होते. त्यांना त्यांच्या गुंतवणुकीवर योग्य मोबदला दिला जात होता.

बँकेचे माजी वरिष्ठ अधिकारी

श्री. रावसाहेब गोविंद जनार्दन कुंटे
रिटायर्ड कौन्सिलर, एक्स सांगली स्टेट
१९१९–१९२१ बँकेचे ऑडिटर
१९२२–१९२३ मॅनेजर
१९२६–१९२८ व १९३२–३४ चेअरमन
१९३८–१९३९ प्रेसिडेंट

श्री. शंकर पांडुरंग ओक
बी. ए. एल्.एल्. बी.
ट्रेझरी ऑफिसर (रिटायर्ड),
एक्स सांगली स्टेट.
१९३७–१९३८ मॅनेजर

श्री. पुरुषोत्तम श्रीधर मोकाशी
बी. ए., सी. ए. आय. आय. बी.
रिटायर्ड डे. चीफ ऑफिसर, रिझर्व बँक,
मॅनेजिंग डायरेक्टर महाराष्ट्र स्टेट
फायनान्सियल कॉर्पोरेशन,
१९३९–१९४९ बँकेचे मॅनेजर

कै. श्री. शंकर लक्ष्मण गावडे
अकौंटन्ट १९३२–१९५५
बँकेच्या स्थापनेपासून गौरवास्पद
कामगिरी

श्री. मोरेश्वर काशिनाथ गुप्ते
एम्. ए., एल्एल्. बी., सी. ए. आय. आय. बी.
जनरल मॅनेजर

बँकेचे प्रमुख पदाधिकारी

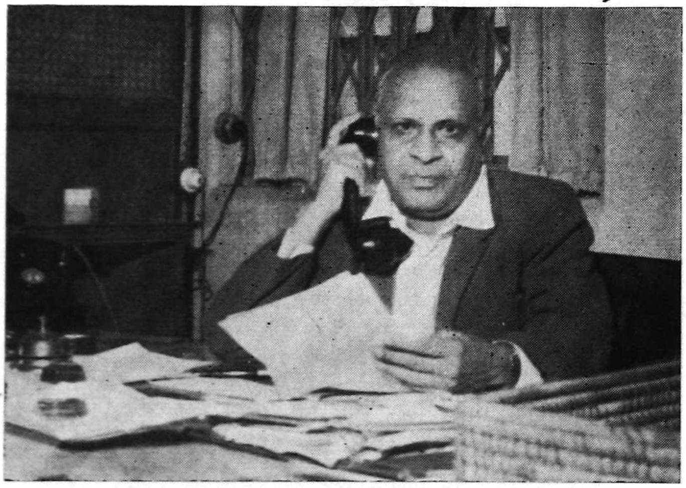

श्री. दत्तात्रय आप्पाराव दिवाण
बी. ए.
असिस्टंट मॅनेजर

श्री. आर. पी. वाटेगावे
बी. ए., अकौंटन्ट

श्री. के. एन्. अग्निहोत्री
इन्स्पेक्टर ऑफ ब्रँचेस

श्री. के. व्ही. घारपुरे
सुपरिंटेन्डेंट, सी.ए.ओ., सांगली

श्री. सी. आर. महाजन
सुपरिंटेन्डेंट, सी.ए.ओ.,सांगली

श्री. जे. पी. फडणीस
सब्-अकौंटन्ट, हे. ऑ., सांगली

बँकेचा वरिष्ठ अधिकारी वर्ग

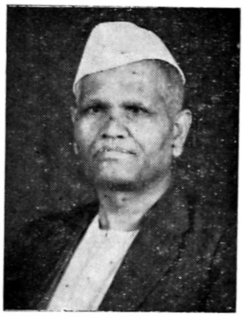

श्री. एस्. एच. गोखले
असिस्टंट इन्स्पेक्टर

श्री. एस्. एस्. खाडिलकर
चीफ कॅशिअर

श्री. व्ही. आर. कुलकर्णी
बी. एस्सी.
मॅनेजर, फोर्ट ब्रँच, मुंबई

श्री. पी. एच्. गांधी
असिस्टंट इन्स्पेक्टर

श्री. जी. जी. कुंटे
डी. कॉम.
सब्-अकौंटन्ट, सी.ए.ओ.,सांगली

श्री. एम्. व्ही. ग्रामोपाध्ये
सब्-अकौंटन्ट,सी.ए.ओ., सांगली

श्री. बी. व्ही. कोल्हटकर
प्रमुख,
एस्टॅब्लिशमेंट विभाग

शाखाधिकारी

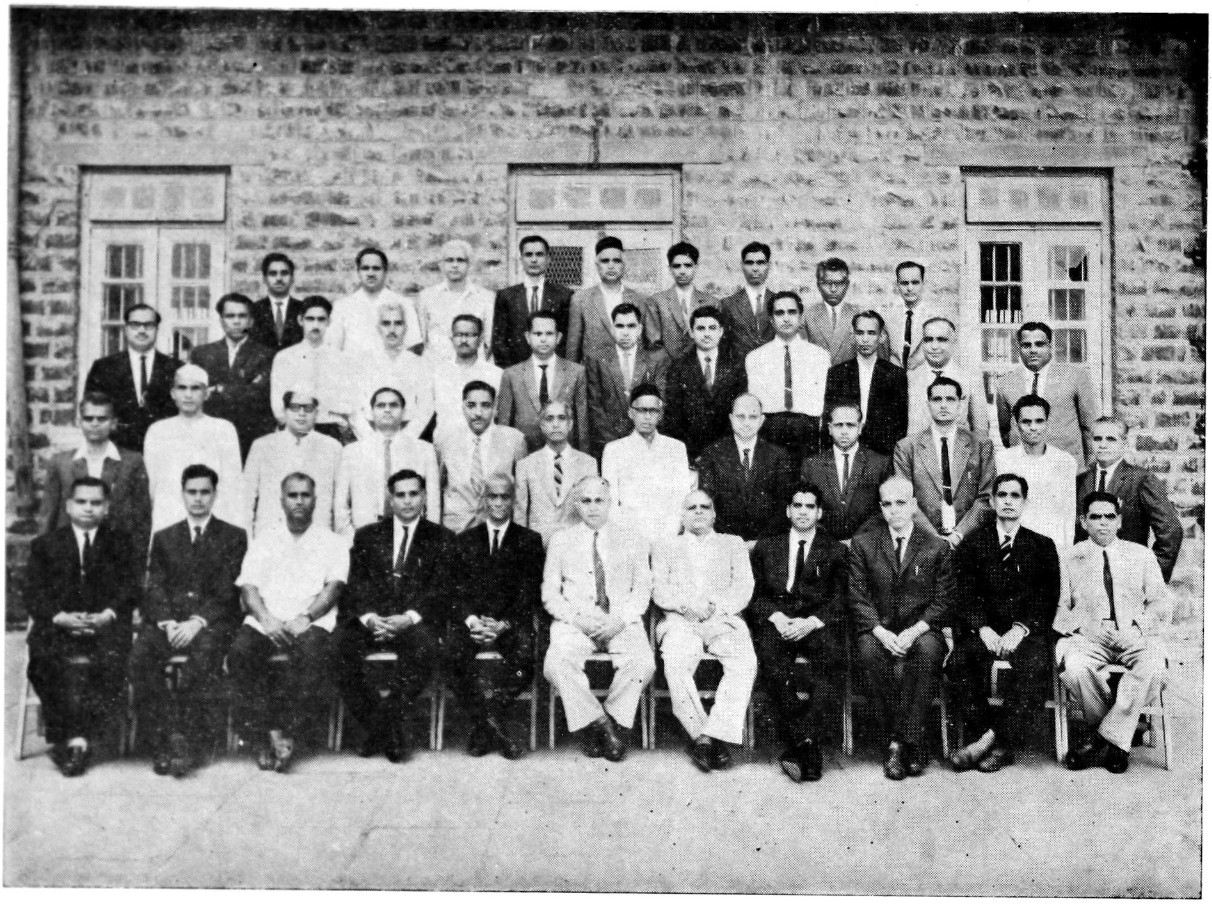

पहिली रांग (बसलेले) डावीकडून उजवीकडे, सर्वश्री (१) डी. एच. कुलकर्णी, सदाशिव पेठ पुणे, (२) एस. एच. मैंदर्गी इचलकरंजी, (३) डी. ए. पोमजी, कराड, (४) व्ही. सी. मिठारे, कराड, (५) व्ही. आर. कुलकर्णी, फोर्ट, मुंबई, (६) राव. एम के. गुत्ते, जनरल मॅनेजर, (७) डी. ए. दिवाण, असि. मॅनेजर, (८) पी. जी. कुलकर्णी, रविवार पेठ पुणे, (९) आर. जी. हलूर शहापूर, (१०) आर. बी. जमदग्नी, बागलकोट, (११) पी. एन्. पाटणकर, कसबा बावडा.

दुसरी रांग (उभे) सर्वश्री (१) व्ही. एम. कुलकर्णी, रबकवी, (२) श्री. शाळीग्राम दुबे, (३) जे. ए. शर्मा, मांडवी, मुंबई, (४) ए. एन सावंत, वाई, (५) बी. व्ही. कौजलगी, शिरहट्टी, (६) व्ही. बी. घालवाडकर, विजापूर क्र. १, (७) एन. एल. गाडदी, गांवभाग, सांगली (८) आर. ए. तांबे, फलटण, (९) एस. बी. वसवडे, कवठे महांकाळ, (१०) बी. बी. राजोबा, औरंगाबाद, (११) जी. आर. कात्रा, विलिंग्डन कॉलेज, सांगली, (१२) आर. बी. सहस्रबुद्धे, मिरज.

तिसरी रांग (उभे) सर्वश्री (१) पी. एस. तेंडुलकर, लक्ष्मीरोड, पुणे, (२) एन. ए. पाटील, कोल्हापूर, (३) एस. पी. पेडणेकर, उगारखुर्द (४) एस. जी. जोशी, मिरज, (५) पी. बी. जोशी, डेक्कनजिमखाना, पुणे, (६) एस. एस. घाटगे, तळेगांव, (७) व्ही. एस. कुलकर्णी भोज, (८) व्ही. एस. कुलकर्णी डेक्कन जिमखाना, पुणे, (९) व्ही. जी. शिंदे, मार्केट यार्ड, सांगली, (१०) जी. एच. बंगलोर, इलकल, (११) एस. एस. पंड्याजी, कल्याण, (१२) पी. एन. आडके, निपाणी.

चवथी रांग (उभे) सर्वश्री (१) एम. एन. रेडीज, नाशिक, (२) के. जी. कुलकर्णी, सोलापूर शाखा १, (३) पी. डी. मोघे, अहमदनगर, (४) आर. जी. रेडे, तिकोटा, (५) बी. जी. अनावट्टी, अमिनगड, (६) पी. एच. छेब्बी, विजापूर, नं. २, (७) बी. के. पर्वते, सोलापूर नं. २, (८) एस. बी. बुधयाल, तेरदाळ, (९) के. बी. पुरोहित, अथणी.

पहिल्या २५ वर्षांचा हा काळ नवीन आर्थिक व्यवहाराचे धडे घेण्यांत गेला. चांचपडत, अडखळत वाटचाल सुरू होती. प्रगती निश्चित होत गेली पण-ती सहजासहजी झाली नाहीं. लहानमोठी संकटें आली. संधिसाधू लोकांनी बँकेच्या अननुभवाचा फायदा उठवून बँकेस पेंचात आणले. त्यातून बँक निभावली. व्याप मर्यादित होता व बँकेचे कार्यक्षेत्र मुख्यतः सांगली संस्थानच्या हद्दीतच होते. मर्यादित कार्यक्षेत्र असण्यांत ज्याप्रमाणें दोष आहेत त्याचप्रमाणे त्याचे फायदेहि आहेत. सुरुवातीस तरी सर्व व्यवहार आटोक्यांत ठेवण्यांत त्याचा उपयोग होतो. तुफानी झंझावातांत मोठमोठाले वृक्ष उन्मळून पडतात पण लव्हाळे वाचतात.

रौप्यमहोत्सवाच्या प्रसंगी बँकेच्या चालकांनी व हितचिंतकानी बँकेबद्दल ज्या ज्या अपेक्षा व्यक्त केल्या होत्या, त्या सर्व अपेक्षा बँकेने पुढील दहा वर्षांतच सर्वांच्या आशीर्वादाने पुऱ्या केल्या. इतकेच नव्हे तर बँकेची प्रगती त्याहीपुढें झपाट्यानें होत राहिली.

बँकेचा व्यवहार करतांना किती जागरूक राहावे लागते, तो व्यवहार कुशल अधिकाऱ्यांच्या हातांत असणें कसे आवश्यक आहे, सट्टेवाले व जे व्यापारी स्वतःच्या भांडवलापेक्षां प्रमाणाबाहेर कर्जाऊ भांडवलावर तेजीमंदीचा व्यापार करतात त्यांच्यापासून बँकेने कसे सावध रहाणें आवश्यक आहे, असे कित्येक बहुमोल धडे बँकेने या काळांत घेतले.

१९४१ च्या अखेरीस बँकेच्या आठ शाखा होत्या. भांडवलात दोन लखांपर्यंत वाढ झाली होती. खेळतें भांडवल सुमारे २८ लाख रुपये होते. रिझर्व्ह फंडात वाढ, ठेवींची वाढ, नफ्याचे योग्य प्रमाण व त्याचे समाधानकारक वांटप वगैरे सारखी चांगली वैशिष्ट्यें दिसत होती व उज्वल भविष्याची ग्वाही देत होती. शेअरहोल्डर्सची संख्या वाढली नाही. ती केवळ २० वरून २१ वर गेलीं. नोकरवर्गाची संख्या ३२ होती.

स्वातंत्र्याचा उषःकाल :

१९४१ ते १९४८ हा सर्वच दृष्टीनें देशाच्या इतिहासातील महत्त्वाचा काळ होता. दुसरें महायुद्ध याच काळांत झाले व युद्ध-समाप्तिनंतर लवकरच देश स्वतंत्र झाला. हे स्वातंत्र्याचे लोण हिंदी संस्थानातही पोचले व २६ जानेवारी १९४८ रोजी संस्थानांनी संघराज्य'त विलीन व्हावे असा ठराव केला. १५ ऑगष्ट १९४७ रोजी हा देश स्वतंत्र झाला व १९४८ साली सांगली संस्थान भारतात विलीन झाले. विलिनीकरणाचा परिणाम बँकेवर असा झाला कीं, बँकेचे संस्थानकडे असलेले पन्नास टक्के रु. दीड लाखाचें भांडवल कराराप्रमाणें मुंबई सरकारच्या नावे जमा झाले.

काही दुर्दैवी घटनांमुळे संस्थानातील लोकांचे सुमारे ५० लाख ते १ कोटी रुपयापर्यंत नुकसान झाले असावे असे म्हणतात. या अस्थिर राजकीय व आर्थिक वातावरणाचा या लहानशा बँकेवर केवढा ताण पडला असेल याची कल्पना केलेली बरी. या सर्वांचा परिणाम म्हणूनच की काय सांगली संस्थानचे ७ मार्च १९४८ रोजीं मुंबई राज्यांत विलिनीकरण राजेसाहेबांनी घोषित केले.

मुंबई सरकारने ८ मार्च १९४८ रोजीं काढलेल्या जाहीरनाम्यांत राजेसाहेबांचेबद्दल खालीलप्रमाणे उल्लेख केला आहे.

"I take this opportunity of congratulating the Ruler of the Sangli state once again on this historic occasion for his breadth of vision and his remarkable act of renunciation."

त्यावेळी सांगली संस्थानचे दीड लाखाचे शेअर्स मूळ किंमतीस मुंबई सरकारच्या नांवे तबदील करण्यांत आले. पुढें १३ जानेवारी १९५३ रोजी मुंबई सरकारने आपल्याकडे आलेल्या शेअर्सपैकी १०० शेअर्स विकल्याने सरकारचे बँकेच्या भांडवलांतील प्रमाण ५०% वरून खाली आले. यांतही पुढे १-२ टक्क्यानें सरकारच्या बँकेतील गुंतवणुकीत

इतर कारणाने घट आली. (विलीन झालेल्या बँकांच्या शेअर्स होल्डर्सना काही शेअर्स द्यावे लागल्याने) व पुढेंही काही शेअर्स विलीनीकरणाच्या शेअर्स होल्डर्सना द्यावे लागल्याने वरील प्रमाणांत १–२. टक्क्यांनी घट झाली.

प्रगतीपथावर :

१९४८ सालीं बँकेने मुंबईला, फोर्ट विभागांत शाखा उघडून संस्थानच्या हद्दीबाहेर पहिले पाऊल टाकले. बँकेने मुंबईस नुसती शाखाच उघडली नाही तर मोठ्या दूरदर्शीपणाने फोर्ट विभागांत एक उत्तम इमारत सव्वातीन लाख रुपयांना खरेदी करुन आपला संसार आपल्या स्वतःच्या इमारतीत मोठ्या ऐटीने व जिद्दीने सुरू केला.

१९५१–५२ सालीं सदर इमारतीवर आणखी दोन मजले वाढविण्यांत आले व त्यामुळें इमारतीची किंमत वाढली व उत्पन्नांतही मोठ्या प्रमाणात वाढ झाली.

मुंबई येथे शाखा सुरु केली तरी त्यानंतर १२ वर्षे बँकेला अडचणीतूनच जावे लागले. सांगली बँक शेड्यूल्ड बँक नसल्याने प्रथम तिला " Bombay Clearing House " चे सभासद होता आले नाही. त्या अडचणीतून मार्ग काढावा म्हणून, बँकेने पुढाकार घेऊन लहान लहान ७।८ बँकांचे एक स्वतंत्र " Metropolitan Clearing House " नांवाची संस्था स्थापन केली. ही व्यवस्था १९५० पर्यंत–म्हणजे सांगली बँक शेड्यूल्ड होईपर्यंत चालू होती. शेड्यूल्ड झाल्यानंतर बँक वरील संस्थेतून बाहेर पडली व Bombay Clearing House ची प्रथम सब्-मेंबर व पुढें १९६५ सालीं जागा रिकामी झाल्यानंतर त्या संस्थेची पूर्ण सभासद झाली.

शेड्यूल्ड नसल्याने दुसरी अडचण " Money Lenders Act " मुळें प्रथम निर्माण झाली. पण लवकरच म्हणजे १९५० साली तोही प्रश्न यशस्वीरीत्या मिटला.

यावेळीं बँकेच्या १० शाखा होत्या. सांगली रबकवी व ताकारी येथें बँकेच्या स्वतःच्या इमारती होत्या. नोकर-वर्गाची संख्या अंदमासे ४०।५० होती. शेअरहोल्डर्सची संख्या ३५ होती.

१९४७ नंतर देशांत उत्साहाचे वारे वाहू लागले. स्वातंत्र्याचे महान स्वप्न साकार झाले, व नवभारताच्या निर्मितीसाठी सर्वजण झटू लागले. इंग्रज गेले पण दुहीचे विष पेरुन व देशाची फाळणी करुन गेले. स्वातंत्र्यासाठी प्रत्येक राष्ट्राला रक्ताची किंमत द्यावी लागते, आपल्यालाहि ती द्यावी लागली. अनेक ठिकाणी रक्तपात झाले. वित्तहानी झाली. फाळणीमुळें अपेक्षेप्रमाणें वैर मिटले नाही, प्रश्न सुटले नाहीत. उलट देशाची अपरिमित कधीहि न भरुन निघणारी अशी हानी झाली. परंतु त्यामुळें नाऊमेद न होतां स्वतंत्र भारताचा विकास करण्यासाठी लोकशाही सरकार प्रयत्नशील झाले; पंचवार्षिक योजना आंखून देश आर्थिक स्वातंत्र्याकडे वाटचाल करू लागला.

पंचवार्षिक योजना १९५१ ते १९७१ व त्यांचा बँकांवर परिणाम

आतापर्यंत तीन पंचवार्षिक योजना पूर्ण झाल्या आहेत. पहिली पंचवार्षिक योजना (१९५१–५६) ही १९६० कोटी रुपयांची होती. दुसरी (१९५६–६१) रु. ४६०० कोटींची होती. तिसरी (१९६१–६६) नुकतीच पुरी होत आहे. तींत नक्की किती खर्च झाला ते अजुन समजले नाही पण अंदाजे ती रु. ९००० कोटींची असेल. चवथी (१९६६–७१) अंमलात यावयाची आहे. तिचा अंदाजे खर्च एकवीस हजार कोटींचा असेल असे वाटते. नुकत्याच झालेल्या अवमूल्यनामुळें सदर योजनेचा पुनर्विचार चालू आहे.

बँकेचे स्टॅट्युटरी ऑडिटर

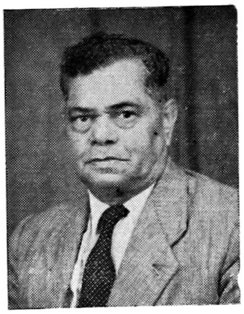

श्री. जी. ए. दांडेकर
बी.ए.,एफ.सी.ए.,एफ.सी.ए.
(इंग्लंड व वेल्स) चार्टर्ड
अकौंटन्ट; मद्रास

बँकेच्या मुख्य कचेरीतील अधिकारी वर्ग

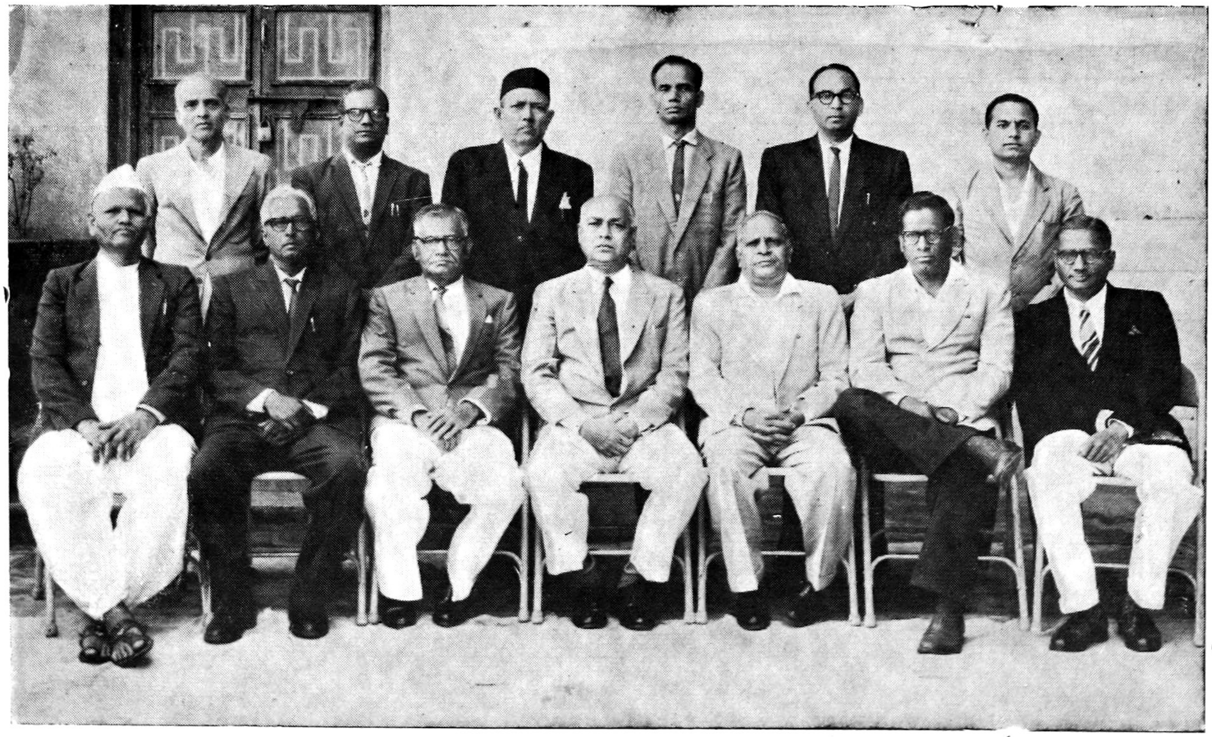

बसलेले डावीकडून उजवीकडे :— (१) श्री. एस. एच. गोखले (२) श्री. पी. एच. गांधी (३) श्री. के. एम. अग्निहोत्री (४) श्री. एम. के. गुप्ते (५) श्री. डी. ए. दिवाण (६) श्री. सी. आर. महाजन (७) श्री. के. व्ही. घारपुरे.
उभे डावीकडून उजवीकडे :— (१) श्री. पी. आर. देशमाने (२) श्री. पोतदार (३) श्री. बी. व्ही. कोल्हटकर (४) श्री. ए. जी. शियेकर (५) श्री. जी. जी. कुंटे (६) श्री. लिमये.

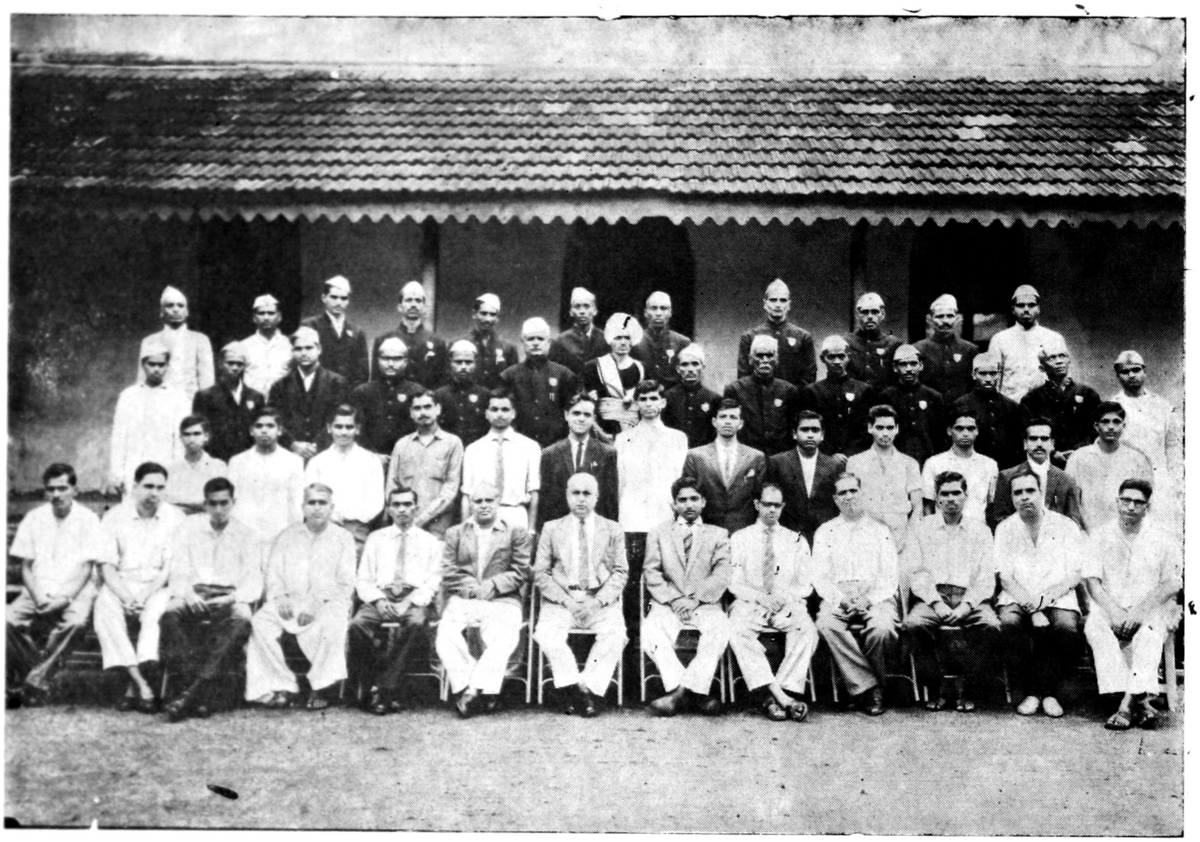

★ बँकेच्या प्रमुख कार्यालयातील सेवकवर्ग ★

बँकेचा सर्वात जुना सेवक

जमादार : **श्री. दत्तु बाळा चव्हाण**

१९२८ सालापासून आजतागायत

या सर्व योजनांचा परिणाम बँकांवर कसा झाला हे पहाण्याकरतां कांही आंकडे येथें देत आहोत.

आंकडे कोटीचे आहेत.

वर्षाचा अखेरचा शुक्रवार	एकूण चलन पुरवठा	शेड्यूल्ड बँकेकडील ठेवी
१९५०	रु. २०१५	रु. ६९८
१९५५	रु. २२१६	रु. १०४३
१९६०	रु. २८६८	रु. १७४६
१९६५	रु. ४०७९	रु. २८१४
१९६६	रु. ४६७९	रु. ३३४७

वरील आकड्यावरुन असे दिसून येईल कीं १९५०–६५ या १५ वर्षाच्या काळांत चलन पुरवठा (Total money supply) रु. २०१५ कोटीवरुन रु. ४०८० कोटीवर म्हणजे जवळ जवळ दुप्पट झाला. व बँकाकडील ठेवी रु. ६९८ कोटीवरुन रु. २८१४ कोटीवर म्हणजे चौपट झाल्या आहेत. बराचसा पैसा चलन वाढल्यामुळें बँकांचेकडे ठेवीरुपाने आला आहे असे वाटते. ग्रामीण भागांतील ठेवी बँकांचेकडे येण्यास अजूनहि पुष्कळ अवसर आहे असे वाटते.

बँक रेट : (Bank Rate)

१९३५ सालापासून १९५१ पर्यंत बँक रेट तीन टक्केच होता. पुढें १९५१ पासून म्हणजे पंचवार्षिक योजनांच्या सुरुवातीपासून दर तीन चार वर्षानें अर्ध्या टक्क्यानें त्यांत वाढ होत गेली व ता. १७–२–१९६५ पासून तो सहा टक्के आहे. बँक रेटच्यावाढीमुळे पैसा महाग होऊन त्याचा परिणाम बँकाकडील कर्ज मागणी कमी व्हावी असा असतो. त्याचबरोबर १९६५ सालीं त्यांचा उपयोग बँकांनी ठेवी वाढविण्याकडे करावा असे रिझर्व्ह बँकेने सर्व बँकांना आवाहन केले. निरनिराळ्या मुदतीच्या ठेवींवर बँकांनी किती व्याज द्यावे याविषयींचा आदेश देण्यांत आला. वरीलप्रमाणें बँक रेट वाढविल्यामुळें व व्याजाचे दर वाढविल्यामुळें बँकाकडील ठेवीमध्यें किती वाढ झाली व देशांतील चलनाचे फुगवट्यामुळें किती झाली हे सांगणे कठीण आहे. ठेवी वाढत आहेत. हें मात्र नक्की. याच संदर्भांत अमेरिकन P. L. 480 फंडाचाही बँकांच्या ठेवीवर परिणाम झाल्याची शक्यता आहे. या सर्व विवेचनावरुन देशांत बँकिंगची संवय हळूहळू पसरत आहे, वाढत आहे असा निष्कर्ष काढण्यास हरकत नाहीं.

रुपयाचे अवमूल्यन :

६ जून १९६६ रोजीं रुपयाचे अवमूल्यन झाले, त्याचाही परिणाम बँकांच्यावर होणे अपरिहार्य आहे. १९४९ सालीं इंग्लंडने पौंडाचे अवमूल्यन केले. इंग्लंडबरोबर व त्या देशावर अवलंबून असलेल्या इतर देशांशी (Sterling Block) आपला व्यापार मोठ्या प्रमाणांत असल्याने त्यावेळी भारताला रुपयाचे अवमूल्यन करणे भाग पडले. हे अवमूल्यन वरील कारणांहून थोडेसे भिन्न आहे. देशाच्या गेल्या १८ वर्षाच्या आर्थिक धोरणांचा परिपाक आहे असे म्हटल्यास वावगे होणार नाही. तीन अवाढव्य पंचवार्षिक योजना, संरक्षण व्यवस्थेवरील वाढता खर्च, Public Sector मधील उद्योगधंद्याकरता मोठ्या प्रमाणात लागणारे परकीय चलन, व इतर आर्थिक उलाढाली करिता आपण जी मोठ्या प्रमाणावर आयात करतो तिची तोंडमिळवणीं निर्यातीच्या रुपाने होत नाही. त्यामुळे अवमूल्यन करणें भाग पडले आहे. आयात कमी व्हावी व निर्यात वाढावी असा अवमूल्यनाचा उद्देश आहे. निर्यात करण्यासारख्या मालाचे उत्पादन थोडे आहे; दर्जा तितकासा चांगला नाही. निर्यात वाढण्याकरता आमच्या धंद्याची उत्पादन शक्ती व मालाचा दर्जा नजीकच्या भविष्यात मोठ्या प्रयत्नाने वाढविणे जरूर आहे. हे करीत असतानाच देशातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या किंमती वाढणार नाहींत याचीही दक्षता घेणे आवश्यक आहे. याचे यश हे देशाच्या औद्योगिक व निर्यातीच्या प्रयत्नावरच अवलंबून राहणार आहे.

बँकेचे आजचे चित्र :

बँकेचे आजचे मांडवल रु. १०८७'५०० रुपये असून लौकरच त्यांत तेवढ्याच रकमेने वाढ करण्याचे ठरले आहे. आणखीहि वाढ झपाट्याने होईल असे वाटते. बँकेची एकूण गंगाजळी (रिझर्व्ह) रु. १३,००,००० चे आसपास आहे. म्हणजे बँकेचे स्वतःचे मांडवल जवळजवळ २४ लाख रुपयापर्यंत गेलेले आहे. ठेवी साडेसात कोटीच्यावर असून बँक " ब " वर्गात जाण्यास पात्र झाली आहे.

अशा शेअरहोल्डर्सची संख्या १३७ असून नोकर वर्गाची संख्या ४०० आहे.

बँकेचे ६० ते ७० टक्के खेळते मांडवल कर्जाऊ रकमेच्या स्वरुपात असते; ३० टक्के रोकड, इतर बँकांकडील ठेवी व कर्ज रोख्यातील गुंतवणूक यात गुंतवलेली आहे. बँका कर्जरोख्यांत जी गुंतवणूक करतात त्यांच्या किंमतीत दर वर्षी फार मोठे नुकसान होत आहे व हा बँकाचेवर एक अप्रत्यक्ष कर आहे असे म्हणावे लागेल.

नफ्याची वाटणी गेली ५० वर्षे आलेखांत दाखविल्याप्रमाणे आहे.

सांगली बँकेचा शाखा–विस्तार :

वर बँकेच्या शाखा–विस्तारासंबंधी थोडा बहुत उल्लेख केलाच आहे. बँकेने दोन तऱ्हेने शाखा-विस्तार साधला. नवीन शाखा उघडून हा एक सर्वमान्य मार्ग; त्याशिवाय शक्य तेव्हा दुसऱ्या बँकांचे व्यवहार स्वखुषीने अगर रिझर्व्ह बँकेच्या आदेशानुसार विलीन करून घेऊनही विस्तार केला आहे.

१९५० पर्यंत १० शाखा होत्या. १९५५ साली सराफ बँक विलीन करून घेण्यात आली व कोल्हापूर येथे शाखा उघडण्यात आली. ही शाखा व नवीन उघडलेल्या शाखा धरून १९६० पर्यंत १५ शाखा होत्या.

१९६१ साली शाखांची संख्या २० होती. त्या वर्षी पुण्यातील दोन बँका–Bank of Poona व Poona Investors Bank व फल्टण येथील Bank of Phaltan अशा तीन बँका, बँकिंग कंपनीज् ॲक्ट १९४९ सेक्शन ४५ खाली विलीन करण्यात आल्या.

१९६४–६५ सालीं (१) गुरु गोविंद सिपसी बँक प्रा. लि. विजापूर (२) युनायटेड बँक ऑफ कर्नाटक बागलकोट व (३) युनियन बँक ऑफ विजापूर व सोलापूर या तीन बँका त्यांचा सर्व शाखांसह स्वखुषीने बँकेत विलीन झाल्या. विलीन झालेल्या सर्वच बँकांचे मोठे गुंतागुंताचे व्यवहार जलद गतीने व कुशलतेने सोडवण्यात बँकेस फार मोठे यश लाभले आहे. आज अखेर विलीन बँका, त्यांच्या शाखा व नवीन उघडलेल्या शाखा धरून एकूण शाखा ४३ आहेत.

सांगली बँकेचे (हेड ऑफिस) प्रमुख कार्यालय एक लाखापेक्षा कमी असलेल्या गांवी प्रथमपासूनच आहे व ज्याला " रूरल बँकिंग " म्हणता येईल असेच बँकेचे आजवरचे कार्य आहे. बँकेच्या जवळ जवळ निम्या शाखा ग्रामीण भागांत असून त्या भागात काम करण्याकडेच बँकेचा कल आहे. काही ठिकाणी तर सांगली बँकेखेरीज दुसरी व्यापारी बँक नाही.

रिझर्व्ह बँकेकडून शाखा-विस्ताराच्या बाबतीत पुष्कळच प्रयत्न होत आहेत. १९५० शी तुलना करता १९६६ मध्यें बँकांचा विस्तार कसा होत आहे हे खालील आंकड्यांवरून लक्षात येईल.

साल	शेडयूल्ड बँका	त्यांच्या शाखा	डिपॉझिट	नॉन शेडयूल्ड बँका	त्यांच्या शाखा	डिपॉझिट
१९५०	७६	२२३१	६९८ कोटी	५११	१५६८	७२ कोटी
१९६५	६१	५८१२	२८१४ ,,	३३	२२९	२४ ,,
१९६६	६१	६३८३	३३४७ ,,	२५	२२१	२५ ,,

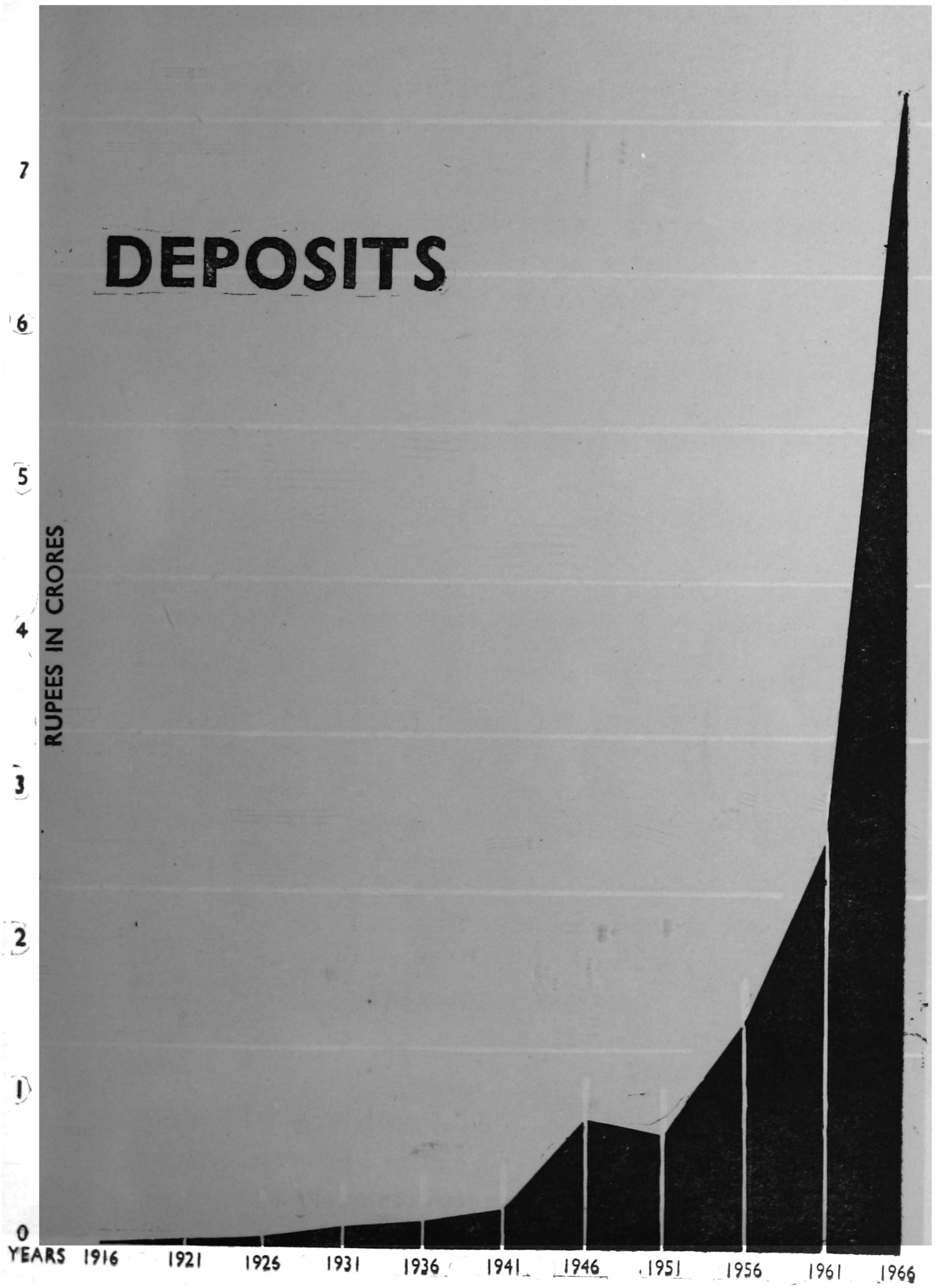
DEPOSITS
RUPEES IN CRORES
7
6
5
4
3
2
1
0
YEARS
1916
1921
1926
1931
1936
1941
1946
1951
1956
1961
1966

१९६४–६५ मध्ये शेड्यूल्ड बँका व त्याच्या शाखा यांच्याकडे रु. २८१४ कोटी डिपॉझिट होते; त्याच काळात नॉन शेड्यूल्ड बँकांत रु. २४ कोटि डिपॉझिट होते. म्हणजे देशातील एकूण ठेवीपैकी अदमासे १ टक्का ठेवी नॉन शेड्यूल्ड बँकांकडे आहेत असे म्हणावयास हरकत नाही.

देशात सामान्यपणे एक लाख लोकवस्तीस एक बँक असे प्रमाण पडते. इतर पुढारलेल्या व पाश्चिमात्य देशांत दहा हजार अगर त्याहीपेक्षा कमी लोकांत एक बँक कचेरी असे प्रमाण आहे. ह्यावरून बँकांच्या वाढीस किती अवसर आहे ते दिसून येते.

सांगली हे शहर महाराष्ट्रात-महाराष्ट्र व कर्नाटक या दोन प्रांतांच्या सीमेवर आहे. या दोन्ही प्रांतांतील सर्वच भागांशी बँकेचा व्यापार व दळणवळण फार पूर्वीपासून चालू आहे. सांगली संस्थानातील पूर्वीचे काही तालुके (१) रबकवी (२) तेरदाळ (३) शहापूर (४) शिरहट्टी (५) उगार या पाच शाखा फार पूर्वी उघडल्या गेल्या आहेत व त्या यशस्वीपणे तेथे काम पहात आहेत. आता त्या कर्नाटकात समाविष्ट आहेत. १९५० नंतर कर्नाटकात आणखीनही काही शाखा उघडून आजतागायत बँकेच्या जवळ जवळ निम्म्या शाखा कर्नाटकात काम करीत आहेत. महाराष्ट्राची राजधानी मुंबई व कर्नाटकाची राजधानी बंगलोर या दोन्ही ठिकाणी आमच्या शाखा आहेत. या सर्व शाखांतून आमच्या महाराष्ट्रीय व कर्नाटकीय बांधवांनी आमची सेवा रुजू करून घेतली आहे त्याबद्दल धन्यवाद !

बँकेच्या इमारती, लॉकर्स, सेफ डिपॉझिट व्हॉल्टस् :

बँकेच्या प्रशस्त इमारती ठिकठिकाणी आहेत. सांगली येथील हेड ऑफिसची मूळ इमारत १९३५ साली बांधून तयार झाली. त्यानंतर वाढत्या व्यवहाराच्या सोयीकरिता ही इमारत वाढवावी लागली. ही इमारत सर्व सोयींनी युक्त असून ती शहराच्या मध्यवर्ती आहे.

रबकवी येथे बँकेची स्वतःची इमारत फार पूर्वीपासून आहे. कऱ्हाडजवळ ताकारी येथें बँकेची शाखा होती व त्या ठिकाणी स्वतःची इमारतही होती. ती शाखा पुढे बंद करण्यात आल्याने तेथील इमारत विकून टाकण्यात आली.

१९४८ साली मुंबईत एक प्रशस्त इमारत फोर्ट विभागात बँकेने खरेदी केली हे वर आलेच आहे. या प्रशस्त जागेचा बँकेच्या पुढील विस्ताराकरितां फार मोठा उपयोग होणार आहे. पुणे रविवार पेठ येथे बँकेची एक स्वतःची इमारत असून इतरही मोठी स्थावर आहे. या मोकळ्या जागांचा उपयोग काय करावयाचा याचा विचार चालू आहे.

१९६६ मध्येच इचलकरंजी येथे मध्यवर्ती ठिकाणी एक मोठा प्लॉट बँकेने खरेदी केला आहे. त्या ठिकाणी स्वतःची सुंदर इमारत बांधण्याचे काम हाती घेण्यात आले आहे व इमारत लवकरच पूर्ण होईल.

याशिवाय विजापूर, बागलकोट या ठिकाणी बँकेच्या इमारती आहेत.

लॉकर्स व सेफ डिपॉझिट व्हॉल्टस् :

लोकांच्या मौल्यवान कागदपत्रांची व दागिन्यांदि वस्तूंच्या सुरक्षिततेसाठी आम्ही कांही शाखांतून लॉकर्स भाड्याने देण्याची वा बंदिस्त पेट्या ठेवून घेण्याची सोय केली आहे. अशी व्यवस्था हेड ऑफिस-सांगली, इचलकरंजी, पुणे (रविवार व सदाशिव पेठ शाखा) बेळगांव व विजापूर, कल्याण येथील कार्यालयात आहे.

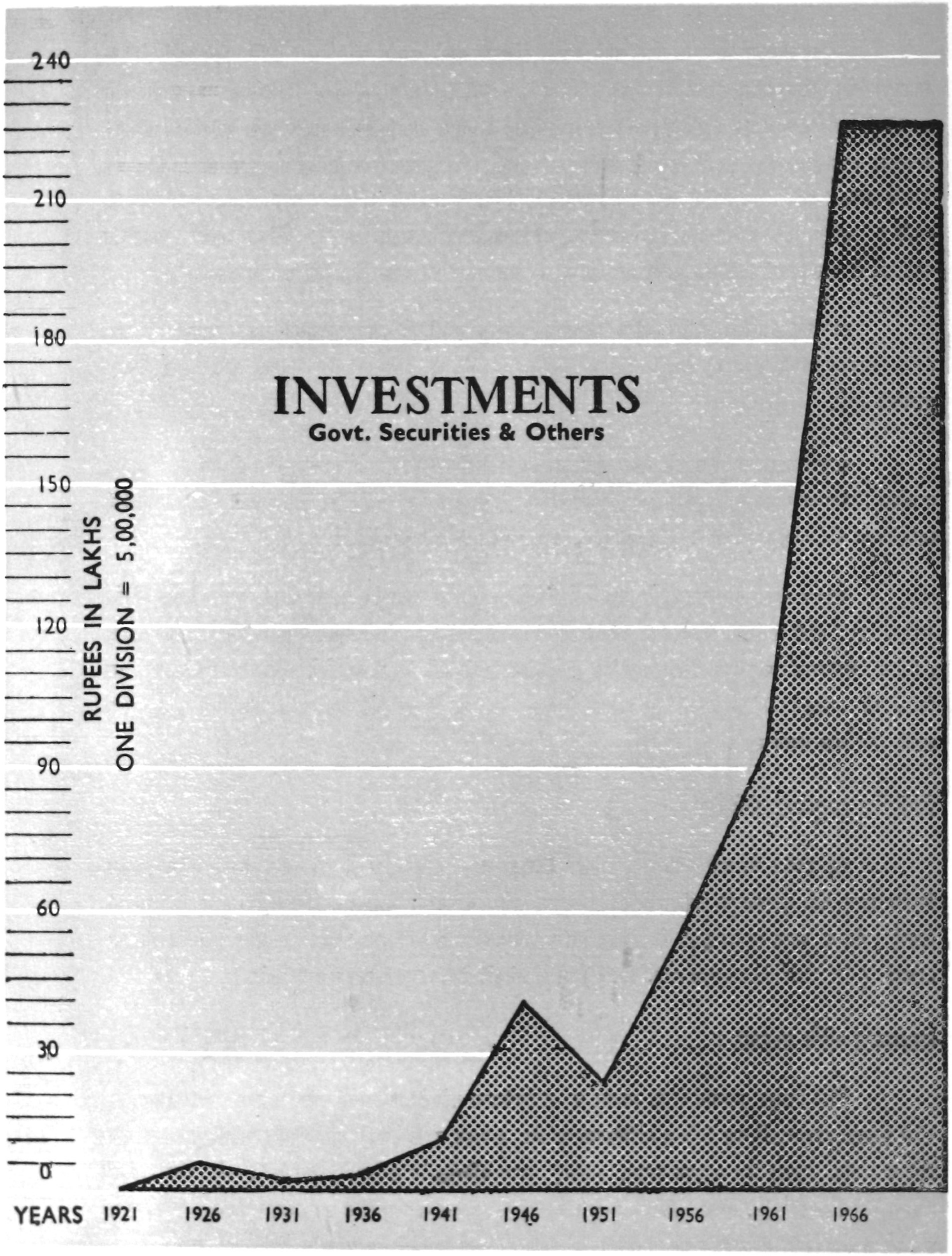

INVESTMENTS
Govt. Securities & Others
RUPEES IN LAKHS
ONE DIVISION = 5,00,000
240
210
180
150
120
90
60
30
0
YEARS
1921
1926
1931
1936
1941
1946
1951
1956
1961
1966

इन्स्पेक्शन व ऑडिट :

बँकेचा व्यवहार जसजसा वाढत जातो तसतसें त्याबाबत इन्स्पेक्शन व ऑडिटच्या दृष्टीनें नियंत्रण ठेवणे ही आवश्यक बाब होऊन बसते. सांगली बँकेचे पहिले वर्ष शके १८३८ कार्तिक शु॥ १ पासून आश्विन वद्य ३० अखेर असे गणले जात असे व हांच प्रघात सन १९४० पर्यंत चालू होता. अर्थातच सांगली बँकेचे पहिले वर्ष म्हणजे फक्त २० दिवसांचा काळ होय. परंतु १९४० पासून इतर बँकांच्या पद्धतीप्रमाणे ते जानेवारी ते डिसेंबर असे करण्यांत आले. बँक आपले व्यवहार चार्टर्ड अकौंटंटस्मार्फत वेळोवेळी तपासून घेते. मद्रासचे जी. एम. दांडेकर हे कंपनी कायद्याखाली स्टॅच्यूटरी ऑडिटर म्हणून १९३८ सालापासून जवळजवळ आजतागायत काम पहात आहेत. बँकेच्या एकंदर व्यवहारांत प्रगतीकडे ते फार आत्मीयतेने लक्ष घालतात व त्यांच्या बहुमोल सल्ल्याचा बँकेस वेळोवेळीं उपयोग होतो.

स्टॅच्युटरी ऑडिट खेरीज बँकेचे व्यवहार बाहेरील ऑडिटर्स मार्फतही तपासून घेतले जातात. हे काम (Cocurrent Management Audit) सध्यां मुंबईचे मेसर्स पी. डी. घाणेकर आणि कंपनी, चार्टर्ड अकौन्टन्टस, यांचेकडे आहे.

शाखाविस्तार झाला तसतसे बँकेने सोयीच्या दृष्टीने अंतर्गत तपासणीसाठी शाखांचे तीन विभाग पाडले आहेत व प्रत्येक विभागावर वरिष्ठ व अनुभवी अशा अधिकारी वर्गाची नियुक्ति केली आहे. वर सांगितलेल्या तपासणीच्या सर्व व्यवस्थेवरुन बँक आपले व्यवहार चोख ठेवण्यासाठी किती काळजी घेते हे दिसून येईल.

१९५० सालापासून रिझर्व्ह बँकेकडून सर्व बँकाचे व्यवहार काळजीपूर्वक व सर्व बाजूनी तपासले जाऊं लागले आहेत. हल्ली कांही वर्षापासून ते दरसाल तपासले जात आहेत. तपासणी केल्यानंतर त्याचा एक विस्तृत वृत्तांत (रिपोर्ट) बँकांच्याकडे पाठविण्यांत येतो व प्रत्येक बँकेने कोणत्या गोष्टीकडे विशेष लक्ष देणे जरुरीचे आहे त्याबद्दल त्या रिपोर्टामध्यें मार्गदर्शन केलेलें असतें. या दरसाल होणाऱ्या तपासणी पासून बँकांच्या कार्यपद्धतीत पुष्कळ सुधारणा झाली आहे यांत संशय नाही.

डिपॉझिट इन्शुरन्स कॉर्पोरेशन :

सन १९६१ या वर्षी कांही लहान मोठ्या बँका अडचणीत आल्या, व त्यामुळें सबंध भारतात बरीच खळबळ निर्माण झाली. बँका बुडाल्यामुळे ठेवीदारांचे बरेच नुकसान झाले. बँकिंगच्या धंद्यावरील लोकांचा विश्वास वाढावा म्हणून रिझर्व्ह बँक व भारत सरकार यांनी बँकाकडील ठेवींच्या विम्याबद्दल योजना सन १९६१ सालीं कायद्यान्वये अंमलात आणली. (Deposit Insurance Act. 1961) या योजनेमुळें ठेवींची सुरक्षितता वाढली आहे.

साहसाला श्रीचे पाठबळ :

बँकेने विस्तृत प्रमाणांत शेती, व्यापार व उद्योगधंद्यांना कर्जे देऊन त्यांचा उत्कर्ष साधला आहे. सुरुवातीला बँकेने मुख्यतः व्यापाराकडे लक्ष दिले व त्यानंतरच्या काळांत उत्पादन व उद्योगधंदे यानाहि बँकेने मोठ्या प्रमाणांत कर्जे दिलेली आहेत. मुख्यतः ऊंस उत्पादन कापूस, साखर, कापड इंजिनियरींग उद्योगधंदे, ट्रान्सपोर्ट इंडस्ट्री वगैरे उद्योगधंद्यांचा निर्देश करतां येईल. तसेच बँकेने महाराष्ट्रातील विशेषतः दक्षिण महाराष्ट्रातील उद्योगधंद्याची उभारणी करण्यास हातभार लावला आहे. सहकारी तत्वावर चालणाऱ्या काही उद्योगधंद्यानाहि मोठ्या प्रमाणांत बँकेने मदत केली आहे.

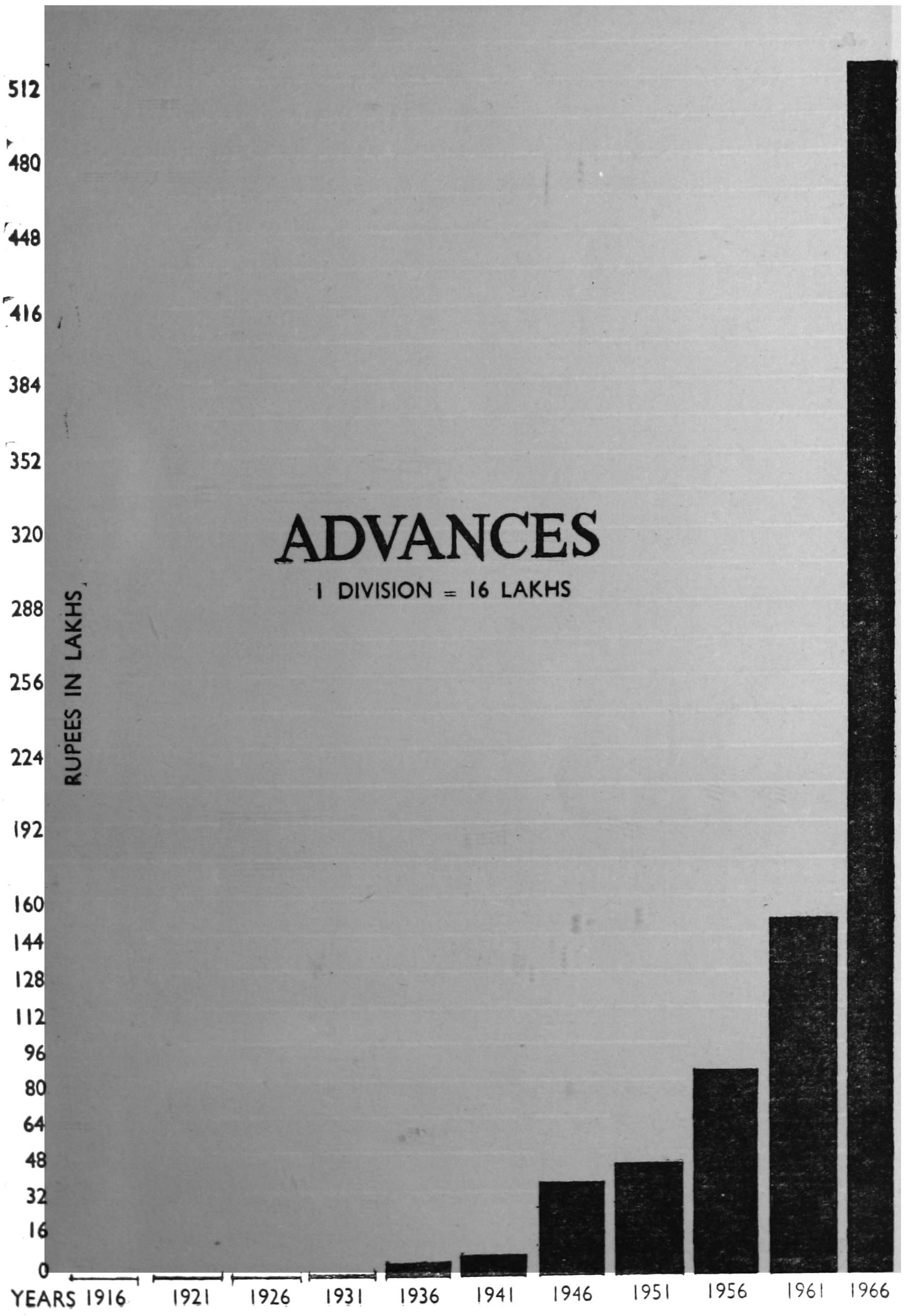

ADVANCES
1 DIVISION = 16 LAKHS
RUPEES IN LAKHS
512
480
448
416
384
352
320
288
256
224
192
160
144
128
112
96
80
64
48
32
16
0
YEARS 1916
1921
1926
1931
1936
1941
1946
1951
1956
1961
1966

सांगलीच्या परिसरांतील (इचलकरंजी, निपाणी, बेळगांव, कोल्हापूर वगैरे) सर्व लहान मोठ्या ठिकाणी बँकेने आपल्या शाखा उघडल्या आहेत व आमच्या नित्याच्या व्यवहाराच्या बाहेर जाऊन आम्ही पूरक अशा आर्थिक व्यवहाराला सक्रीय प्रोत्साहन दिले आहे. सांगली येथील फॉरवर्ड मार्केट, स्पाइसेस ॲण्ड ऑईलसीडस् एक्सचेंज लि. या संस्थेची सुरुवात करण्यांत संस्थेचा हात होता व बँकेचे जनरल मॅनेजर ह्या संस्थेवर कांही दिवस सरकार नियुक्त डायरेक्टर म्हणून काम करीत होते. सहकारी क्षेत्र हे जरी बँकेचे क्षेत्र नाही तरी शेतकरी सहकारी साखर कारखाना लि. सांगली या कारखान्याच्या स्थापनेत सांगली बँकेने भाग घेतला होता.

लघु उद्योगधंद्यासाठी मदत : (स्मॉल स्केल इंडस्ट्रीज)

लहान उद्योगधंदे व कॉटेज इंडस्ट्रीज यांचेकडे महाराष्ट्र सरकारचे विशेष लक्ष आहे. अल्प व्याजाने बँकांकडून कर्जे मिळावीत अशी महाराष्ट्र सरकारची जी योजना आहे त्या योजनेस सांगली बँकेने १९६४ सालापासून आपल्या शक्तिनुसार जरूर ते कार्य केलेले आहे व यापुढेहि यथाशक्ति अधिकाधिक मदत करण्याचा आमचा विचार आहे.

सांगली येथील बँकांचे क्लिअरिंग हाउस :

सांगली येथील जॉईंट स्टॉक व को-ऑपरेटिव्ह बँका धरून आज १३ बँका आहेत. सांगली येथील क्लिअरिंग हाऊस सांगली बँक चालविते. स्टेट बँकेची शाखा सोडून इतर सर्व बँका मेंबर्स असलेले हे क्लिअरिंग हाऊस सांगली बँकेने १९५७ पासून चालविले आहे. आज गेली १० वर्षे हे अत्यंत यशस्वी रीतीने चालले आहे. सांगलीस क्लिअरिंग हाऊसची सोय सांगली बँकेने ज्या वर्षी सुरू केला त्या वेळीं सर्व देशांत केवळ ३०|३५ ठिकाणीं अशी व्यवस्था होती. पुष्कळ ठिकाणी, सांगलीपेक्षां कितीतरी पटीने मोठ्या असलेल्या शहरातहि अशा तऱ्हेची व्यवस्था नाही. त्या पार्श्वभूमीवर ही कार्यपद्धती जास्तच उठून दिसते.

या क्लिअरिंग हाऊस मार्फत दर आठवड्यास सुमारे २००० चेक्स क्लिअर होतात व सुमारे ४० लाख रुपयांची उलाढाल होते.

जाता जाता हे पण नमूद करावेसे वाटते कीं, स्पाइसेस ॲण्ड ऑईलसीडस् एक्सचेंज् सांगली या संस्थेच्याही साप्ताहिक क्लिअरिंगची व्यवस्था सांगली बँकेमार्फतच होते. येथे हळदीच्या वायद्याचा व्यवहार १९५३ पासून सुरु आहे. या क्लिअरींग हाऊस मार्फत दर आठवड्याला सुमारे तीस एक हजार रुपयांची उलाढाल होते.

सामाजिक कर्तव्ये :

बँकिंग व्यवहारातील आर्थिक बाजू दृष्टीआड न करतां बँकेने इतरही अनेक सामाजिक कार्यासाठीं हातभार लावला आहे. आर्थिक दृष्टीकोनाइतकीच सामाजिक कर्तव्याची जाणीव बँकेने सतत बाळगली आहे. भागीदारांना डिव्हिडंड रुपानें योग्य तो नफा त्यांच्या गुंतवणूकीवर मिळावा म्हणून कार्य करीत असतांना समाजाच्या आर्थिक गरजाकडे बँकेने दुर्लक्ष केलेले नाहीं. अनेक उपयुक्त सामाजिक कार्यासाठीं यथाशक्ती साह्य करून समाजाचे अंशतः ऋण फेडावे अशी बँकेची... प्रथमपासून भूमिका आहे व पुढेही राहील.

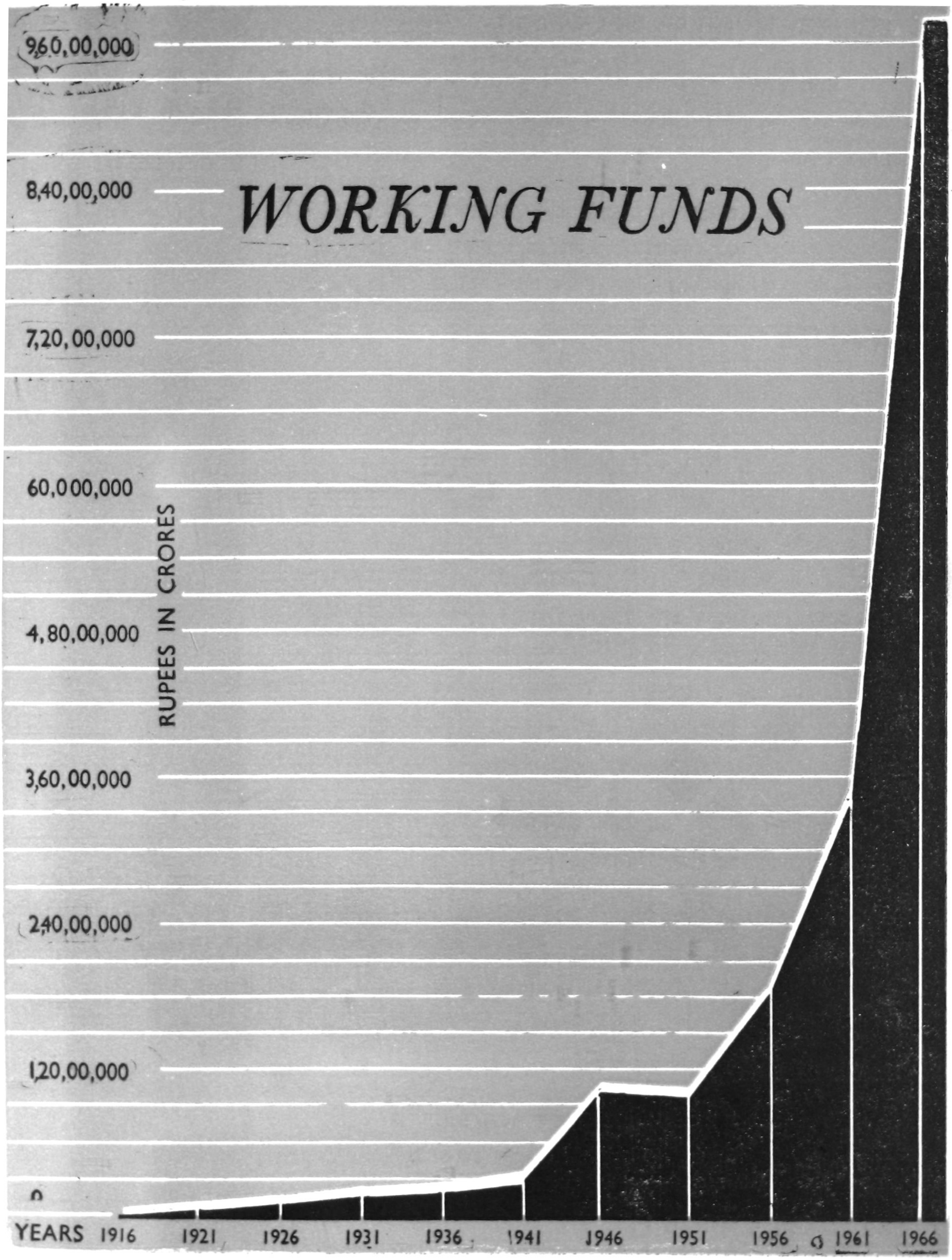
WORKING FUNDS
960,00,000
8,40,00,000
7,20,00,000
60,000,000
4,80,00,000
3,60,00,000
2,40,00,000
1,20,00,000
0
RUPEES IN CRORES
YEARS 1916
1921
1926
1931
1936
1941
1946
1951
1956
1961
1966

संचालक मंडळ, अधिकारी वर्ग आणि कर्मचारी :

याच निवेदनांत अन्यत्र निरनिराळ्या साली जे चेअरमन व डायरेक्टर्स होते, त्यांची नांवें आम्ही दिली आहेत. त्या सर्वांनी बँकेची फार मोठी सेवा केली आहे व त्याबद्दल बँक त्या सर्वांची ऋणी आहे. बँकेचे पहिले संचालक मंडळ खालील व्यक्तिंचे होते.

१. रावसाहेब अनंत रामचंद्र पाटकर, न्यायाधीश सांगली (चेअरमन)
२. रा. पुरुषोत्तम नारायण गाडगीळ, सराफ, सांगली
३. शेठ रामचंद्र नथमल, धनिक, सांगली

सध्यांचे संचालक मंडळ खालील व्यक्तिंचे आहे.

१. श्री. कॅप्टन के. व्ही. देसाई, बी. ए. (ऑनर्स)
कलेक्टर, सांगली एक्स ऑफिशिओ महाराष्ट्र गव्हर्मेंट नॉमिनी.
चेअरमन दि सांगली बँक लि. सांगली
२. श्री. शंकर गणेश गाडगीळ, सराफ, सांगली
३. श्री. भूपाल अनंत आरवाडे, सांगली
४. श्री. शांतीनाथ बाबूराव आरवाडे, सांगली
५. श्री. वसंत माधव घाटगे, कोल्हापूर
६. श्री. जयकुमार भरमगोंडा पाटील, कोल्हापूर
७. श्री. पंडित गुरुलिंग कोरे, कवठे महांकाळ
८. श्री. विजयकुमार केशवराव गाडगीळ, पुणें
९. श्री. राधाकिसन नथमल नावंधर, सांगली

याशिवाय दोन उपसमित्या नेमल्या असून प्रत्येक उपसमितीवर चार डायरेक्टर्स काम करतात. दर महिन्यांत बोर्डाच्या २ व उपसमितीच्या २ अशा मिटींगज् होतात.

सांगली बँकेच्या पहिल्या आर्टिकल्स ऑफ असोसिएशन प्रमाणे बोर्डाचे तीन सभासद असत. त्यापैकीं दोन भागीदारांनी निवडलेले व एक चेअरमन सरकारतर्फे (सरकारचा नॉमिनी) नेमलेला असे. हे डायरेक्टर्स क्रमशः आळी-पाळीने निवडले जाऊन सर्वचे सर्व शेअर होल्डर्सना डायरेक्टरचे काम करण्यास संधी देण्याचा प्रघात पडला, व तो आजपर्यंत चालू आहे. सांगली बँकेचे सध्यां बोर्ड ऑफ डायरेक्टर्सची संख्या चेअरमन धरून नऊ आहे. संचालक मंडळातील सदस्यांची नांवे वर दिलेलीच आहेत.

सांगली संस्थान अगर सध्यांचे महाराष्ट्र सरकार यांचे मताधिक्य असूनहि बँकेच्या दैनंदिन कारभारांत लोक-मतालाच पुरेपूर वाव देण्याची वृत्ती पूर्वीपासून आजतागायत चालू आहे.

बँकेचे प्रेसिडेंटस् व चेअरमन :

सांगली बँकेचा एक विशेष प्रघात असा आहे कीं, सरकारचा नॉमिनी हा बोर्डाचा चेअरमन असतो.

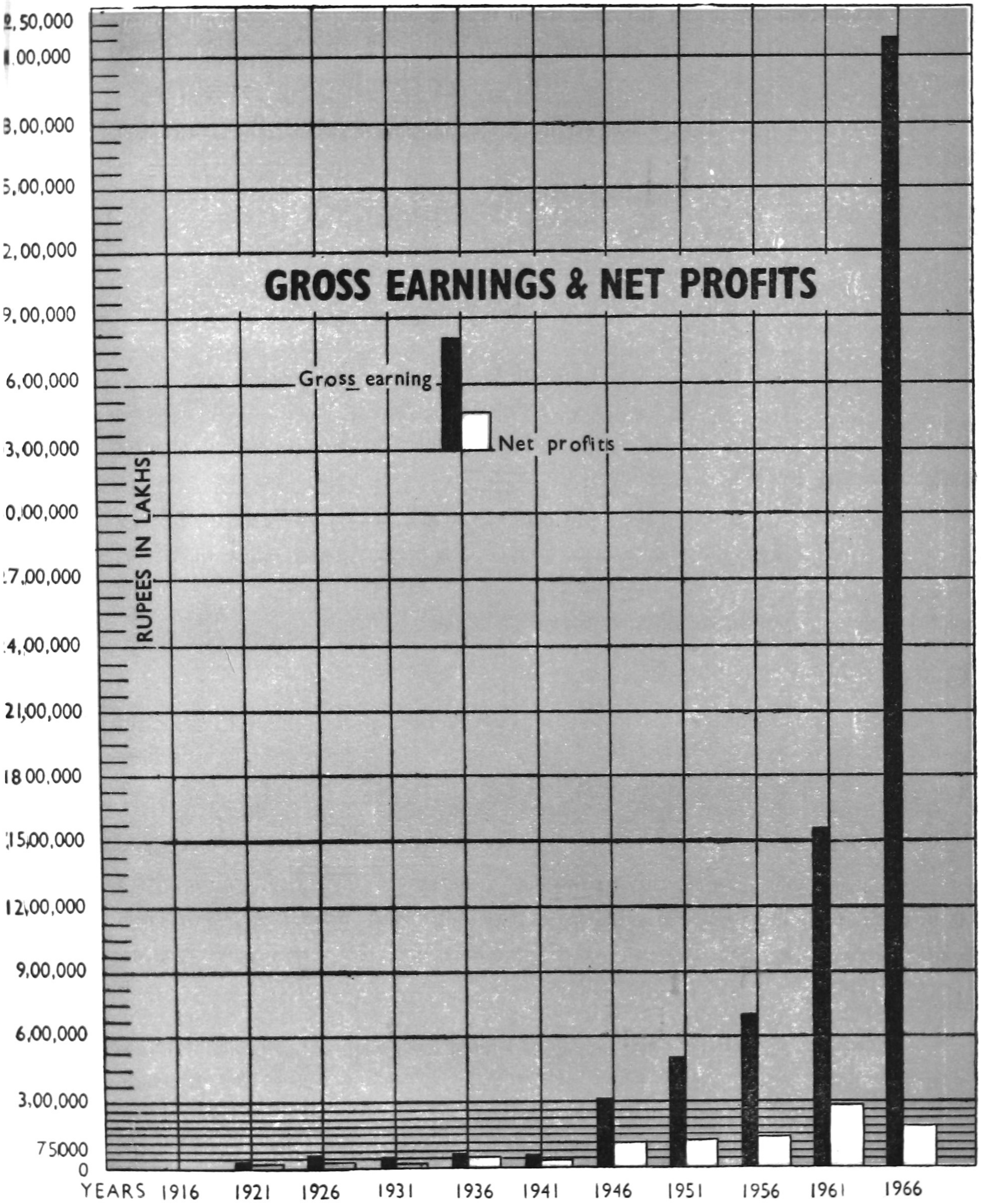

Net Profit from 1916 to 1961 include Income Tax provision.

संस्थान विलीन होणेपूर्वी काही काळ सांगली बँकेच्या जनरल बॉडीच्या मिटींगच्या वेळीं संस्थानचा आणखी एक वरिष्ठ दर्जाचा अधिकारी प्रेसिडेंट म्हणून जनरल बॉडीच्या सभेला येत असे. ही प्रथा संस्थान विलीन होईपर्यंत चालू होती.

याच संदर्भात या बँकेकरितां पुष्कळ अधिकाऱ्यांनी व नोकरवर्गाने बँकेच्या केलेल्या सेवेचा उल्लेख केला पाहिजे. मुख्यतः आजपर्यंतचे मॅनेजर्स :—

१. श्रीपाद गणेश लागू	१९१६–२१
२. गोविंद जनार्दन कुंटे	१९२२–२३
३. शिवराम विनायक म्हैसकर	१९२४–३२
४. शंकर पांडुरंग ओक. बी. ए. एल्. एल्. बी.	१९३२–३८
५. पुरुषोत्तम श्रीधर मोकाशी. बी. ए.	१९३९–४९
६. मोरेश्वर काशीनाथ गुप्ते (जनरल मॅनेजर)	१९५० पासून पुढें

सन १९५९ नंतर सुमारे ३ वर्षे श्री. मो. का. गुप्ते यांची भारत सरकारच्या Industrial Management Pool मध्यें निवड झाल्याने त्यांचे गैरहजरीचे काळांत श्री. डी. ए. दिवाण असि. मॅनेजर हे चीफ एक्झीक्युटिव्ह आफिसर म्हणून काम पहात होते.

याच संदर्भात श्री. एच. एल्. गावडे, अकौंटंट यांचाहि उल्लेख करणे उचित होईल. यांनी बँकस्थापनेपासून ते १९५५ साली बँकेतून निवृत्त होईपर्यंत निरलस वृत्तीनें अविश्रांत परिश्रम केले. नोकरीची सुरवात त्यांनी कनिष्ठ सेवकापासून केली व आपल्या कर्तबगारीनें ते चीफ अकौंटंटच्या हुद्यापर्यंत चढत गेले. सेवानिवृत्त झाल्यावर एकदोन वर्षांनें ते वारले. याप्रसंगी त्यांच्या स्मृतिला आम्ही अभिवादन करीत आहेत.

स्थानिक सल्लागार समित्या :

कांही शाखांच्या ठिकाणी बँकेने स्थानिक सल्लागार समित्या नेमलेल्या आहेत. त्याचीहि कामें मोठ्या तत्परतेनें होत असतात. या स्थानिक समित्यावर जे सन्माननीय लोक काम करीत आहेत, त्यांच्या सल्ल्याचा बँकेला मोठ्या प्रमाणावर लाभ होतो व बँक त्यांची अत्यंत ऋणी आहे.

बँकेचे कायदा सल्लागार :

कायदा सल्लागार म्हणून श्री. आर. डी. रेठरेकर बी. ए. एल्एल्. बी. अॅडव्होट व श्री. एम्. एच्. गोडबोले बी. ए. एल्एल्. बी. अॅडव्होकेट काम पहात होते. त्यापैकी श्री. आर. डी. रेठरेकर नुकतेच कालवश झाले. त्यांच्या ज्ञानाची व कार्याची बँकेला आजवर बहुमोल मदत होत असे. सध्या कायदा सल्लागार म्हणून श्री. गोडबोले काम पहातात.

संस्थेचे कर्मचारी :

१९१६ सालीं ही बँक स्थापन झाली तेव्हांच्या नोकर वर्गाची संख्या अवघी ७।८ होती. आज निरनिराळ्या शाखा व हेड ऑफिस धरुन ४०० आहे. संस्थेची प्रगती ही तिच्या कर्मचाऱ्यांच्या सहकार्यावर अवलंबून असते. आजवर बँकेने मिळविलेल्या अमाप यशाचे वांटेकरी निरनिराळ्या शाखांतून काम करणारे अधिकारी व कर्मचारी आहेत. बँकेने एक दोन शाखांतून स्त्रीकर्मचाऱ्यांची नियुक्ति करुन सेवेचे दालन स्त्रीवर्गासाठीही उपलब्ध करुन दिले आहे. आणखीहि कांही शाखांतून स्त्री विभाग सुरू करण्याचा आमचा मानस आहे.

नोकर लोकांचे पगार, बोनस, प्रॉ. फंड व इतर योजना :

बँकेतील नोकरवर्गाचे पगार प्रथमपासूनच योग्य पातळीवर ठेवण्याकरतां बँकेच्या चालकांनी तळमळीने लक्ष घातले आहे. वाढत्या महागाईचा वेळोवेळी विचार करुन त्यात योग्य ते फेरफार केले आहेत. अशा बाबतीत बँकेचे

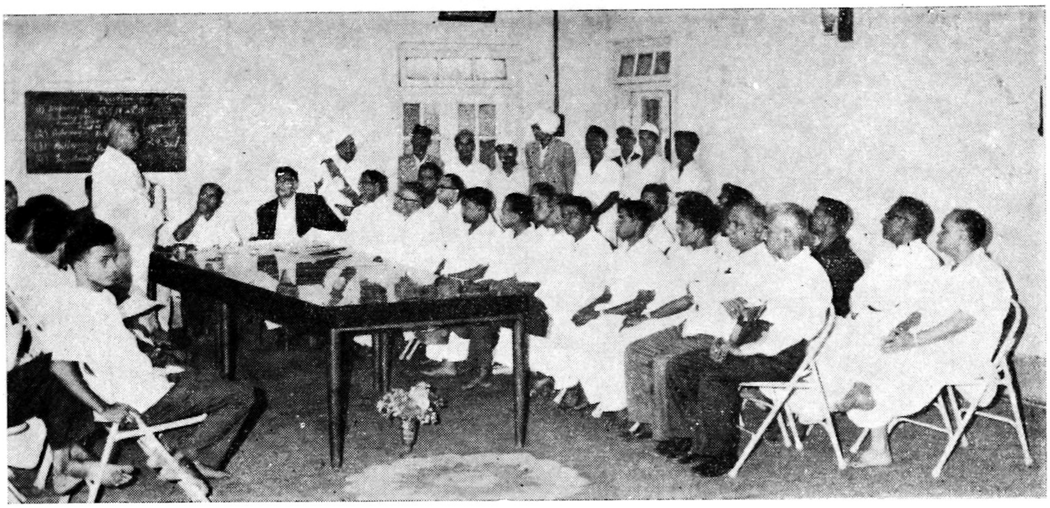

प्रॉव्हिडंड फंडाची वार्षिक सभा

कर्मचाऱ्यांची विविध कार्ये

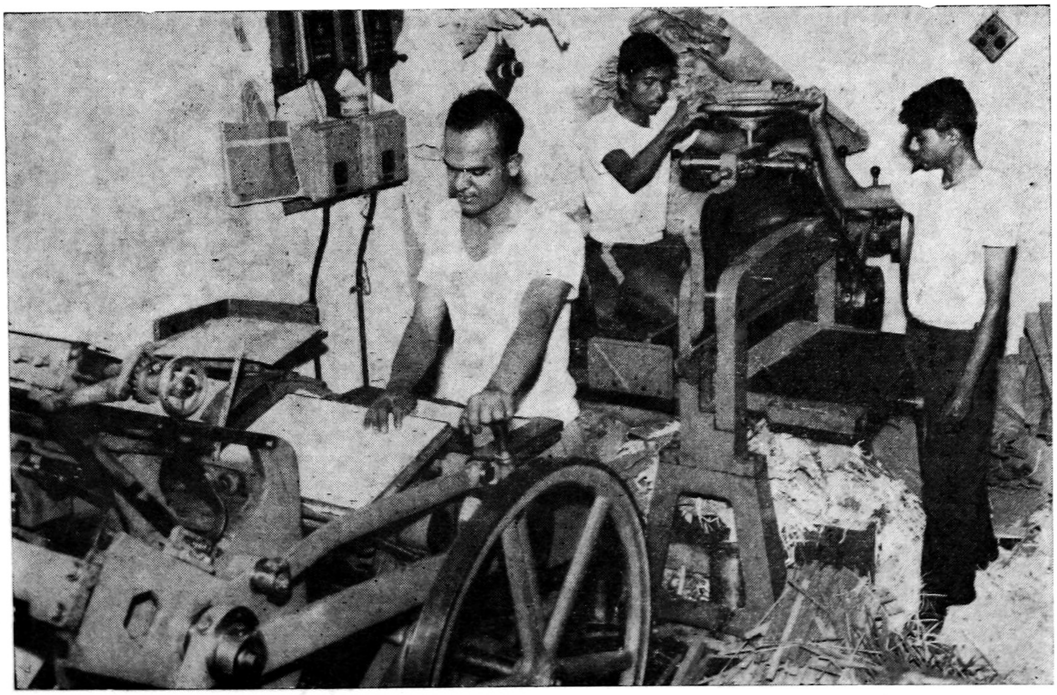

सहकारी तत्त्वावर चालविलेल्या छापखान्यातील एक दृश्य

विकास कार्याला आमचाही हातभार 'श्रमदान'

कर्मचाऱ्यांची विविध कार्ये

टेबलच !
पण ऑफिसातले नव्हे
इथली सर्व्हिसही वेगळी !

धोरण केवळ कायद्याकडे बघून चालण्याचे नाही. नोकरवर्गाच्या वाजवी मागण्या शक्य तितक्या जास्तीत जास्त मर्यादेपर्यंत मान्य करून, त्यांना आर्थिक स्थैर्य प्राप्त व्हावे याकरता बँक नेहमीच प्रयत्न करीत असते. व्यवहार व आपल्या नोकरवर्गाचे हित यांची सांगड घालून आजपर्यंत तरी बँकेस यश लाभले आहे. कारण औद्योगिक कलह, तंटे यापासून पुष्कळ अंशी बँक सुदैवाने वाचली आहे. एकोप्याने, सलोख्याने बँकेच्या प्रगतीच्या व हिताच्याकडे लक्ष ठेवून सर्वांनी आपआपले नेमून दिलेले कार्य करून या बँकेचा उत्कर्ष साधावा एवढीच चालकांची इच्छा आहे. बँकेच्या वाढत्या उत्कर्षाचे तेही भागीदार व्हावेत व त्यांत त्यांनी बँकेचे व स्वतःचेही हित साधावे.

आजपर्यंत बँकेने नफ्यातून नोकरलोकांना शक्य तेव्हां बोनस दिला आहे, व या बाबतीत बँकेचे धोरण सहानुभूतीचे असते. सर्व योग्य त्या तरतूदी करून व भांडवलावरील डिव्हिडंड वजा करून राहिलेल्या रकमेतून जास्तीत जास्त रक्कम बोनस म्हणून वाटण्यात येते. कायद्यामुळे कांही कांही वेळा कारण नसताना मतभेद कसे निर्माण होतात याचे उत्तम उदाहरण म्हणजे नुकताच अंमलात आलेला Bonus Act, 1965 व याबाबतचे कोर्टातुन चालू असलेले तंटे याकडे बोट दाखविता येईल.

बँकिंग व्यवसायांतील औद्योगिक संघटना व संघर्ष :

या ठिकाणी बँकिंग क्षेत्रांतील कर्मचाऱ्यांच्या संघटनेचा आम्ही थोडक्यांत उल्लेख करतो. दुसऱ्या महायुद्धानंतर देशांतील आर्थिक परिस्थिती झपाट्याने बदलली. जीवनावश्यक वस्तूंच्या किंमती वाढल्या. देशांत लोकशाही निर्माण झाली होती. महागाई आणि लोकमताला मिळणारे महत्त्व यासारख्या गोष्टींमुळे नोकरलोकांची संघटना निर्माण होणे स्वाभाविक होते. कष्टकरी वर्गामध्ये तशा संघटना पूर्वीपासून काम करीत होत्या. सुशिक्षित मध्यमवर्गीय मात्र उदासीन असत. दुसऱ्या महायुद्धानंतर निर्माण झालेल्या परिस्थितीत मात्र या संघटनांचा उगम झाला.

१९४६ सालीं देशांतील निरनिराळ्या बँका व त्यांचे कर्मचारी यांच्यात झालेल्या मतभेदांवर लवाद नेमून निर्णय घेण्यांत आले. त्यामुळें देशांत एकाच क्षेत्रांत काम करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांवर एकाच प्रश्नावर भिन्न भिन्न निर्णय देऊन गोंधळ निर्माण झाला. ही परिस्थिती सुधारण्यासाठी अखिल भारतीय बँक नोकरांची मध्यवर्ती संघटना स्थापन झाली. ही संघटना (ऑल इंडिया बँक एम्प्लाईज असोसिएशन) १९४६ सालीं स्थापन झाली व आजपर्यंत तिने औद्योगिक कलह मिटवण्यासाठीं, वाढत्या महागाईला तोंड देण्यासाठी, वेतनश्रेणी सुधारण्यासाठी, नोकर वर्गाच्या हक्कांची जपणूक करण्यासाठी एकसारखे प्रयत्न केले आहेत. या संघटनेच्या शक्तिमुळे व केंद्रीय मंजूर मंत्रालयाच्या धोरणामुळें आजवर बँक व मालक यांच्यातील मतभेद मिटविण्यासाठीं निरनिराळी ट्रिब्यूनल्स नेमण्यांत आली.

१९४९ पासून आजपर्यंत बँक व नोकरवर्ग यांच्यातील मतभेद मिटवून नोकर वर्गाचे जीवनमान सुधारण्यासाठी सरकार व युनियन करीत असलेल्या गोष्टींकडे धांवता दृष्टिक्षेप टाकूं.

१३ जून १९४९ साली मुंबईचे माजी न्यायाधीश श्री. के. सी. सेन याचे कमिशन नेमण्यांत आले. या कमिशनचा निकाल असमाधानकारक वाटल्यावरून १९५१ साली श्री. एच. व्ही. दिवेटिया व इतर दोघे यांना लवाद म्हणून नेमण्यांत आले. सदस्यांच्या राजिनाम्यामुळे १९५२ मध्यें श्री. शास्त्री, १९५४ मध्ये श्री. जिजिभाई व १९५५ मध्यें न्यायमूर्ति श्री. गजेंद्रगडकर अशी लवादें नेमण्यांत आली. १९६० मध्यें न्यायमूर्ति श्री. के. टी. देसाई यांची लवाद म्हणून नेमणूक करण्यात आली. वरीलप्रमाणें अनेक वर्षांच्या संघर्षानंतर प्रथमच बँक कामगार व बँकांचे चालक यांनी एकमेकांच्या सल्ल्यानें १९६६ साली करारमदार केले आहेत. सर्व कलह या कराराने शांततापूर्वक मिटतील अशी आशा आहे.

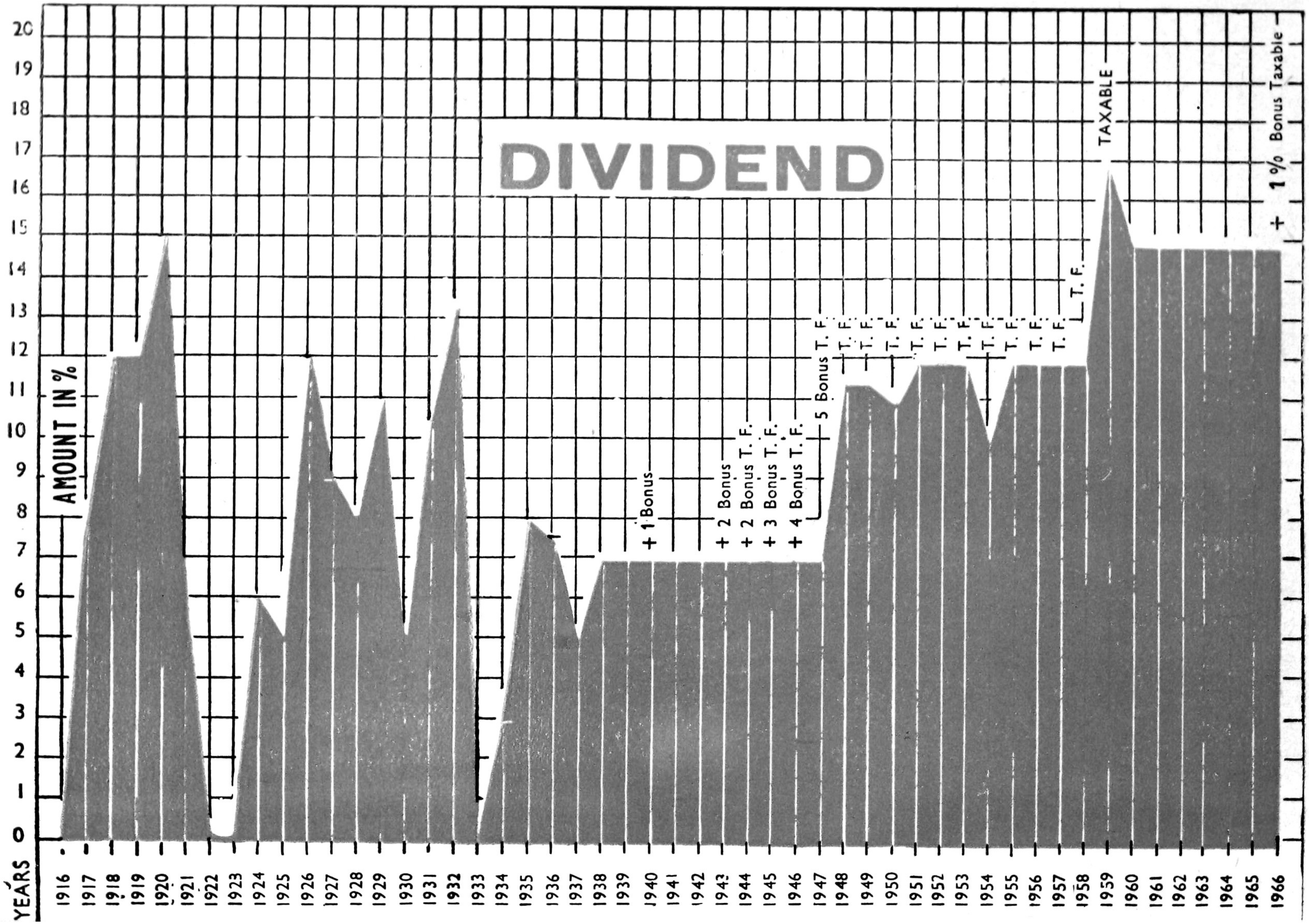
DIVIDEND
AMOUNT IN %
YEARS
+ 1 Bonus
+ 2 Bonus
+ 2 Bonus T. F.
+ 3 Bonus T. F.
+ 4 Bonus T. F.
5 Bonus T. F.
T. F.
TAXABLE
+ 1% Bonus Taxable
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
1916 1917 1918 1919 1920 1921 1922 1923 1924 1925 1926 1927 1928 1929 1930 1931 1932 1933 1934 1935 1936 1937 1938 1939 1940 1941 1942 1943 1944 1945 1946 1947 1948 1949 1950 1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961 1962 1963 1964 1965 1966

ज्ञानवृद्धि :

नोकरवर्ग व अधिकारी कुशल व्हावेत याद्दष्टीने बँकेने प्रयत्न चालू ठेवले आहेत. रिझर्व्ह बँकेतर्फे मुंबई येथे १९५४ साली अधिकारी शिक्षणवर्ग सुरू करण्यात आला. आमच्या बँकेने या शिक्षणवर्गाच्या पहिल्या सत्राचे वेळी आपला उमेदवार पाठविला. त्यानंतर आजवर काही अधिकाऱ्यांनी या मार्गदर्शनाचा लाभ घेतला असून रिझर्व्ह बँकेकडून अंमलात आलेल्या या शैक्षणिक उपक्रमाचा बँकेस फायदा होत आहे. शिवाय बँकिंग या क्षेत्रांतील अधिकारी व्यक्तिंची या विषयावर व्याख्याने हेड ऑफिस, सांगली या ठिकाणी आयोजित केली जातात व त्यांच्या ज्ञानाचा फायदा कर्मचाऱ्यांना करून देण्यांत येतो.

सहकारी जीवन :

नोकरवर्ग हा नुसता कार्यक्षम असूनहि भागत नाही. त्यांना चांगल्या तऱ्हेने जीवन जगता यावे म्हणून आर्थिक स्थैर्याचीहि आवश्यकता असते. आपल्या कर्मचाऱ्यांसाठी बँकेने प्राप्तीकर कायद्यान्वये मान्यता मिळालेली प्रॉव्हिडंड फंड योजना लागू केली आहे. शिवाय ग्रुप इन्शुरन्स योजना चालूच आहे. बँकेच्या प्रोत्साहनाने एक को-ऑपरेटिव्ह सोसायटी स्थापिली असून तिच्यातर्फे छापखाना चालविला आहे. बँकेचे सर्व छपाईचे काम या प्रेसमार्फत केले जाते व त्याचा फायदा मुख्यतः नोकरवर्गासाठीच होतो. याशिवाय को-ऑपरेटिव्ह स्टोअर, को-ऑपरेटिव्ह क्रेडिट सोसायटी, को-ऑपरेटिव्ह हौसिंग स्कीम यासारख्या उपयुक्त योजना सुरू करण्याचा व्यवस्थापकांचा मानस आहे.

सांगली बँकेच्या नोकरवर्गाने "Sports Club" सुरू केला असून बँकेकडून विविध खेळांची साधने पुरविण्यात येतात व त्यांत सर्वजण उत्साहाने भाग घेतात.

थोरांचे आशिर्वाद :

गेल्या पंचवीस वर्षात भारतांतील निरनिराळ्या क्षेत्रांतील अनेक वंदनीय व्यक्तिंनी संस्थेला भेटी देऊन आमच्या कार्याला आशिर्वाद दिले आहेत. राष्ट्रपती डॉ. राधाकृष्णन्, माजी अर्थमंत्री सर चिंतामणराव देशमुख, महाराष्ट्राचे लाडके नेते व भारताचे गृहमंत्री नामदार यशवंतरावजी चव्हाण वगैरे अनेक नामवंत लोकांचा यांत उल्लेख करतां येईल.

पुढें जातां जातां :

अनेक अडचणींच्या भट्टीतून तावून सुलाखून निघाल्याने "सुवर्ण महोत्सव" हे नाव सार्थ करण्यासारखे आजचें कार्य झालें आहे असें आम्ही अभिमानानें म्हणू शकतो. बँकेच्या इतिहासांतील तर हा सुवर्णदिन आहेच पण याच्याहि पुढें जाऊन आम्ही असें म्हटलें कीं, महाराष्ट्राच्या–विशेषतः दक्षिण महाराष्ट्राच्या औद्योगिक व व्यापार जीवनांतला देखील हा एक महत्त्वाचा दिवस आहे, तर ह्यांत अतिशयोक्ति होणार नाही. पन्नास वर्षांपूर्वी कृष्णेच्या तीरावर सांगली संस्थानात, सांगलीच्या राजेसाहेबांच्या प्रोत्साहनाने लावलेल्या या इवल्याशा रोपट्याचा आज एक मोठा वृक्ष झाला आहे. त्याच्या शाखा सांगलीतच न रहाता दक्षिण महाराष्ट्र, मुंबई, पुणें वगैरे भागांतून पसरल्या आहेत, तसेच त्या म्हैसूर प्रांतांतहि तितक्याच मोठ्या प्रमाणांत पोंचल्या आहेत.

बँकेसारख्या संस्थेचे यश तिचे स्थैर्य व साहस, तिने संपादिलेला लोकांचा विश्वास यासारख्या गोष्टींवर अवलंबून असतें. लोकांचा विश्वास हेंच बँकेचें खरेखुरें भांडवल. ते भांडवल आमच्याकडे मोठ्या प्रमाणावर आहे. म्हणूनच आम्ही संकटांवर मात करूं शकलो. भावीकाळांत लोकसेवेच्या आणि राष्ट्र उभारणीच्या कार्यांत आम्हाला महत्वाचा वांटा उचलावयाचा आहे. या शुभप्रसंगी आजवर लोकांनी केलेल्या सहाय्याबद्दल कृतज्ञता व्यक्त करून देशाच्या आर्थिक विकासाचे जें व्रत आम्ही ५० वर्षांपूर्वी अंगिकारलें तेंच नव्या उमेदीनें पुढें चालू ठेवीत आहोत.

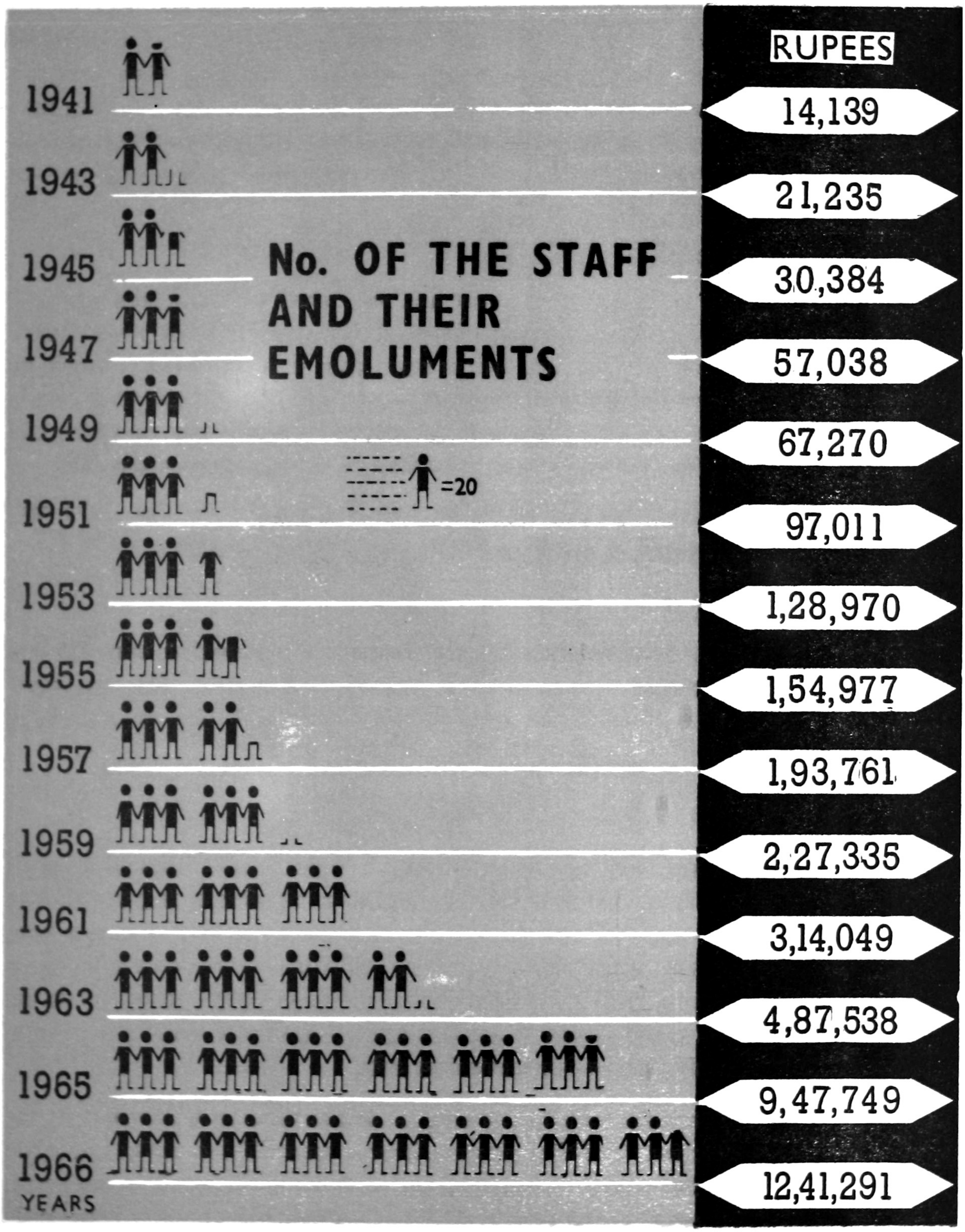

No. OF THE STAFF AND THEIR EMOLUMENTS
=20
RUPEES
1941
14,139
1943
21,235
1945
30,384
1947
57,038
1949
67,270
1951
97,011
1953
1,28,970
1955
1,54,977
1957
1,93,761
1959
2,27,335
1961
3,14,049
1963
4,87,538
1965
9,47,749
1966
12,41,291
YEARS

दि सांगली बँक, लि.

रजिस्टर्ड ऑफिस : राजवाडा चौक, सांगली

स्थापना : १९१६ — शेड्यूल्ड बँक

दिनांक ३१–१२–१९४१ अखेरचा ताळेबंद

भांडवल व देणें	रक्कम		जिंदगी व येणें	रक्कम	
१. भांडवल	२,००,०००	००	१. रोख व बँकातून शिल्लक	५,६४,८६७	००
२. रिझर्व्ह व इतर फंडस्...	१,५५,५००	००	२. मनी ॲट कॉल ॲण्ड शॉर्ट नोटीस	०	००
३. ठेवी	२४,८६,१४४	००	३. इनव्हेस्टमेंटस्	१०,६७,१०३	००
४. बँकेकडून उचललेली कर्जें	५९,७६२	००	४. ॲडव्हान्सेस व बिल्स् परचेसड्	१२,१४,७४८	००
५. बिल्स् पेएबल	०	००	५. बिल्स् रिसिव्हेबल (पर काँट्रा)	१२,९६४	००
६. बिल्स् फॉर कलेक्शन (पर काँट्रा)	१२,९६४	००	६. काँस्टिटयूएंटस् लायबीलिटीज् फॉर ॲक्सेप्टन्सेस् एन्डॉर्समेंटस् ॲण्ड अदर ऑब्लिगेशन्स्	०	००
७. इतर देणीं	३५,६८५	००	७. इमारत, फर्निचर व फिक्चर्स (झीज वजा जातां) ...	५९,३००	००
८. ॲक्सेप्टन्सेस्, एन्डॉर्समेंटस् ॲन्ड अदर ऑब्लिगेशन्स् ...	०	००	८. इतर येणी	६२,६११	००
९. चालू वर्षाचा नफा	३१,६१८	००	९. येण्याच्या पूर्ततेकरितां बँकेने घेतलेली नॉन बँकिंग मिळकत...	०	००
एकूण ...	२९,८१,६७३	००	एकूण ...	२९,८१,६७३	००

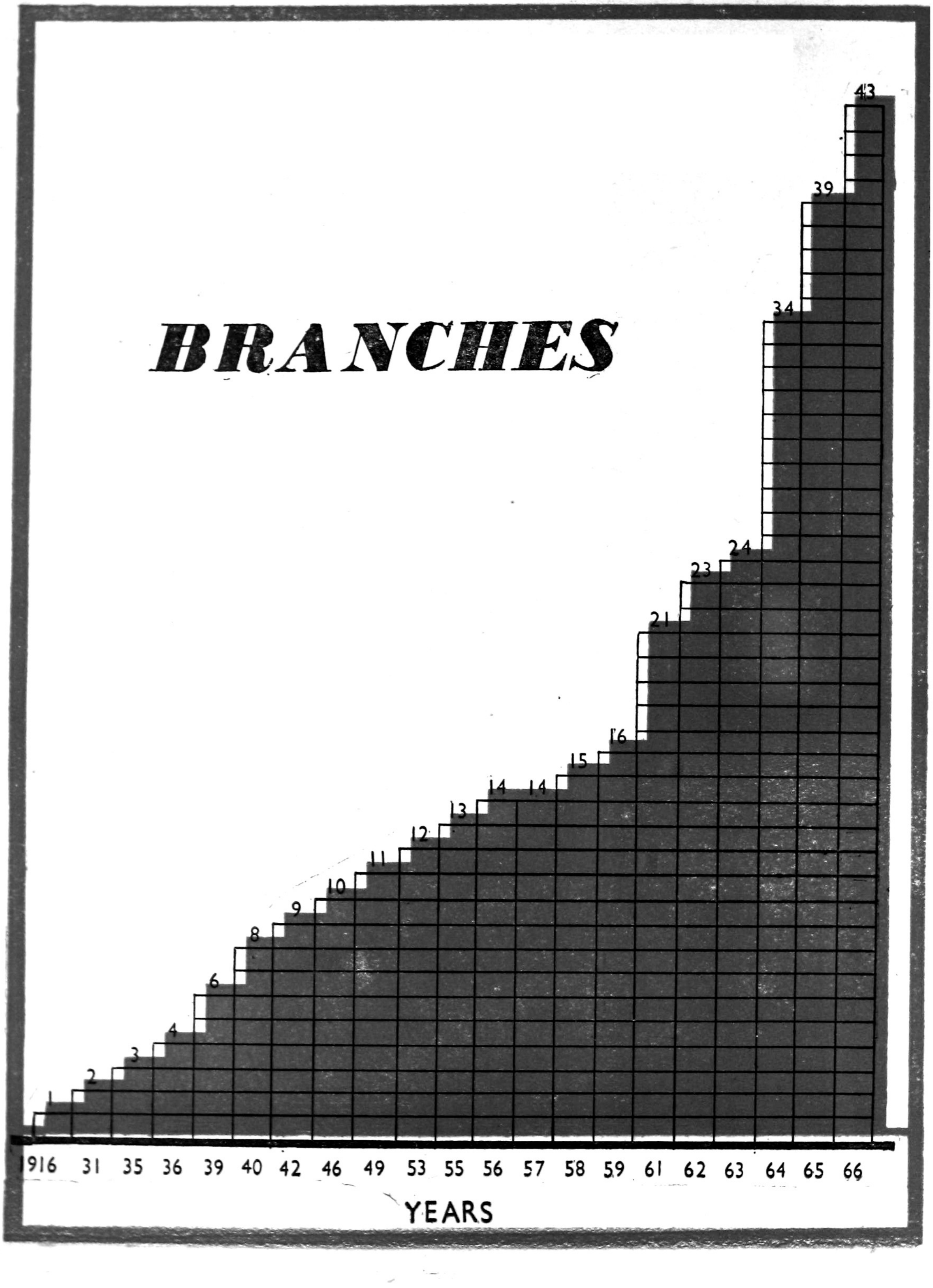
BRANCHES
1
2
3
4
6
8
9
10
11
12
13
14
14
15
16
21
23
24
34
39
43
1916 31 35 36 39 40 42 46 49 53 55 56 57 58 59 61 62 63 64 65 66
YEARS

दि सांगली बँक, लि.

रजिस्टर्ड ऑफिस : राजवाडा चौक, सांगली

स्थापना : १९१६

शेड्यूल्ड बँक

दिनांक ३१–१२–१९४८ अखेरचा ताळेबंद

भांडवल व देणें	रकम		जिंदगी व येणें	रकम	
१. भांडवल	३,००,०००	००	१. रोख व बँकातून शिल्लक	२१,३२,७६८	००
२. रिझर्व्ह व इतर फंडस्	३,००,५०१	००	२. मनी अॅट कॉल अॅण्ड शॉर्ट नोटीस	०	००
३. ठेवी	८३,८१,५८५	००	३. इनव्हेस्टमेंटस्	३३,५४,०७६	००
४. बँकाकडून उचललेली कर्जे	०	००	४. अॅडव्हान्सेस अॅण्ड बिल्स परचेस्ड	३४,८४,९१८	००
५. बिल्स् पेएबल	०	००	५. बिल्स रिसिव्हेबल (पर काँट्रा)	४३,०४९	००
६. बिल्स् फॉर कलेक्शन (पर काँट्रा)	४३,०४९	००	६. कान्स्टिटयूएंटस् लायबीलीटीज् फॉर अॅक्सेप्टन्सेस्, एन्डॉर्समेंटस् अॅण्ड अदर ऑब्लिगेशन्स (पर काँट्रा) ...	०	००
७. इतर देणीं	३,०६,२४८	००	७. इमारत, फर्निचर व फिक्चर्स (झीज वजा जातां) ...	३,५७,९८८	००
८. अॅक्सेप्टन्सेस्, एन्डॉर्समेंटस् अॅण्ड अदर ऑब्लिगेशन्स् (पर काँट्रा)	०	००	८. इतर येणीं	६४,५८९	००
९. चालू वर्षाचा नफा	१,०६,००५	००	९. येण्याच्या पूर्ततेकरितां बँकेने घेतलेली नॉन बँकिंग मिळकत ...	०	००
एकूण ...	९४,३७,३८८	००	एकूण ...	९४,३७,३८८	००

PROGRESS CHART (Rs. in 1,000)

Years	Paid-up Capital	Reserve Fund & Other Reserves	Deposits	Advances & Bills	Investment	Working Funds	Net Profit	Dividends including Bonus	No. of Branches
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1916	.34	—	.24	.01	—	.60	—	—	1
1917	1.00	—	1.66	1.54	—	2.91	.11	7½%	1
1918	1.00	.01	3.20	2.97	—	4.52	.17	12 %	1
1919	1.00	.04	3.84	2.34	—	5.50	.27	12 %	1
1920	1.00	.17	4.01	2.50	—	5.64	.30	15 %	1
1921	1.00	.30	3.32	2.11	—	4.94	.24	6 %	1
1922	1.42	.40	3.77	1.51	.23	5.87	.08	—	1
1923	1.42	.43	4.93	1.42	2.38	7.25	.07	—	1
1924	1.42	.53	5.35	1.92	2.62	7.68	.18	6 %	1
1925	1.50	.25	5.39	1.67	3.22	7.52	.26	5 %	1
1926	1.50	.07	6.85	1.72	5.11	8.93	.37	12 %	1
1927	1.50	.20	8.23	2.68	4.76	10.70	.29	9 %	1
1928	1.50	.36	8.73	3.35	5.28	11.18	.35	8 %	1
1929	1.50	.49	12.33	3.74	6.69	15.17	.39	11 %	1
1930	1.50	.65	12.24	3.30	7.24	14.59	.13	4½%	1
1931	1.50	.69	12.91	2.47	2.05	15.70	.31	10½%	2
1932	1.50	.83	17.35	5.86	10.32	20.92	.47	13⅓%	2
1933	2.00	.89	14.36	3.85	9.10	19.14	.71 (Loss)	—	2
1934	2.00	.89	15.64	3.88	7.13	19.07	.35	3 %	2
1935	2.00	.47	17.22	8.26	5.50	20.30	.39	8 %	3
1936	2.00	.70	17.21	7.13	6.81	20.52	.47	7½%	4
1937	2.00	1.02	16.27	5.34	7.13	20.29	.22	5 %	4
1938	2.00	1.14	17.74	5.26	9.13	21.76	.29	7 %	4
1939	2.00	1.21	18.97	4.39	10.78	22.86	.33	7 %	6
1940	2.00	1.38	24.46	6.89	13.21	28.51	.37	7+1 bonus	8
1941	2.00	1.55	24.86	12.15	10.67	29.82	.32	7 %	8
1942	2.00	1.63	36.22	19.60	10.42	40.82	.36	7 %	9
1943	2.00	1.81	48.46	25.92	16.52	53.71	.36	7+2 bonus	9
1944	2.00	1.99	51.69	29.23	18.43	59.58	.38	7+2 bonus	9
1945	2.00	2.00	60.58	31.57	27.12	69.38	.52	7+3 bonus	9
1946	2.00	2.13	86.99	40.82	42.76	106.52	1.00	7+4 bonus	10
1947	3.00	3.00	79.16	46.69	17.56	92.72	1.15	7+5 bonus	10
1948	3.00	3.00	83.82	34,85	33.54	94.37	1.02	11½% T.F.	10
1949	3.00	3.55	72.86	46.07	25.46	90.50	.93	11½% T.F.	11
1950	3.00	4.08	76.60	45.34	28.82	99.49	.79	11 % T.F.	11
1951	3.00	3.73	79.39	48.18	24.64	97.84	1.13	12 % T.F.	11
1952	4.50	4.39	85.94	44.81	30.08	103.34	1.12	12 % T.F.	11
1953	4.50	5.00	87.93	47.87	31.05	106.48	1.16	12 % T.F.	12
1954	4.50	5.49	99.30	57.78	34.00	121.97	1.19	10 % T.F.	12
1955	4.50	5.81	119.62	71.17	48.45	152.05	1.33	12 % T.F.	13
1956	4.50	6.57	145.99	87.88	55.89	184.00	*1.33	12 % T.F.	14
1957	4.50	7.00	158.42	90.01	60.43	195.95	1.46	12 % T.F.	14
1958	4.50	7.30	178.47	98.72	68.47	217.58	1.59	12 % T.F.	15
1959	4.50	7.35	219.19	114.38	69.32	261.49	1.63	17 %	16
1960	4.50	7.78	219.46	135.98	78.46	267.08	1.67	15 %	16
1961	4.50	8.54	268.62	155.29	95.92	345.70	2.69	15 %	21
1962	5.50	9.44	284.15	164.35	92.02	359.98	2.75	15 %	23
1963	6.57	10.87	320.04	216.93	95.41	415.13	1.23	15 %	24
1964	7.57	11.38	437.77	282.17	141.94	559.13	1.51	15 %	34
1965	8.75	12.63	569.94	455.13	160.01	722.51	1.74	15 %	34
1966	10.88	12.45	756.47	522.10	225.56	979.62	2.01	15 % +1 % bonus	43

* NOTE: From 1950 to 1962 : Without deduction of Tax.
From 1963 onwards : After deduction of Tax.

दि सांगली बँक, लि.

रजिस्टर्ड ऑफिस : राजवाडा चौक, सांगली

स्थापना : १९१६ | शेडयूल्ड बँक

दिनांक ३१-१२-१९६६ अखेरचा ताळेबंद

भांडवल व देणें	रक्कम		जिंदगी व येणें	रक्कम	
१. भांडवल ... ... (अधिकृत रु. २०,००,००० पैकी वसूल झालेलें)	१०,८७,५००	००	१. रोख व बँकांतून शिल्लक	१,२९,०८,३९१	१३
२. रिझर्व्ह व इतर फंडस्...	१२,४५,०००	००	२. मनी अॅट कॉल अॅन्ड शॉर्ट नोटीस		—
३. ठेवी	७,५५,५९,०२३	६३	३. इनव्हेस्टमेंटस्	२,२५,५७,८९७	५६
४. बँकांकडून उचललेलीं कर्जे	७८,०५,१३७	११	४. अॅडव्हान्सेस व बिल्स परचेसड्	५,२१,५०,०१६	४१
५. बिल्स् पेएबल्	६,५६,९३५	७४	५. बिल्स रिसीव्हेबल (पर कॉन्ट्रा)	४४,२७,३९३	४०
६. बिल्स् फॉर कलेक्शन (पर कॉन्ट्रा)	४४,२७,३९३	४०	६. कॉन्स्टियूएंटस लायबीलिटीज फॉर अॅक्सेप्टन्सेस एन्डॉर्समेंटस् अॅण्ड अदर ऑब्लिगेशन्स	२९,१३,७६४	०७
७. इतर देणीं	४१,९४,२४९	३३	७. इमारत, फर्निचर व फिक्चर्स (झीज वजा जातां) ...	१२,३२,६१०	८४
८. अॅक्सप्टन्सेस्, एन्डॉर्समेंटस् अॅन्ड अदर ऑब्लिगेशन्स् ...	२९,१३,७६४	०७	८. इतर येणीं	१६,७६,६४१	६२
९. चालू वर्षाचा नफा ... ... (अॅप्रोप्रिएशन्स रु. १,८१,३३२.७५ वजां जातां)	५७७	१८	९. येण्याच्या पूर्ततेकरितां बँकेने घेतलेली नॉन बँकिंग मिळकत	२२,८६५	४३
	९,७८,८९,५८०	४६		९,७८,८९,५८०	४६

बँकेचे आजतागायतचे प्रेसिडेंटस्

	कारकीर्दीचा काल
रावबहादूर श्री. एम. के. कुमटेकर बी. ए. सांगली संस्थानचे कारभारी	१९१६ ते १९२१
रावबहादूर आर. एस्. आठवले बी. ए. दिवाण, सांगली संस्थान	१९२१ ते १९३१
रावबहादूर जी. आर. बर्वे बी. ए. दिवाण, सांगली संस्थान	१९३२ ते १९३७
रावबहादूर वाय्. ए. ठोंबरे, दिवाण, सांगली संस्थान	१९३७
रावबहादूर बी. एन्. डे सी. आय. ई., आय्. सी. एस्. (रिटायर्ड) प्रेसिडेंट एक्झिक्यूटिव्ह कौन्सिल	१९३७ ते १९३८
श्री. जी. जे. कुंटे कौन्सिलर, एक्झिक्यूटिव्ह कौन्सिल, सांगली संस्थान	१९३८ ते १९३९
रावबहादूर एम्. एच्. लिमये कौन्सिलर, एक्झिक्यूटिव्ह कौन्सिल, सांगली संस्थान	१९३९ ते १९४३
रावबहादूर बी. एस्. कोरे बी. ए. एल्.एल्. बी.	१९४४
रावबहादूर पी. एम्. लिमये	१९४४ ते १९४६
रावबहादूर बी. एस्. कोरे बी. ए. एल्.एल्. बी.	१९४६
रावबहादूर बी. बी. पाटील, बी. ए. एल्.एल्. बी.	१९४७
श्री. पी. जे. चिन्मुळगुंद आय. सी. एस.	१९४८ ते १९५०

बँकेचे आजतागायतचे चेअरमन

	कारकीर्दीचा काल
रावसाहेब अनंत रामचंद्र पाटकर सरन्यायाधिश, सांगली संस्थान	१९१६ ते १९१९
रावसाहेब एम. के. कुमटेकर, दिवाण, सांगली संस्थान	१९२० ते १९२१
रावसाहेब के. जी. लिमये खजिनदार, सांगली संस्थान	१९२२ ते १९२५
रावसाहेब जी. जे. कुंटे, खजिनदार, सांगली संस्थान	१९२६ ते १९२७
रावसाहेब आर. व्ही. मोडक खजिनदार, सांगली संस्थान	१९२८ ते १९२९
रावसाहेब आर. के. काळे खजिनदार, सांगली संस्थान	१९३० ते १९३१
रावसाहेब जी. जे. कुंटे स्पेशल ड्यूटी ऑफिसर, सांगली संस्थान	१९३२ ते १९३३
रावसाहेब व्ही. के. खाडिलकर बी. ए.	१९३४ ते १९३६
रावसाहेब एच्. बी. कुलकर्णी बी. ए.	१९३७ ते १९४९
श्री. एस्. ई. सुखटणकर, आय. ए. एस्. कलेक्टर, दक्षिण सातारा, सांगली	१९५० ते १९५१
श्री. आर. व्ही. देशमुख बी. ए., बी. लिट्. (ओक्सोन) कलेक्टर, दक्षिण सातारा	१९५२ ते १९५५
श्री. एम्. ए. शेख आय. ए. एस्. कलेक्टर, दक्षिण सातारा सांगली (एक्स ऑफिशिओ बॉम्बे गव्हर्मेंट नॉमिनी)	१९५६
श्री. आर. जी. शिंदे एम्. ए., एल्. एल्. बी, आय. ए. एस्., कलेक्टर, दक्षिण सातारा सांगली	१९५७ ते १९५९
श्री. के. शिवराम कृष्णन्, आय. ए. एस. कलेक्टर, सांगली (एक्स् ऑफिशिओ, महाराष्ट्र गव्हर्मेंट नॉमिनी)	१९६० ते १९६१
श्री. एस्. ए. शिंदे एम्. ए. एल्.एल्. बी. कलेक्टर, सांगली (एक्स् ऑफिशिओ महाराष्ट्र गव्हर्मेंट नॉमिनी	१९६२ ते १९६३
कॅप्टन के. व्ही. देसाई बी. ए. (ऑनर्स), कलेक्टर सांगली (एक्स् ऑफिशिओ महाराष्ट्र गव्हर्मेंट नॉमिनी)	१९६४ पासून पुढे आजतागायत

Allocation of Profits

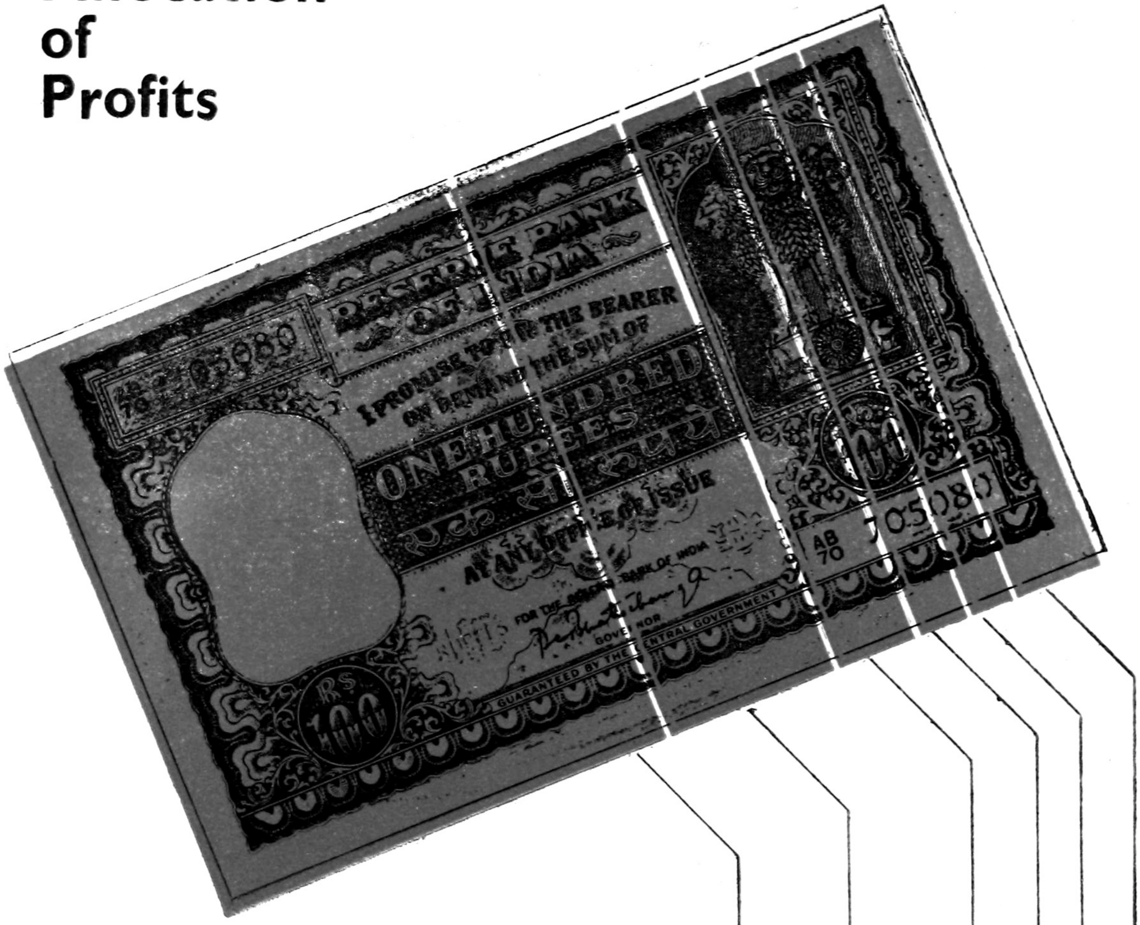

	50 %	Income-Tax
	20 %	Statutory Reserves
	9½%	Dividend
	6 %	Depreciation
	5½%	Bad Debts Provisions
	9 %	For other Reserves
Total	100 %	

1) Average Dividend paid to share-holders 9½%

2) Allocation of Profit (Approximate)

मॅनेजर्स

	कारकीर्दीचा काळ
श्री. श्रीपाद गणेश लागू	१९१६ ते १९२१
श्री. जी. जे. कुंटे	१९२२ ते १९२३
श्री. एस्. व्ही. म्हैसकर	१९२४ ते १९३२
श्री एस्. पी. ओक, बी. ए. एल्.एल्. बी.	१९३३ ते १९३७
श्री. पी. एस्. मोकाशी, बी. ए.	१९३८ ते १९४९
श्री. एम्. के. गुप्ते, एम्. ए, एल्.एल्. बी, सी. ए., आय. आय. बी.	१९५० ते १९५९

जनरल मॅनेजर

श्री. एम्. के. गुप्ते, एम्. ए. एल्. एल्. बी. सी. ए. आय. आय. बी.	१९६२ पासून पुढे

असिस्टंट मॅनेजर

श्री. डी. ए. दिवाण, बी. ए.	१९५९ पासून पुढे

(१९५९ ते १९६१ या काळात प्रमुख म्हणून काम केले)

अकौंटन्टसची नांवे

	कारकीर्दीचा काळ
श्री. विठ्ठल कृष्ण जोशी	१९१६ ते १९२१
श्री. एस्. व्ही. म्हैसकर	१९२२ ते १९२३
श्री. के. आर्. चितळे	१९२४ ते १९२६
श्री. एच्. डी. कुलकर्णी	१९२७ ते १९३१
श्री. एस्. एल्. गावडे	१९३२ ते १९५५
श्री. डी. ए. दिवाण, बी. ए.	१९५६ ते १९५८
श्री. आर. पी. वाटेगावे, बी. ए.	१९५९ पासून पुढे

कायदेशीर सल्लागारांची नांवे

	कारकीर्दीचा काळ
श्री. एम्. के. आठवले, बी. ए. एल्. एल्. बी.	१९१६ ते १९२०
श्री. एम्. के. आठवले, बी. ए. एल्. एल्. बी. आणि श्री. कृष्ण रावजी लागू, डिस्ट्रिक्ट प्लिडर	१९२० ते १९२१
श्री. एम्. के. आठवले, बी. ए. एल्. एल्. बी.	१९२२ ते १९३६
श्री. गणेश कोंडो गोडबोले, बी. ए. एल्. एल्. बी. आणि श्री. बाबगोंडा भुजगोंडा पाटील, बी. ए. एल्. एल्. बी.	१९३७ ते १९४५
श्री. गणेश कोंडो गोडबोले, बी. ए. एल्. एल्. बी. आणि श्री. केशव अप्पाजी चौगुले, बी. ए. एल्. एल्. बी.	१९४६ ते १९५५
श्री. रामचंद्र दत्तात्रय रेठरेकर, बी. ए. एल्. एल्. बी. आणि श्री. महादेव हरी गोडबोले, बी. ए. एल्. एल्. बी.	१९५६ पुढे

ANALYSIS OF ADVANCES AS ON 31ST DEC. 1966

AGRICULTURAL PRODUCE & COMMERCIAL	INDUSTRY	OTHERS
FOODGRAINS Rs. 1,79,000/-	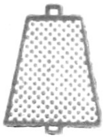 TEXTILES Rs. 66,38,000/-	GOLD & SILVER ORNAMENTS Rs. 20,61,000/-
SUGAR & GUR. Rs. 65,000/-	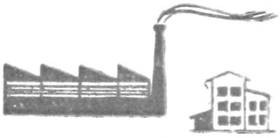 MILLS & SUGAR FACTORIES	STOCKS & SHARES GOVT. NOTES Rs. 7,58,000/-
COTTON Rs. 3,30,000/-	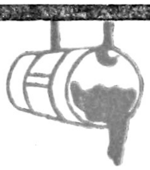 IRON & STEEL Rs. 28,41,000/-	REAL ESTATE Rs. 36,48,000/-
PLANTATIONS (TEA) Rs. 2,85,000/-	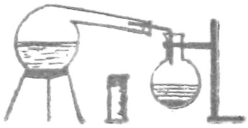 MINERAL CHEMICAL DYES Rs. 4,09,000/-	FIXED DEPOSIT ETC. Rs. 16,03,000/-
MISCELLANEOUS	ASSETS OF INDUSTRIAL CONCERN Rs. 31,57,000/-	CLEAN ADVANCES Rs. 82,78,000/- OTHER SECURITIES Rs. 2,18,98,000/-
1.63 % TOTAL Rs. 8,59,000/-	25.03 % TOTAL Rs. 1,30,45,000/-	73.34 % TOTAL Rs. 3,82,46,000/-
GRAND TOTAL OF I, II & III Rs. 5,21,50,000/-		

बँकेचे आजतागायतचे ऑडिटर्स	कारकीर्दीचा काळ
श्री. एच्. बी. केळकर (संस्थानतर्फे) श्री. आर. एम्. परांजपे (शेअरहोल्डर्सतर्फे)	१९१६ ते १९१८
श्री. जी. जे. कुंटे (संस्थानतर्फे) श्री. आर. एम्. परांजपे (शेअरहोल्डर्सतर्फे)	१९१९ ते १९२१
श्री. आर. व्ही. मोडक (संस्थानतर्फे) श्री. आर. एम्. परांजपे (शेअरहोल्डर्सतर्फे)	१९२२ ते १९२३
मेसर्स खरे आणि कं. असोशिएटेड अकौंटन्टस्, लंडन, चार्टर्ड अकौंटन्टस् (संस्थानतर्फे) श्री. आर. एम्. परांजपे (शेअरहोल्डर्सतर्फे)	१९२४ ते १९२५
श्री. जे. के. परुळेकर, सर्टिफाईड ऑडिटर्स, (संस्थानतर्फे) श्री. आर. एम. परांजपे (शेअरहोल्डर्सतर्फे)	१९२६
मेसर्स दलाल ॲण्ड शहा, इन्कॉर्पोरेटेड अकौंटन्टस्, ऑडिटर्स, मुंबई (संस्थानतर्फे) श्री. आर. एम्. परांजपे (शेअरहोल्डर्सतर्फे)	१९२७ ते १९२८
मेसर्स दलाल ॲण्ड शहा, इन्कॉर्पोरेटेड अकौंटन्टस् (संस्थानतर्फे) श्री. एस्. बी. शिराळकर (शेअरहोल्डर्सतर्फे)	१९२९
मेसर्स खरे आणि कं., सी. पी., बी. एल्. ए. (संस्थानतर्फे) श्री. एस्. बी. शिराळकर (शेअरहोल्डर्सतर्फे)	१९३०
मेसर्स दलाल ॲण्ड शहा, इन्कॉर्पोरेटेड अकौंटन्टस्, ऑडिटर्स (संस्थानतर्फे) श्री. एस्. बी. शिराळकर (शेअरहोल्डर्सतर्फे)	१९३१
मेसर्स खरे आणि कं. सी. पी., बी. एल. ए. (संस्थानतर्फे) श्री. एस्. बी. शिराळकर (शेअरहोल्डर्सतर्फे)	१९३२ ते १९३४
मेसर्स खरे आणि कं. पब्लिक अकौंटन्ट, (संस्थानतर्फे) मेसर्स जी. डी. आपटे ॲंड कं. पुणे, मेसर्स जी. एम्. ओक ॲंड कं. पुणे (शेअर होल्डर्स तर्फे)	१९३५
मेसर्स खरे आणि कं. सी. पी., बी. एल्. ए. (संस्थानतर्फे) मेसर्स. जी. एम्. ओक आणि कं. पुणे (शेअरहोल्डर्सतर्फे)	१९३६
मेसर्स जी. एम्. ओक ॲंड कं. पुणे	१९३७
श्री. जी. एम्. दांडेकर, आर. ए. मद्रास स्टेट मेसर्स जी. एम्. ओक आणि कं. पुणे शेअरहोल्डर्स	१९३८ ते १९५०
मेसर्स जी. एम्. ओक आणि कं. पुणे	१९५१ ते १९५२
श्री. जी. एम्. दांडेकर, बी. ए., एफ्. एस्. ए. ए. (लंडन) एफ्. सी. ए. चार्टर्ड अकौंटन्ट, मद्रास	१९५३ ते १९५९
मेसर्स बी. सी. अभ्यंकर आणि कं. चार्टर्ड अकौंटन्ट, मुंबई	१९६० ते १९६२
श्री. जी. एम्. दांडेकर, बी. ए., एफ्. सी., ए. एफ. सी. ए. (इंग्लंड व वेल्स) चार्टर्ड अकौंटन्ट, मद्रास	१९६३ पासून आजतागायत

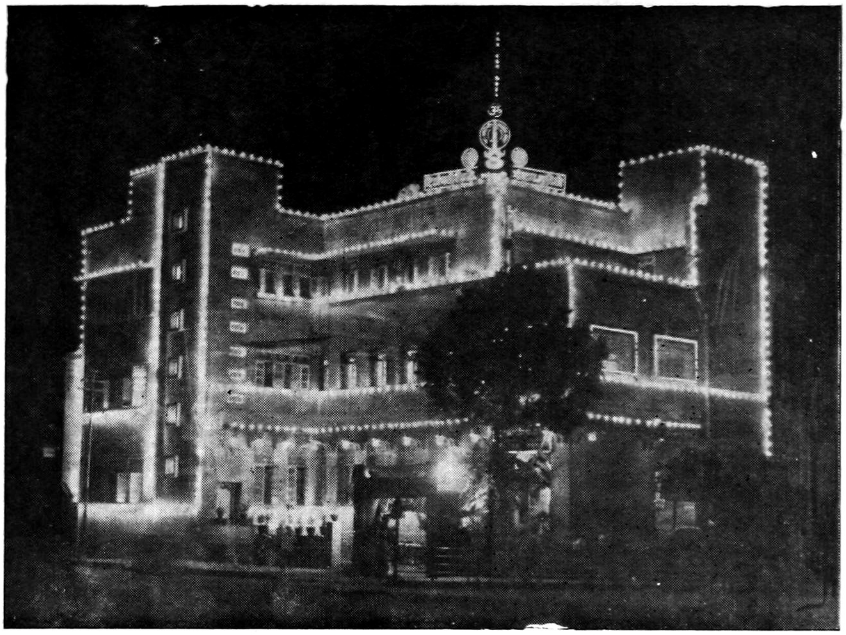

■ लखलखती लाख दिवे आज इथे !

सुवर्णमहोत्सवातील कांहीं क्षणचित्रें...

■ मैफलीत रंगलेला श्रोतृवृंद

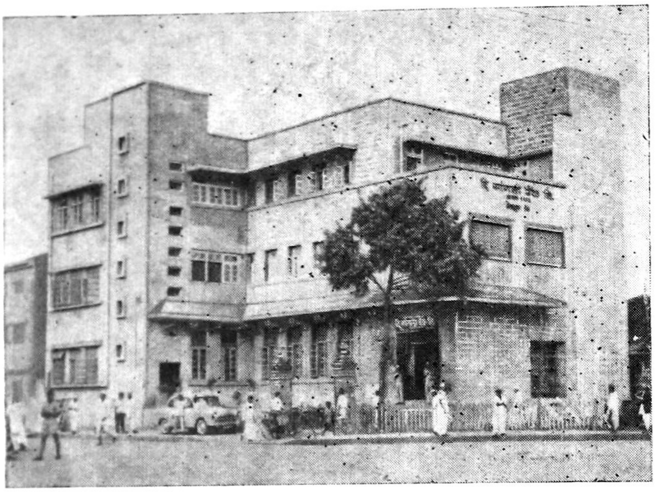

हेड ऑफिस, सांगली.

बँकेच्या मालकीच्या इमारती

फोर्ट शाखा, मुंबई.

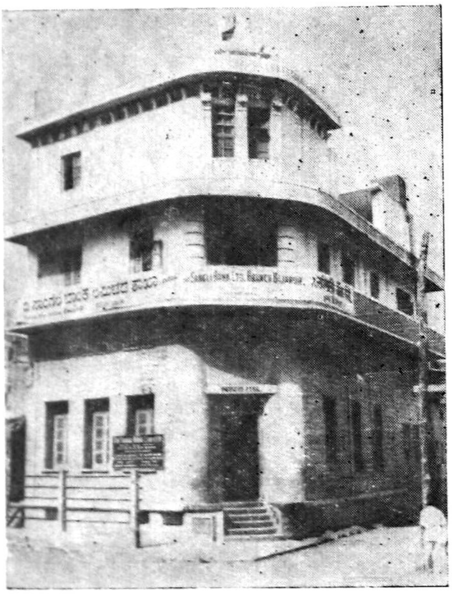

विजापूर शाखा.

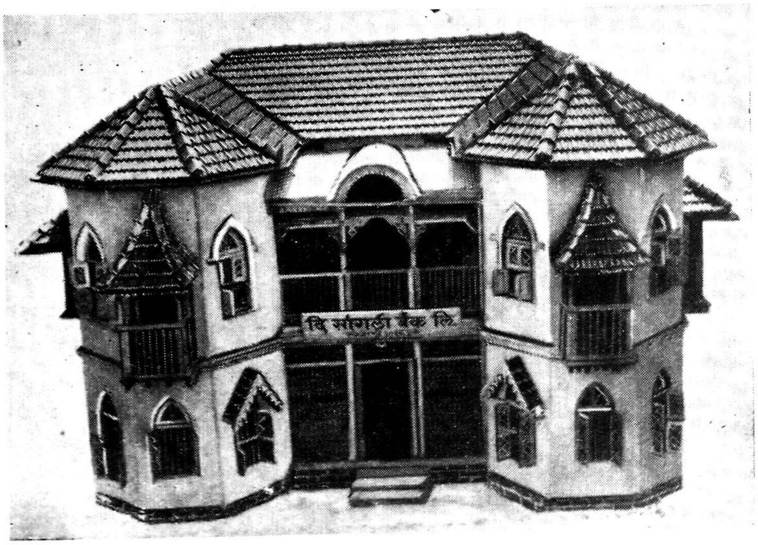

रविवार पेठ, शाखा, पुणे.

बँक कामकाजाच्या पहिल्या दिवसाचा

(अश्विन शु॥ ११ शके १८३८) दि. ६-१०-१९१६ चा ताळेबंद

	भांडवल व देणे	रुपये		जिंदगी व येणे	रुपये
		रक्कम रुपये			रक्कम रुपये
(१)	भाग भांडवल	३४,०००	(१)	लल्लूभाई लिलाचंद	२१,७७०
(२)	मुदत ठेवी	१०,०००	(२)	नॅशनल बँक ऑफ इंडिया लि.	१८,३०८
(३)	सेव्हिंग्ज	३,५००	(३)	सोने गहाण	७००
(४)	चालू खाती	१०,०५८	(४)	तसलमात	१,१५६
(५)	अनामत	१,११५	(५)	नफा तोटा	१५
(६)	प्राथमिक खर्च तरतूद	१,२९६	(६)	रोख शिल्लक	१८,०२०
	एकूण रु.	५९,९६९		एकूण रु.	५९,९६९

दि सांगली बँक लिमिटेड

रजिस्टर्ड ऑफिस : राजवाडा चौक, सांगली

३१ डिसेंबर, १९६६ चा संक्षिप्त ताळेबंद

भांडवल व देणे	रुपये	जिंदगी व येणे	रुपये
(१) भाग भांडवल	१०,८७,५००	(१) रोख व इतर बँकाकडील शिल्लक	१,२९,०८,३९१
(२) राखीव व इतर निधी	१२,४५,०००	(२) अल्प मुदतीच्या इतर बँकांकडील ठेवी	...
(३) ठेवी व इतर	७,५५,५९,०२४	(३) इन्व्हेस्टमेन्टस्	२,२५,५७,८९८
(४) इतर बँकांकडून घेतलेली कर्जे	७८,०५,१३७	(४) दिलेली कर्जें	५,२१,५०,०१६
(५) बिल्स पेएबल	६,५६,९३६	(५) बिल्स् रिसिव्हेबल (पर कॉन्ट्रा)	४४,२७,३९३
(६) बिल्स फॉर कलेक्शन (पर कॉन्ट्रा)	४४,२७,३९३	(६) कॉन्स्टिटयूअन्टस् लायबिलिटी फॉर ॲक्सेप्टन्सिस, एन्डॉर्समेन्टस ॲंड अदर ऑब्लिगेशन्स् (पर कॉन्ट्रा)	२९,१३,७६४
(७) इतर देणी	४१,९४,२४९	(७) इमारती, फर्निचर वगैरे वजा घसारा	१२,३२,६११
(८) एक्सेप्टन्सीस, एण्डॉर्समेन्टस्, ॲंड अदर ऑब्लिगेशन्स् (पर कॉन्ट्रा)	२९,१३,७६४	(८) इतर येणी	१६,७६,६४२
(९) चालू सालचा नफा (मागील बाकी धरून) १,८१,९१० वजा विभागणी १,८१,३३३	५७७	(९) नॉन बँकिंग ॲसेटस्.	२२,८६५
एकूण	९,७८,८९,५८०	एकूण	९,७८,८९,५८०

३१ डिसेंबर १९६६ रोजीं असलेल्या भागधारकांची नामावलि

अ. नं.	भागधारकाचे नांव	पत्ता
१	श्री. लीलाचंद खेमचंद शहा	राजवाडा, सांगली
२	श्री. नेमचंद रावजी गुजर	इचलकरंजी
३	श्री. राजाराम रामचंद शहा	गणपती पेठ, सांगली
४	श्री. चारुदत्त बाबाजी शिरगुप्पे आणि सौ. श्रीमतीदेवी चारुदत्त शिरगुप्पे	गणपती पेठ, सांगली
५	श्री. श्रीनिवास रामचंद्र मालू	पनवेल, जिल्हा : कुलाबा
६	श्री. बाबु चिंतामणी बिराज आणि श्री. तावनप्पा सताप्पा बिराज	रायबाग, जिल्हा बेळगांव
७	श्री. पुरुषोत्तम गोकुळदास आणि श्रीमती गंगाबाई शिवाजी कोठारी	वखारभाग, सांगली
८	श्री. शंकर गणेश गाडगीळ आणि श्री. लक्ष्मण वासुदेव गाडगीळ	सराफ कट्टा, सांगली
९	श्री. शांतिनाथ बाबुराव आरवाडे	वखारभाग, सांगली
१०	श्री. भूपाल श्रीमंधर आरवाडे	वखारभाग, सांगली
११	श्री. भूपाल अनंत आरवाडे	वखारभाग, सांगली
१२	श्री. अरविंद गणेश कुलकर्णी	शिवाजीनगर, सांगली
१३	श्री. दत्तात्रय बलवंत मराठे आणि श्री. गोविंद बलवंत मराठे	C/o मराठे टेक्स्टाईल मिल्स, मिरज
१४	श्री. फुलचंद रुपचंद शहा	इचलकरंजी
१५	श्री. महादेव हरी गोडबोले आणि सौ. मालतीबाई महादेव गोडबोले	शिवाजीनगर, सांगली
१६	श्री. बाबुराव विरुपाक्ष कोरे	कवठेमहांकाल
१७	श्री. पंडित गुरुलिंगाप्पा कोरे	कवठेमहांकाल
१८	श्री. अरविंद भूपाल आरवाडे	ऐक्स्टेंशन, सांगली
१९	श्री. रामचंद्र दत्तात्रय रेठरेकर	हरभट रोड, सांगली
२०	दी गव्हर्नर ऑफ महाराष्ट्र	मुंबई
२१	श्री. सखाराम गणेश जोशी आणि श्री. काशिनाथ सखाराम जोशी	कुरुंदवाड डिपार्टमेंट ऑफ बँकिंग ऑपरेशन्स अॅण्ड डेव्हलपमेंटस्, रिझर्व्ह बँक, फोर्ट, ग्लोकीस, साउथ बीच रोड, मद्रास १
२२	श्री. लालचंद नथमल आणि अज्ञान अशोककुमार बन्सीलाल अज्ञान शामसुंदर बन्सीलाल } अज्ञान पालक लालचंद नथमल	वखारभाग, सांगली
२३	श्री. मदनलाल नथमल नावंधर, श्री. जयनारायण नथमल श्री. रामनिवास नथमल आणि श्री. राधाकिसन नथमल	वखार भाग, सांगली
२४	श्री. हरीहरराव नारायणराव पटवर्धन आणि श्री. नारायणराव हरीहरराव पटवर्धन	मंगळवेढे
२५	श्री. वसंत महादेव देशपांडे	खासबाग, कोल्हापूर
२६	श्री. बलवंत शिवलींग कोरे	शिवाजी-नगर, सांगली
२७	श्री. नेमप्पा अण्णाप्पा मिनाचे आणि श्री. भरमप्पा अण्णाप्पा मिनाचे	१७९।८०, वखारभाग, सांगली
२८	श्री. अण्णा बाबाजी तारे	इचलकरंजी

२९	श्री. विजयकुमार केशवराव गाडगीळ	क्रिसेंट, बिल्डिंग नं. २, फ्लॅट नं. ११९, ५ वा माळा पाली हील, खार, मुंबई ५२ (ए. एस.)
३०	श्रीमती कमलाबाई श्रीनिवास माळू	पनवेल, जिल्हा कुलाबा
३१	श्री. बाबुराव श्रीमंधर आरवाडे	सराफ कट्टा, सांगली
३२	श्री. अप्पासाहेब श्रीमंधर आरवाडे	हरभट रोड, सांगली
३३	श्री. रघुनाथराव गोपाळराव घोरपडे	कुरुंदवाड
३४	श्री. डॉ. गंगाधर शंकर झिरपे	५१, मंगळवार पेठ, फलटण
३५	श्री. विश्वंभर शंकर झिरपे	५१, मंगळवार पेठ, फलटण
३६	श्री. जीवनधर तलकचंद दोशी	शुक्रवार पेठ, फलटण
३७	श्री. शरश्चंद्र लीलाचंद शहा	पटेल चौक, सांगली
३८	श्री. सखाराम गणेश जोशी व श्री. वसंत महादेव देशपांडे	कुरुंदवाड
३९	श्री. लालचंद नथमल अज्ञान श्यामसुंदर बन्सीलाल अज्ञान अशोककुमार बन्सीलाल पालक लालचंद नथमल, मदनलाल नथमल, जयनारायण नथमल व राधाकिसन नथमल	वखारभाग, सांगली
४०	श्री. रघुनाथ महादेव गोरे आणि सौ. सीताबाई रघुनाथ गोरे	मेनरोड, सांगली
४१	श्री. रत्नाप्पा परीसप्पा वाटेगावे आणि सौ. लक्ष्मीबाई रत्नप्पा वाटेगावे	सांगली बँक लि., सांगली
४२	श्री. शंकर सदाशिव खाडीलकर	सांगली बँक लि., सांगली
४३	श्री. वसंत चिंतामणी मिठारे	सांगली बँक लि., कराड शाखा
४४	श्री. प्रभाकर गुंडो कुलकर्णी	सांगली बँक लि., रविवार पेठ, पुणे-शाखा
४५	श्री. बाबुराव महादेव थोरात	सांगली बँक लि., सांगली
४६	श्री. वासुदेव रामकृष्ण कुलकर्णी व सौ. विमल वासुदेव कुलकर्णी	सांगली बँक लि., मुंबई शाखा
४७	श्री. दामोदर विनायक चाफळकर	C/o प्रताप टॉकीज, सांगली
४८	श्री. महादेव भरमप्पा सुतार व श्री. राजाराम महादेव सुतार	मेन रोड, सांगली
४९	श्री. प्रकाश अरविंद कुलकर्णी	शिवाजीनगर, सांगली
५०	श्री. श्रीकृष्ण गणेश कुलकर्णी	हरीप्रसाद मिल्स, इचलकरंजी
५१	श्री. शंकरराव हरी खेर	C/o ए. जी. कुलकर्णी, शिवाजीनगर, सांगली
५२	श्री. चंद्रकांत लक्ष्मण हेंद्रे श्री. ज्ञानेश्वर लक्ष्मण हेंद्रे	माधवनगर ११९ रविवार पेठ, फलटण
५३	श्री. ज्ञानेश्वर लक्ष्मण हेंद्रे श्री. चंद्रकांत लक्ष्मण हेंद्रे	११९ रविवार पेठ, फलटण, माधवनगर
५४	श्री. बाबुराव बळवंत मराठे व श्री. अनंत बळवंत मराठे	C/o मराठे टेक्स्टाईल मिल्स, मिरज
५५	श्री. जयकुमार भरमगोंडा पाटील	मॅनेजिंग एजंटस्, घाटगे आणि पाटील ट्रॅ. प्रा. लि. भाऊसिंगजी रोड, कोल्हापूर
५६	श्रीमती सरस्वतीबाई शामराव आरवाडे व श्री. धनलाल लक्ष्मण आरवाडे	गणपती पेठ, सांगली
५७	श्री. घोंडीलाल गोविंद पाटील	७७९ गणपती पेठ, सांगली
५८	श्री. वासुदेव भाऊराव कुलकर्णी	१६७ शिवाजीनगर, सांगली
५९	श्री. श्रीपाद भाऊराव कुलकर्णी	१२०/ए/२, शिवाजीनगर, राममंदिराजवळ, सांगली

६०	श्री. जगदीश नारायण गद्रे आणि श्री. नारायण वासुदेव गद्रे	७, शिवाजीनगर, सांगली
६१	श्री. रघुनाथ गंगाधर शेषाद्री	मुक्काम पोस्ट दत्तवाडी, जिल्हा कोल्हापूर
६२	श्री. महावीर भरमगोंडा पाटील आणि श्री. धनपाल नेमप्पा गोताडकी व श्री. भुपाल यशवंत आळतेकर आणि श्री. जयंत भरमगोंडा पाटील	पुणे बंगलोर रोड, बेळगांव
६३	श्री. शिवाजी विठ्ठलदास भाटे	हायस्कूल रोड, सांगली
६४	श्री. गंगाधर नारायण केळकर	गुरुवार पेठ, माधवनगर
६५	श्री. गोकुळदास आत्माराम शहा व श्री. शरद गोकुळदास प्रताप	माधवनगर
६६	श्री. महादेव लक्ष्मण महाबळ	गणपती पेठ, सांगली
६७	कु. इंदू दत्तात्रय नाईक	८७/ ए 'शांति' ९ वा रस्ता, वडाळा, मुंबई ३१
६८	श्री. दत्तात्रय रामचंद्र नाईक	८७/ ए, 'शांति,' ९ वा रस्ता, वडाळा, मुंबई ३१
६९	श्री. मुकुंद मुरलीधर लोहिया	११०५ रविवार पेठ, मुकुंद भवन, पुणे २
७०	श्री. महादेव गणेश दाते	लक्ष्मीनगर, फलटण
७१	श्री. घनश्याम लालचंद नावंधर	वखार भाग, सांगली
७२	श्री. रामकुंवर जयनारायण बजाज आणि श्री. घनश्याम देवकिसन बजाज	C/o सदासुख थिएटर, सांगली
७३	श्री. सदाशिव बाळकृष्ण कुलकर्णी व श्री. सिद्धराज सदाशिव कुलकर्णी	२६१ वखारभाग, सांगली
७४	श्री. केशवराव अप्पाजी चौगुले	शिवाजीनगर, सांगली
७५	सौ. पद्मावती नेमचंद वसा	१६० वखारभाग, सांगली
७६	सौ. रत्नाबाई नरसिंह आचार्य	स्टेशन रोड, मिरज
७७	श्री. वेदव्यास वासुदेव आचार्य व सौ. शारदाबाई वेदव्यास आचार्य	१२०।ए।१, शिवाजीनगर, सांगली
७८	श्री. शामराव बाळकृष्ण भिरंगी व श्री. अनिल शामराव भिरंगी	१८९, शिवाजीनगर, सांगली
७९	श्री. देवप्पा अण्णप्पा परमाज आणि श्री. अण्णप्पा देवप्पा परमाज	वखारभाग, सांगली
८०	श्री. केशवलाल मगनलाल शहा	C/o रूपचंद राजाराम मिल्स, युनिट नं. ४, इचलकरंजी
८१	श्री. हनुमानबागस देवकरण मालू	माधवनगर
८२	श्री. जुगलकिशोर देवकरण मालू	माधवनगर
८३	श्री. बाबुराव चंद्राप्पा पाटील आणि श्री. गंगाधर बाबुराव पाटील	वखारभाग, सांगली
८४	श्री. मारुती हरी माळी	राजवाडा रोड, सांगली
८५	श्री. भरमगोंडा सद्गौंडा पाटील	कोकण ट्रेडिंग कं, वखारभाग, सांगली
८६	श्री. वासुदेव भरमप्पा आरवाडे आणि श्री. जीवनदत्ता वासुदेव आरवाडे	गणपती पेठ, सांगली
८७	श्री. जीवनदत्ता वासुदेव आरवाडे	गणपती पेठ, सांगली
८८	श्री. सुकुमार वासुदेव आरवाडे	गणपती पेठ, सांगली
८९	श्री. सनतकुमार वासुदेव आरवाडे	गणपती पेठ, सांगली
९०	श्री. वसंत महादेव घाटगे	C/o मे. घाटगे आणि पाटील ट्रं. प्रा. लि., राजाराम रोड, कोल्हापूर
९१	श्री. कल्लप्पा बाबुराव आवाडे	वॉर्ड नं. १०, घ, नं. ५०८, इचलकरंजी
९२	श्री. दत्तात्रय बाबुराव कदम	वॉर्ड नं. १०, घ. नं. २८८।१, इचलकरंजी
९३	श्री. रामप्रसाद रामरीखदास पोद्दार	वॉर्ड नं. १०, कॉंग्रेस भुवन, इचलकरंजी

९४ श्री. अनंत रामचंद्र भिडे.	वॉर्ड नं. १०, घ. नं..५००, इचलकरंजी.
९५ श्री. चंद्रभान रुपचंद कर्नावट	यार्न मर्चंट इचलकरंजी.
९६ श्री. महंमदहनीफ ए. कारीगर	१०५, गणेश पेठ सोलापूर.
९७ श्री. विरसंगप्पा धूळप्पा गाडवे	सी. एस नं. ८२, शिवाजीनगर, सांगली.
९८ श्री. मृगेंद्र संगय्या हिरेमठ.	वखारभाग, सांगली.
९९ श्री. दत्तात्रय गोविंद गाडगीळ	रामकृष्ण मेडिकल; सांगली.
१०० श्री. डॉ. दत्तात्रय आप्पाजी कुलकर्णी	कवठेमहांकाळ.
१०१ श्री. बाबुलाल गोकुळदास शहा	सी. एस. नं. ६८६/६८७ गणपती–पेठ, सांगली.
१०२ श्री. गणपतराव रामचंद्र बागेवाडे	सी. एस. नं. ८८७ सराफा नाका, सांगली.
१०३ श्री. मनोहर देवप्पा बागेवाडे	सी. एस. नं. ८८७, सराफ नाका, सांगली.
१०४ श्री. अनंत गणेश गाडगीळ आणि श्री. विश्वनाथ वासुदेव गाडगीळ.	६९३' नारायण पेठ, लक्ष्मी रोड, पुणें २
१०५ श्री. रमेश एम. जाधव, सुरेश एम. जाधव, सतीष एम. जाधव अज्ञान पालक सुशिला-बाई एम. जाधव.	इचलकरंजी.
१०६ श्रीमंत हिज हायनेस व्ही. एम. पटवर्धन, राजेसाहेब, सांगली. सोल मॅनेजिंग ट्रस्टी, श्री. गणपति पंचायतन संस्थान.	सांगली
१०७ श्री. गणपत बल्वंत पिसाळ	C/o सुरेश इंजिनिअरींग वर्क्स, शिवाजी उद्यमनगर, कोल्हापूर.
१०८ श्री. गंगाधर सखाराम जोशी	कुरुंदवाड.
१०९ श्री. प्रभाकर मारुतीराव जाधव	११८५/२५, नवी वसाहत, राजारामपुरी, कोल्हापूर.
११० श्री. पंडित रामचंद्र घोरपडे	कुरुंदवाड
१११ श्री. शंकरराव जयवंतराव निंबाळकर	डेक्कन को. ऑप. स्पिनिंग मिल्स लि., इचलकरंजी.
११२ श्री. रामभाऊ बाबाजी आरवाडे	शिवाजीनगर, सांगली.
११३ श्री. दिवाकर भार्गव जोशी	हायस्कूल रोड, सांगली.
११४ श्रीमंत हिज हायनेस विजयसिंह माधवराव पटवर्धन, राजेसाहेब, सांगली	सांगली.
११५ सौ. कुसुम मोरेश्वर गुप्ते. श्री. मोरेश्वर काशिनाथ गुप्ते श्री. नितीन मोरेश्वर गुप्ते श्री. गौतम मोरेश्वर गुप्ते.	सांगली.
११६ श्री. मोरेश्वर काशिनाथ गुप्ते कु. संजीवनी एम. गुप्ते श्री. विवेक एम. गुप्ते श्री. दिनेश एम. गुप्ते	सांगली.
११७ श्री. देवचंद छगनलाल शहा	निपाणी.
११८ श्री. राधाकिसन नथमल नावंधर श्री. मदनलाल नथमल नावंधर श्री. जयनारायण नथमल नावंधर श्री. रामनिवास नथमल नावंधर	वखारभाग, सांगली
११९ श्री. इंदुमती नेमगोंडा नरदे	आरवाडे चाळ, वखारभाग, सांगली
१२० श्री. राजाराम संभू भोसले	एस. वाय. भोसले ॲण्ड सन्स महात्मा गांधी रोड, सांगली
१२१ श्री. यशवंतराव अनंतराव गावने	स्फूर्ति इंजिनिअरिंग कॉर्पोरेशन २५ । १ । बी, भिडे ॲण्ड सन्स शिवाजीनगर, सांगली

१२२	श्री. रामचंद्र कृष्णाजी कांबळे	युनिव्हर्सल–टेक्स्टाईल्स प्रा.लि. कॅन्टीन स्टोअर्स, गोडाऊन नं. २२, रायफल रेंज, आग्रा रोड, घाटकोपर, मुंबई
१२३	श्री. श्यामराव तात्या आरवाडे श्री. सुभाष तात्या आरवाडे श्री. सुरेश तात्या आरवाडे	मार्केट यार्ड, सांगली
१२४	सौ. गंगाभाई खेमराज घोरावत	शिवराज फेब्रीक्स, मेन रोड, माधवनगर
१२५	श्री. विश्वनाथ दामोदर रोकडे	अलका लाईट हाऊस, शिएटर रोड, सांगली
१२६	सौ. चंद्राबाई भूपालराव आरवाडे	शिवाजीनगर, सांगली
१२७	श्री. जयकुमार अण्णासाहेब तारे	इचलकरंजी
१२८	श्री. धनपाल अण्णासाहेब तारे	इचलकरंजी
१२९	श्री. नेमचंद रूपचंद शहा	इचलकरंजी
१३०	श्री. रामनिवास नथमल नावंधर	वखारभाग, सांगली
१३१	श्री. मदनलाल नथमल नावंधर	वखारभाग, सांगली
१३२	श्री. राधाकिसन नथमल नावंधर	वखारभाग, सांगली
१३३	श्री. जयनारायण नथमल नावंधर	वखारभाग, सांगली
१३४	श्री. श्यामसुंदर आणि अशोककुमार बन्सीलाल अज्ञान पालक लालचंद नथमल आणि मदनलाल नथमल.	वखारभाग, सांगली,
१३५	श्री. लालचंद नथमल श्री. घनश्याम लालचंद नावंधर	वखारभाग, सांगली,
१३६	श्री. सुभाष देवप्पा परमाज अज्ञान पालक देवप्पा अण्णाप्पा परमाज	वखारभाग, सांगली,
१३७	श्री. सुरेश मारुतीराव जाधव	C/o एम. आर. जाधव अॅण्ड सन्स, इचलकरंजी,
१३८	कुमार मोहन वसंतराव घाटगे कुमार किरण जयकुमार पाटील अज्ञान पालक शोभा जयकुमार पाटील	नितन निवास, टाकाला, कोल्हापूर,
१३९	श्री. पांडुरंग विनायक चाफळकर	प्रताप टॉकीज, सांगली,
१४०	सौ. शांताबाई चंद्रकांत हेन्द्रे श्री. चंद्रकांत लक्ष्मण हेन्द्रे	केशव कृपा, १७१।७२, बुधवार पेठ, माधवनगर,
१४१	श्री. सुधाकर देवप्पा मानेरे	इंडस्ट्रिअल इस्टेट, ब्लॉक नं. ३४, इचलकरंजी,
१४२	सौ प्रभावतीबाई महादेव महाबळ	६५६, गणेश प्रसाद, गणपतीपेठ, सांगली,
१४३	श्री. वसंतराव मल्हार देशपांडे	वखार भाग पोस्ट बॉक्स नं. १७, सांगली,
१४४	श्री. प्रेमचंद खिवराज, घोरावत	५११, मेनरोड, माधवनगर
१४५	श्री. दादा कलगोडा पाटील	गणपती पेठ, सांगली,
१४६	श्री. बाबुराव यशवंतराव चौगुले	किलुर बिल्डिंग, वखारभाग, सांगली,
१४७	श्री. सुभाषचंद्र शांतिलाल शहा	राजवाडा रोड, सांगली
१४८	श्री. गुलाबचंद मांगीलाल मालू	महात्मा गांधी रोड, जयसिंगपूर
१४९	श्री. मुरलीधर हरीलाल मालू	४६४, स्टेशन रोड, सांगली
१५०	श्री. सत्यप्पा तावनप्पा उपाध्याय.	एस. टी स्टॅण्डजवळ, कुरुंदवाड,
१५१	श्री. बाबासाहेब दाउद पाटील	नवभाग रोड, कुरुंदवाड,
१५२	श्री. दत्तात्रय श्रीधर छत्रे. सौ. लक्ष्मीबाई दत्तात्रय छत्रे	दत्त गल्ली, कुरुंदवाड,
१५३	श्री. दिगंबर शंकर कुलकर्णी सौ. कमल दिगंबर कुलकर्णी	कुरुंदवाड,
१५४	श्री. सीताराम भाऊ कोकाटे	कुरुंदवाड,
१५५	श्री. सदाशिव गोविंद पराडकर श्री. दत्तात्रय सदाशिव पराडकर	एस. टी. स्टॅण्डजवळ, कुरुंदवाड
१५६	श्री. बलवंत सदाशिव जोशी सौ. विजयालक्ष्मी बलवंत जोशी	कुरुंदवाड,

शाखा विस्ताराची दैनंदिनी

शाखेचे नांव	उद्‌घाटनाची तारीख	शाखेचे नांव	उद्‌घाटनाची तारीख
१ प्रमुख कार्यालय सांगली	५-१०-१९१६	२३ बेळगांव	३-१२-१९६२
२ शहापूर	२१-१०-१९३१	२४ सोलापूर शाखा क्र. १	५-१२-१९६३
३ रबकवी	७-१०-१९३५	२५ तळेगांव	८- ४-१९६४
४ शिरहट्टी	२५-१०-१९३६	२६ विजापूर शाखा क्र. १	१०- ४-१९६४
५ कवठे महांकाळ	१४- २-१९३९	२७ नाशिक	११- ७-१९६४
६ तेरदळ	१८- २-१९३९	२८ बागलकोट	२१- ९-१९६४
७ मंगळवेढे	४- ३-१९४०	२९ इलकल	२८-१२-१९६४
८ विलिंग्डन कॉलेज-शाखा	६- ३-१९४०	३० विजापूर क्र. २	२८-१२-१९६४
९ उगार खुर्द	२१- १-१९४२	३१ तिकोटा	२८-१२-१९६४
१० मुंबई (फोर्ट)	२०-११-१९४६	३२ सोलापूर क्र. २	२८-१२-१९६४
११ कराड	२३-१०-१९४९	३३ अथणी	२८-१२-१९६४
१२ इचलकरंजी	८- १-१९५३	३४ वाई	२३- २-१९६५
१३ कोल्हापूर	२५- ४-१९५५	३५ अहमदनगर	२९- ३-१९६५
१४ मार्केट यार्ड (सांगली)	६-१२-१९५६	३६ अमीनगड	१- ७-१९६५
१५ निपाणी	३०- ५-१९५८	३७ गांवभाग, सांगली	१- ७-१९६५
१६ लक्ष्मी रोड, पुणे	३१- ७-१९५९	३८ भोज	१५-११-१९६५
१७ रविवार पेठ, पुणे	३- ६-१९६१	३९ कल्याण	२७-१२-१९६५
१८ सदाशिव पेठ, पुणे	३- ६-१९६१	४० बंगलोर	१०- ३-१९६६
१९ डेक्कन जिमखाना, पुणे	३- ६-१९६१	४१ मिरज	२४- ६-१९६६
२० फलटण	६-१०-१९६१	४२ कसबा बावडा	६- ८-१९६६
२१ औरंगाबाद	३-११-१९६१	४३ नासिकरोड	२५- ८-१९६६
२२ मांडवी (मुंबई)	१७-११-१९६२		

दि सांगली बँक लिमिटेड

रजिस्टर्ड ऑफिस : राजवाडा चौक, सांगली

२३ ऑक्टोबर १९६६ चा संक्षिप्त ताळेबंद

	भांडवल व देणे	रुपये		जिंदगी व येणे	रुपये
(१)	भांडवल	९,८१,२५०.००	(१)	रोख व इतर बँकांतून शिल्लक	६१,५५,८४२.००
(२)	राखीव व इतर निधी	१५,७५,७००.००	(२)	अल्पमुदतीच्या इतर बँकांकडील ठेवी	......
(३)	ठेवी	६,७५,८०,२५४.००	(३)	इन्व्हेस्टमेंटस्	२,०५,१७,२१९.००
(४)	कर्जे	१७,३९,४९५.००	(४)	ॲडव्हान्सेस व बिल परचेस्ड्	४,६४,७२,२७६.००
(५)	बिल्स पेएबल	५,१७,३९५.००	(५)	बिल्स रिसीव्हेबल (पर काँट्रा)	३५,३२,६४१.००
(६)	बिल्स फॉर कलेक्शन (पर काँट्रा)	३५,३२,६४१.००	(६)	इतर येणी	२५,८२,६५३.००
(७)	इतर देणी	१२,७५,३८३.००	(७)	ॲक्सेप्टन्सेस् एन्डॉर्समेंटस ॲण्ड अदर ऑब्लिगेशन्स (पर काँट्रा)	१९,९०,२१६.००
(८)	ॲक्सेप्टन्सेस, एन्डॉर्समेंटस् ॲण्ड अदर ऑब्लिगेशन्स	१९,९०,२१६.००	(८)	इमारत, फर्निचर व फिक्स्चर्स (झीज वजा जाता)	१४,७२,२०२.००
(९)	ब्रँच ॲडजस्टमेंट	२५,३८,२०४.००	(९)	नॉन बँकिंग मिळकत	९,१५९.००
(१०)	विलीन बँकेची वसुली	३०,११७.००			
(११)	जनरल, लेजर-नफा तोटा खात्यावरील २१-१०-६६ रोजी शिल्लक	९,७१,५५३.००			
	एकूण	८,२७,३२,२०८.००		एकूण	८,२७,३२,२०८.००

ENGLISH SUPPLEMENT

G. M's Appeal

The Sangli Bank endeavours to collect the savings of the community and it channelises these savings towards the growth of agriculture, commerce and industry with a view to enlarge and enrich national economy. This has been and remains the aim of the Sangli Bank Ltd.

The bank considers itself the trustees or custodians of such deposits. To protect them is the most sacred duty of the bank. The management of the bank will never be found wanting in the discharge of this trust that has thus been reposed in them. We are sincerely thankful to all the depositors, shareholders and other constituents and finally to our own employees without whose unstinted loyalty and zeal to work it would not have been possible to fulfil the aims of the founders.

The bank takes this opportunity to solemnly pledge the same unwavering devotion in the discharge of its functions which has characterised its endeavours of last fifty years.

M. K. GUPTE

General Manager,
Sangli Bank Limited,
Sangli.

Land Marks & Survey of Fifty Years' Services :

The Sangli Bank Ltd. was founded on the auspicious day of Vijayadashami (the 10th day of the Lunar Half of the month of Ashwin, Saka 1838) corresponding to 5th October, 1916. The Bank is completing fifty years of its eventful career on the same day of Ashwin 1888. A span of fifty years may not be significant in the limitless march of time but it is certainly of immense importance in the life of an individual as well as that of an institution. A survey of such an eventful dimensions is not only inspiring but also it serves as a guide for the future.

On the Banks of The Krishna :

His Highness Shrimant Chintamanrao Appasaheb Patwardhan, the late Rajasaheb of Sangli, had assumed the reigns of administration of the State on 2nd June, 1910. But some 60 years prior to that Sangli had already grown into an important business and commercial centre. However, in the absence of banking facilities cash transactions could not be effected with ease and speed. The acute shortage of cash often used to be felt particularly in the busy season when the demand for ready cash was heavy. During the period between 1913–1917 some outside banks were doing business in Sangli. These banks closed their doors and a keen need of a really good banking institution to cater to the economic requirements of the State began to be felt. The demands of the growing trade and commerce of the Sangli led to the establishment of the Bank.

The late Mr. A. R. Patkar, an ex-judge of the State, some prominent members of the city's business community and leading citizens came forward and with the blessings of the Rajasaheb and with his active support gave a concrete shape to the idea of setting up a commercial bank in the city. It was finally established with an authorised capital of Rs. Two lakhs of which Rs. One lakh came from the State Treasury and the public contributed the rest. The Rajasaheb not only contributed to the capital of the bank but he was extremely keen to see that the bank was run on the sound principles of banking. He nominated responsible officers of the State to supervise the bank's day-to-day affairs. The Companies Act was made applicable in the State for the first time to enable the jmanagement of the bank to formulate its policies according to the legal requirements of a oint stock company. The bank was formally incorporated on the 5th October, 1916 and commenced its business from 6th October, 1916. The Court Order sanctioning the establishment of the bank is available and the first few lines of the Order clearly reflect the aims and objects with which the bank was founded. It reads as follows ;

" The commerce of Sangli has been of late growing rapidly and there has been a particularly quick increase in its export trade. To support this daily expanding volume of business capital in adequate quantity becomes necessary. It has been, however, observed that each year during the busy season difficulties are being experienced by many traders in getting their full requirements of short term working capital satisfied. To resolve this and similar difficulties some prominent members of the City's business community have decided to found a commercial bank and have submitted a petition dated the 29th day of September, 1916 for obtaining certain facilities. It is, therefore, being decreed in this connection as follows :—

" The name of the Bank shall be the Sangli Bank Limited. etc. etc. "

The Court Order contains many other routine and formal matters but what is important in the Order is the business foresight and wisdom of the promoters shown by them some fifty years ago and in the circumstances prevailing in the country's banking experience. That these promotors from a small Southern town of Sangli with a population no more than thirty to forty thousand should show such an advanced commercial outlook was highly creditable. Even in the whole of India there were hardly 12–13 banks doing banking business and it is certainly a matter of pride that Sangli Bank was one of such institutions in those remote days operating in its own limited field. In the light of these circumstances the promoters who founded the bank certainly deserve our esteemed regard.

The important entries in the Bank's balance sheet at the end of the first twenty days were as follows :

Authorised Capital.	Rs. 2,00,000
Issued & Paid-up Capital.	Rs. 34,000
Deposits.	Rs. 23,558
Working Capital.	Rs. 57,558

The Call of Swadeshi :

This period was of considerable importance in the history of the Nation. The people were struggling for independence and had received the call of Swadeshi. The Non-Co-operative Movement was rapidly growing and the intellectuals and traders alike were being swayed by the love of Swadeshi. This naturally meant the establishment of the necessary productive capacity within the country. The banking facilities were naturally necessary to finance the growing economic development of the country. The main object behind the formation of the bank, therefore, it appears was not only commercial but it had also nationalistic outlook.

Period of Crisis :

It was not all smooth sailing, however, and on three or four occasions, the bank like any other institution, had to pass through very anxious times. Situations that could well have been serious or even calamitous were encountered during the first few years. This was but inevitable. For, in those days the bank's activities were limited and so was its capacity to bear loss. It lacked the requisite experience. Unscrupulous and selfish persons were, therefore, quick to take advantage of the situation and swindle the Bank of large sums. As a result the Bank had to suffer heavy losses from time to time.

After the end of the First World War, prices of a number of exportable commodities slumped and the Bank was involved in a loss. In 1920 the Bank had to write off some amounts advanced against the security of goods. But neither of these losses affected the Bank's stability to any significant extent. The real crisis, however, came in 1921 when a firm looking after the bank's interest in Bombay failed. One of the senior partners of the said firm was at one time a Director of the Bank and through him the Bank used to do some business in Bombay. The failure of the firm involved the bank in loss to the extent of about Rs. three lakhs. When the fact became known, there was, for a period of about a month, a heavy run of depositors on the Bank demanding their money back. The Bank's ability to tide over the situation began to be seriously doubted and had it not been for the sympathies shown and the assistance rendered by the late Rajasaheb and at his instance by the shareholders and the principal depositors, the Bank, indeed, would have found it really difficult to weather the storm successfully. Nearly half the amount involved could even-

tually be recovered while the balance had to be written off as loss. The firm referred to above used to deal in hundies and the Bank was unwise enough to entrust it with responsibilities far in excess of what it was capable of shouldering financially. In 1936–37 again the Bank had to suffer some loss on an advance granted against stocks of cotton.

In order to prevent the recurrence of such losses the Bank invited for consultations Mr. Manu Subhedar, the noted economist from Bombay. Mr. Subhedar made certain valuable suggestions and they were given effect to.

On the occasion of its Golden Jubilee one cannot but reflect on the hard times the Bank had to pass through. Although one cannot afford to be too cautious in banking and some loss sometimes is inevitable, constant watchfulness against possible losses is nevertheless, necessary. In fact one may say by slightly modifying a well-known expression "Eternal vigilance is the price of good banking."

Evolution of Banking in India :

In the above context it will be in order and even instructive to take here a brief review of the evolution of banking in India. In ancient times money lending establishments were in existence in the country. In the opinion of experts, these used to make extensive use of promissory notes and some other forms of negotiable instruments in their day-to-day business. Although these establishments can rightly be considered as the first embryonic commercial banks they differed from the modern banking institutions in as much as they relied chiefly on their own capital for the purpose of their business. Modern banking operations are, on the other hand, overwhelmingly carried out on the strength of outside deposits.

Ten or twelve decades ago, some European trading houses started banking as an adjunct to their principal line of trade business. A branch of theirs was then operating under the name and style of " Bank of Hindustan " but having conveniently ignored the vital principle that it was dangerous to combine banking with trade or commercial operations, the said institution soon ceased to exist. The years 1809–42 saw the establishment of three Presidency Banks which amalgamated in 1920–21 to form the Imperial Bank of India. The Imperial Bank was subsequently nationalised in 1955 and is now known as the State Bank of India.

An important step forward in banking legislation was taken in 1860 when the principle of " Limited Liability " was made applicable to Indian Banking. The next few years, particularly from 1862 to 1905 proved difficult financially. The repurcussions of the American Civil War were felt in this country also as they did in most of the European countries, and a as result some of our nascent banking institutions collapsed. People consequently lost faith in modern banking methods and so intense was this feeling of apathy that during the next forty years, that is till the beginning of the current century, only two banks were formed. This state of affairs continued till the start of the Swadeshi Movement and a few banks were established between 1906 and 1913 of which the Sangli Bank was one, having been formed, as stated earlier in 1916.

One of the objects of forming the Imperial Bank in 1921 was to provide the country with a central bank. The Government, however, did not entrust the Imperial Bank with the functions and responsibilities generally entrusted to a central bank in foreign countries and so the country had to do without a central bank till the formation of the

Reserve Bank of India on 1st April, 1935. Some of the functions which are entrusted to the Reserve Bank under the " Reserve Bank of India Act, 1934 " are as under :—

i) to regulate the Nation's supply of money and fix the Bank Rate, (ii) to act as a banker's bank, (iii) to act as bankers to the Govt. (iv) to control and stabilise foreign exchange rates, and (v) to supervise the working of commercial banks and to make the necessary laws and rules regarding their working.

The period 1929–1931 was one of slackness not conducive to the growth of banking, Independence came in 1947. Most of the Indian States merged with the Union in 1948. and the next year, that is 1949, the Banking Companies Act was passed. This ushered in a new era in the field of banking in the country.

By passing this act the Reserve Bank fulfilled the function entrusted to it under the Act and it began to exercise widespread control on the activities of the Commercial Banks in the country. This has definately contributed in the improvement of their operations and in attaining a high standard of efficiency.

The Banking Companies Act :

This Act has cardinal importance in the realm of banking legislation and has had far reaching effects on banking in India. The Second World War period saw a rapid and stupendous growth in banking in the country. This growth, however, was accompanied by many malpractices which the Government tried to curb through Ordinances passed from time to time. When it was found that these were not having the desired effect a comprehensive banking legislation was attempted and this culminated in passing, in 1949, of the Banking Companies Act. In the light of the experience gained so far the Act sought to enforce certain stringent restrictions on the banking industry and empowered the Reserve Bank to inspect periodically bank's operations. The Act not only subjected the entire banking activity to a unified code of law but also strove to provide the maximum protection to the depositors and to prevent, as far as possible, the failure of banks. And finally it requires, under Section 22, each bank to obtain a licence from the Reserve Bank of India. The Sangli Bank obtained this licence in 1956.

In short, by passing this comprehensive piece of legislation, an attempt has been made to improve the quality of banking in this country. That the desired results are already being realised is undeniable, for during the 15 years since the passing of the Act there has been a substantial improvement in the working and efficiency of Indian Banks.

The Silver Jubilee :

The Bank celebrated its silver jubilee on the 30th September, 1941. The Souvenir that was brought out on the occasion gives an amount of useful information about the Bank and its particular area of operation. The total area of the State of Sangli at that time was 1136 square miles and its population was three lakhs. The city of Sangli itself had a population of 38,000. A favourable climate, the high fertility of the soil, an upright and honest business community and above all an administration endowed with vision and a progressive outlook - a combination of all these complementary factors contributed to the progress and prosperity of the State. And these very factors were responsible for the growth of the Bank.

The souvenir vividly pictures the ups and downs experienced by the Bank during its journey. Its progress though slow was steady. Each transaction was being effected with care and vigilance. Efforts were untiringly being made to afford the highest protection and safety to the depositors. Pains were being taken to see that the Bank's affairs were fair and fully above reproach and its methods the most modern and progressive. The Directors and shareholders were ever watchful and they along with the depositors were being paid a fair and adequate return on their investment. And amongst all concerned there was a feeling of loyalty and pride about the Bank.

The first 25 years were thus spent in learning the tricks of the trade. Progress was evident but it was neither smooth nor easy. There were periods of anxiety and unscrupulous persons took advantage of the Bank's inexperience. But the bank managed to weather all storms, thanks to the limited extent of its activities. The bank's affairs were then restricted to the city of Sangli and its environs and although this had its disadvantages the benefits were no mean and in the initial phase of the bank's life at least certainly outweighed the possible shortcomings.

Not only was the Bank able to fulfil, during the next ten years, the hopes and aspirations expressed by its directors and wellwishers at the time of its Silver Jubilee but it was able to achieve a more rapid rate of growth. It also learnt during the same period lessons which proved so invaluable in subsequent years. It realised the importance of eternal vigilance in its operations, of entrusting its affairs to trained and efficient hands, and of being ever watchful of speculators.

By the end of 1941 the Bank had eight branches with 38 employees. Its capital had grown to Rs. Two lakhs and the working capital to Rs. 28,00,000. Encouraging trends were also visible in the growth of the reserve fund and deposits, the rate of return on invested capital was adequate and its distribution amongst all concerned was fair. All these, therefore, did portend a brighter future. There was no increase in the number of shareholders which merely moved up by one to 21.

The Dawn of Freedom:

In every sense the period 1941–48 was a memorable one. The Second World War had started and India became the base of supply of war materials to the allied forces. This gave a fillip to local industries besides expanding substantially the employment potential and adding enormously to the money Supply. With the termination of hostilities in Europe in 1944 this picture of apparent affluence disappeared and winds of discontent began to blow across the country.

The period between 1946–1948 was of considerable historical importance. Following the end of War in Europe India became free. The people in the former princely States also became restive. The political freedom attained by the country had to be extended to most of the princely States and the Sangli State merged with the State of Bombay. It can well be imagined to what stresses and strains this infant banking institution must have been exposed to, in the uncertain political situation that prevailed in the country immediately after independence.

The merger of the Sangli State with the Govt. of Bombay 50% capital in the bank of Rs. 1.50 lakhs in the name of the State was transferred to the Govt. of Bombay. This Government holding in the Bank's share capital has since gone down on account of the disposal of some of their shares and for other reasons.

On the Path of Progress :

Thereafter Bank extended its activities beyond the State boundaries in 1948 when it purchased in Bombay in Fort a magnificent building at some considerable cost. The return on this huge investment was poor. Two more floors were, therefore, constructed in 1951 on the said building which substantially increased the value of the building and also helped to obtain adequate return on this investment. During this period the bank was labouring under various handicaps as it was not a scheduled bank. It had to carry on its operations through a Metropolitan Clearing House. The bank had taken active part in establishing this Clearing House and the arrangement continued till 1950 when it was included in the second schedule and consequently became a sub-member of the Bombay Clearing House. The full membership of the house was attained in 1965 when there occurred a vacancy in the membership. It laboured under another disadvantage for some time arising out of the provisions of the Money Lenders' Act until they became inapplicable in 1950 on the bank becoming a scheduled bank.

At the end of 1948 the bank had ten branches. It had buildings at Sangli, Bombay, Rabkavi and Takari. The number of shareholders & employees had increased to 35 & 63 respectively.

After 1947 the atmosphere in the country seemed surcharged with certain enthusiasm. Independence, no longer a dream, had become a reality and there was general striving for the creation of a modern and economically prosperous nation. The nation, however, had to pay dearly for its newly won freedom. The foreigner departed but not before sowing the seeds of dissension and splitting the country into two. The partition, contrary to expectations, did not solve the problems it intended to solve nor did it put to an end to old enmity, jealousies. The nation had, therefore, to suffer an irreparable and heavy loss of both life and property. Undeterred by this, however, the Government set itself to the task of building an industrially prosperous India through successive Five Year Plans.

The Five Year Plans and Their Impact on Banking :

So far three Plans have been completed and the Fourth has begun. The First Plan period covered the years from 1951 to 1956, the Second from 1956 to 1961 and the Third from 1961 to 1966. The total investment during the First Plan was of the order of Rs. 1,960 Crores. This increase during the Second Plan to Rs. 4,600 Crores, and during the Third Plan Rs. 9,000 Crores are supposed to have been expended but the exact figures are yet to be worked out. The draft outline of the Fourth Plan provides for an investment of Rs. Twentyone thousand Crores in terms of devalued rupee.

The implementation of successive Five Year Plans has brought about enormous change in the economic life of the country. There has been, as will be seen from the ollowing table, an enormous growth both in the total money supply and the deposits with banks.

As at the end of	Total Money Supply Rs. in Crores.	Deposits with Scheduled Banks – Rs. in Crores.
1950	2,015	698
1955	2,216	1,043
1960	2,868	1,746
1965	4,079	2814
1966	4,679	3347

It will be seen that during the 15 years period from 1950 to 1965 the total money supply more than doubled from Rs. 2,015 crores to Rs. 4,080 crores while deposits with scheduled banks improved from Rs. 698 crores to Rs. 2814 crores. Deposits have thus increased more than fourfold during the last fifteen years and this is possibly due to enlarged money supply in the country. There are reasons to believe that there is still ample scope for banks to attract deposits from the rural and urban centres.

The Bank Rate :

The Bank Rate remained unchanged at 3 percent from 1935 to 1951. From the beginning of the Five Year Plans the rate has been changing for obvious reasons and approximately the rate has been increasing at the rate of half a percent every three or four years. The rate was raised to 6 percent on 17th February, 1965. Simultaneously the Reserve Bank prescribed certain minimum and maximum rates of interest on deposits of different durations and urged the commercial banks to endeavour to augment their deposits resources.

The deposits have no doubt increased during the last decade but it is difficult to assess to what extent the increase has been due to higher rates of interest offered by the banks and to what extent the same has been due to inflation in the money supply. The fact nevertheless remains that the deposits have been showing upward trend and one may perhaps presume that the banking habit is steadily gaining ground in this country.

The Devaluation :

In the last two decades the rupee has been devalued twice. It was first devalued in consonnance with the devaluation of the Sterling. The Rupee had to be devalued at that time as the country was overwhelmingly dependent for its foreign trade on sterling area. The recent devaluation on 6th June, 1966 is, however, a different matter. It appears that this has been due principally to the fiscal and economic policies pursued by the country during the past eighteen years. The large deficit financing of the three Five Year Plans, huge outlays on public sector undertakings, where enormous sums of foreign–exchange are expended, unavoidable expenditure on mounting defence of the country, and inbalance between Exports ann Imports, inflationary tendencies generated by the above referred to economic policies were major factors, which perhaps compelled the recent devaluation of the Rupee. Devaluation theoretically is expected to encourage exports and curb imports. Our exports however consist mainly of traditional commodities like Tea, Tobacoos, Rubber, Manganese etc. and admittedly there is little scope for increase in export of these items. If the devaluation has to be a success, it is imperative to widen and improve the quality and the range of exportable items.

Capital Structure of the Bank :

The paid-up capital of the Bank at the end of 1966 is Rs. 10,87,500/–. The Reserve and other funds are about Rs. Thirteen lakhs which means the bank's own funds are approximately Rs. 24 lakhs. Deposits are about 7½ Crores. With the expansion of the bank in its branches and deposits a further rise in the capital structure of the bank becomes essential.

Total working funds of the bank at the end of 1966 are about Ten Crores. 60% to 70% of the said resources have been utilised for advances and the remaining 30% are maintained in the form of liquid resources i. e. Cash, Deposits in other banks and amounts invested in Govt. Securities.

Distribution of Profits:

It is a matter of satisfaction that the bank has been able to earn satisfactory rate of profit from year to year and the average distribution of dividend to the shareholders comes to about 9-1/2 percent per year. The graph given elsewhere in the Souvenir illustrates the approximate distribution of profits for various purposes.

BRANCH EXPANSION :

Some reference has already been made earlier to the bank's efforts in opening branches at commercially important centres. In this connection the bank pursued the efforts in two directions. The expansion was achieved not only by opening branches at important centres but it took over the business of some small banks either on voluntary basis or amalgamations under the directives of the Reserve Bank.

The bank had ten branches till 1950 i. e. almost upto the merger of Sangli State in Maharashtra. The business of the Saraf Bank of Kolhapur was taken over in 1955. New branches were opened from time to time and by 1961 the number of branches came to 20. In 1961 three more banks viz., Bank of Poona Ltd., Poona, Poona Investors Bank Ltd., Poona & Phaltan Bank Ltd., Phaltan were merged under Section 45 of the Banking Companies Act, 1949. Further mergers and acquisitions followed in 1964–65. Shri Guru Govind Specie Bank Pvt. Ltd., Bijapur, United Bank of Karnatak Ltd., Bagalkot, Union Bank of Bijapur & Sholapur Ltd. voluntarily merged along with their branches during this period. These bank mergers have widened the area of operation of the Sangli Bank considerably. The total number of branches at the end of 1966 is fortythree.

The bank is essentially operating in the rural areas of Maharashtra and Mysore States and nearly half of the branches are working at a place having a population of less than a lakh. Considerable efforts are being made by the Reserve Bank itself in promoting extension of banking activities to non–banking areas. A comparative picture as at the end of 1950 and 1966 is given below :

	SCHEDULED BANKS.			NON-SCHEDULED BANKS.		
Year	No.	Total Branches	Deposits in Crores	No.	Total Branches	Deposits in Crores
1950	76	2331	698	519	1568	72
1965	61	5812	2814	33	229	24
1966	61	6383	3347.	25	221	25

Buildings, Lockers and Safe Deposit Vaults :

The bank owns spacious buildings at Sangli, Bombay, Poona, Bijapur, Bagalkot and Rabkavi. The bank had a branch office and a building at Takari near Karad. This branch had to be closed and the building was, therefore, disposed of.

The bank intends to construct its own buildings at Ichalkaranji, Market Yard, Sangli and at other important places where it has extensive banking interest. The bank's own premises at Bombay in Fort area were purchased in 1948 and have been very useful in developing the bank's business in that metropolitan city. The bank's own Safe Custody facilities are available to the clients of the bank at the bank's Head Office at Sangli and also its branches at Ichalkaranji, Poona, Belgaum, Bijapur, Bagalkot, Nasik etc.,

Inspection & Audit :

Arrangements have been made for inspection and audit of the accounts of the bank by its own internal inspecting staff periodically. They are also inspected by the Statutory Auditors as per provisions of the Companies Act, 1956 by Shri. G. M. Dandekar, Chartered Accountant, Madras. He has been auditing the accounts of the bank since 1938 and has rendered valuable service since then. The bank has also appointed M/s. P. D. Ghanekar & Co., Chartered Accountants, Bombay, for concurrent inspection of the branches.

The branches have been divided into three groups for the purpose of internal inspection of the bank by its own experienced staff. The bank has been taking considerable precautions in connection with the inspection and controls its affairs for maintaining a high standard of banking efficiency. The Reserve Bank also has been inspecting the operations of the bank since 1950 under the Banking Regulation Act, 1949. All these elaborate arrangments have an important bearing and help the management to keep effective control over affairs of the Bank.

The Deposit Insurance Act 1961

The need for insurance of bank deposits was felt since long (The Rural Banking Inquiry Committee, 1950, supported in principle the scheme and in 1954 the Shorff Committee also recommended it). The matter did not receive serious attention till 1961 when the Deposit Insurance Corporation Bill was passed on 7th December, 1961 and the Corporation was set up on 1st January, 1962. In terms of the Act all commercial banks are insured banks. The Act provides for compulsory Insurance of deposits with scheduled Banks since 1961. This measure ensures safety of deposits with Banks and it will surely go a long way in building public confidence in Banks.

Board of Directors, Officers and Employees

The first Board of Directors of the bank consisted of the following gentlemen;

1 Raosaheb Anant Ramchandra Patkar, Judge, Sangli State, Chairman.
2 Shri. Purushottam Narayan Gadgil, Saraf, Sangli.
3 Sheth Ramchandra Nathmal, Sangli

The present Board consists of the following members :—

1 Capt. K. V. Desai, B. A. (Hons.), Collector, Sangli, Chairman (Ex-Officio Maharashtra Government Nominee).
2 Shri. Shankar Ganesh Gadgil, Saraf, Sangli.
3 ,, Bhupalrao Anant Arwade, Merchant, Sangli.
4 ,, Shantinath Baburao Arwade, B. A., Merchant, Sangli.
5 ,, Vasantrao Madhav Ghatge, M. Sc., LL. B., Industrialist, Kolhapur.
6 ,, Pandit Gurulingappa Kore, B. A., Kavthemahankal.
7 ,, Vijaykumar Keshavrao Gadgil, B. A., Industrialist, Bombay.
8 ,, Jaykumar Bharamgonda Patil, Industrialist, Kolhapur.
9 ,, Radhakisan Nathmal Navandhar, Merchant, Sangli.

Banks President's & Chairmen :

The Articles of Association of the Bank provide for the appointment of the Government's nominee as the Chairman of the Board of Directors. Prior to the merger of the Sangli State with Maharashtra it was customary for another senior State Official (President) besides the nominee (Chairman) to attend the General meetings and to preside over them. This custom continued till the merger of the State in 1948. Since the merger the Collector of the district acts as a chairman of the Board of Directors. All the chairmen of the bank in the past had taken keen interest in the growth and prosperity of the Bank and their valuable advice has greatly contributed in strengthening the institution. The management is deeply indebted to all of them.

The bank has established two sub-committees consisting of four directors each and these sub-committees meet twice in a month to transact business assigned to them.

Local Advisory Committees & Legal Advisors

The Local Advisory Committees are functioning at some of the branches of the bank. The members of these committees consisting of prominent local persons have been of considerable importance in developing the local activities of the bank.

Two eminent advocates Shri. R. D. Rethrekar, B.A., LL. B., Advocate & Shri. M. H. Godbole, B.A., LL.B., have been working as Legal Advisers of the bank. Their legal acumen and knowledge have been very useful in the affairs of the bank.

MANAGERS

The following persons rendered very useful services to the bank as managers in the past and the bank is indebted to them all :

1 Shri. Shridhar Ganesh Lagu 1916-21.
2 ,, Govind Janardan Kunte 1922-23.
3 ,, Shivaram Vinayak Mhaiskar 1924-32.
4 ,, Shankar Pandurang Oak, B.A., LL.B. 1932-38.
5 ,, Purushottam Shridhar Mokashi, B.A. 1939-49.
5 ,, Moreshwar Kashinath Gupte, M.A., LL.B., C.A.I.I.B. General Manager -1950 to-date. (For a brief period—1959 to 1962 he was with the Central Govt).

In his absence Shri. D. A. Diwan, B.A., the present Assistant Manager, officiated as the Chief Executive of the bank.

Here late Shri. S. L. Gawade, the Accountant of the bank, deserves a special mention. He was with the bank since its inception till his retirement in 1955. He whole heartedly contributed all his energies and talents in the initial stages of the bank's development and he rendered a yeomen service to the bank. Number of other senior officers also and other employees of the bank have contributed their loyal services in the development of the bank at all stages in the long history of the bank. No institution or organisation can flourish without the highest tradition of integrity and loyalty of its employees. It must be mentioned here with pride that the bank has been extremely fortunate in having on its roll a band of selfless and devoted workers.

Other Activities of the Bank.

The bank has considerably assisted the development of agriculture, commerce and industry and has played a promiment part in the industrialisation of the Southern region of Maharashtra and a part of Mysore State. To a limited extentit has rendered financial help to the co-operative sector as well. The bank has a network of branches in the vicinity of Sangli and has actively encouraged financial activities at those places. The bank actively took interest in the establishment of the Spices and Oilseeds Exchange Ltd., Sangli and the General Manager of the bank was a director of the Exchange as a Government Nominee for some ye rs. The bank also took prominent interest in the establishment of the Shetkari Sahakari Sakhar Karkhana Ltd., Sangli, in the initial stages of its formation.

Aid to Small Scale Industries:

The Government of Maharashtra has been very keen on the development of cottage and small scale industries in the State and has assured advances from commercial banks at a low rate of interest. The Sangli Bank has been supporting this scheme to the extent possible. The bank will continue to assist in the development of cottage and small scale industries in future and more funds will be earmarked for this purpose depending upon, of course, the claims of other sectors on the finances of the bank.

Clearing House at Sangli :

Till 1957, there was no Clearing House at Sangli. In that year the Sangli Bank took the initiative and established the Clearing House for the banks on the lines of the Clearing House in Bombay. The Clearing House has been working satisfactorily with a membership of thirteen joint stock and Co-operative banks (Except the State Bank). The House clears about 2,000 cheques to the tune of about Rs. forty lakhs every week. In 1957 when the Clearing House at Sangli was established there were about 39 Clearing Houses in the whole of the country and in this light the establishment and satisfactory functioning of the Clearing House at Sangli was highly creditable.

Social Obligations:

The bank has helped many social and educational institutions and has freely donated to the National Defence Fund and other social activities to the best of its ability.

The Staff Matters.

The bank has paid adequate attention to the fixing of pay scales of its employees and necessary changes have been made in the emoluments from time to time. The policy in respect of this matter is not based on legal considerations alone but endeavours to provide its employees adequate income commensurate with the rise in the cost of living. Every effort is made from time to time to concede to the legitimate demands of the employees. The well being of the employees of the bank has been and continues to be the guiding principle in the management of the staff issues. The interests of the staff are scrupulously safeguarded so much so that the management is keenly aware that in the satisfactory relations between the management and the employees lies in the strength, stability and development of the bank. The management is fully conscious of its obligations to its employees and expects the employees to reciprocate by their service and loyalty in the same measure. In the reciprocity of these obligations and duties they would be securing the bank's as well as their own interest. The bank pays adequate bonus to the staff whenever possible.

When the bank was founded in 1916 the total strength of its employees did not exceed seven or eight. Today this has risen to about 400. The Bank has appointed ladies at some Branches and it is likely that such arrangments are likely to be extended at other centres also.

Trade Unionism and Disputes in the Banking Industry :

A brief review of the trade union activity in the field of banking may not be out of place here. The Second World War saw great economic and political upheavals in the country. The democrotic government persued certain economic policies for improving the standard of living and were sympathetic to the demands of the lower sections of the society. This encouraged trade union movements even in such services as banking. The trade union activity amongst industrial workers was already in existence before the Second World War, but the conditions which prevailed after the World War with the sympathetic political environment led to the spread of trade unionism amongst the clerical and lower middle class workers in banks.

The Commission of Mr. K. C. Sen was appointed on 13th June, 1949 to consider the grievances of the bank employees. Then, in 1951 Mr. H. V. Devatia and two others were appointed as arbitrators. These arbitrators could not function on account of resignations and in 1952 Justice Shastri, in 1954 Mr. Jijibhai and in 1955 Justice Gajendragadkar were appointed as arbitrators for resolving the bank disputes. In 1960 Justice K. T. Desai gave an Award the provisions of which continued to apply to the service conditions of bank employees till 1966. It was gratifying that in 1966 the management of banks and the employees decided to solve their disputes by mutual agreement. This we hope will resolve differences between the two and help to foster cordial relations between the managements and the employees.

Education and Training

The bank has made efforts to increase the efficiency of its officers and employees. So far number of the bank's officers have received training at the Officers' Training College conducted by the Reserve Bank since 1954. Besides this, the bank invites prominent people from the field of banking to its Head Office at Sangli and arranges their lectures and talks on banking and allied subjects.

Co-operative Life :

It is not enough that a bank's employees should be efficient. It is equally necessary that they should be able to lead a satisfied and prosperous life. With this view the bank has started an approved provident fund scheme for all its staff and has also introduced a Group Insurance scheme. It has helped to establish a co-operative society which runs a printing press. There the whole of the bank's printing work is carried out. The advantage of this arrangement naturally accrues in the main to the employees who are the members of the Co-operative Society. It is intended to extend this co-operative activity to similar schemes like co-operative stores, a co-operative credit society and co-operative housing society.

Blessings :

During the past 25 years respected and important personalities from various fields have visited the bank and have blessed its efforts. We can mention in this respect such personalities as Dr. Sarvapalli Radhakrishnan, the President of India, Sir Chintamanrao Deshmukh an Ex-Finance Minister and Mr. Yeshwantrao Chavan, Home Minister at the Centre and the beloved leader of Maharashtra.

The late Chintamanrao alias Appasaheb Patwardhan, H. H. the Rajasaheb of Sangli, expired on 23rd February, 1965. Soon thereafter the present Rajasaheb, His Highness Parashuram Bhausaheb alias Vijaysingh was recognised by the Government as the legal heir of the late Rajasaheb. On 9th Feb., 1966 he paid a visit to the bank along with Her Highness Shrimant Padminiraje Patwardhan. He has assured his continued support and patronage to the bank.

Solemn Pledge :

The Bank has now attained an eminent position and in the years to come it will be called upon to play an increasingly important role in the economy and will have wider opportunities of service. The Golden Jubilee is an occasion of rejoicing no doubt, but it is even more an occasion for re-dedication to service and obligations towards its numerous constituents. The Bank takes this opportunity to solemnly pledge the same unwavering devotion in the discharge of its functions which has characterized its endeavours of last Fifty Years.

BRANCHES IN MAHARASHTRA AND MYSORE STATES.

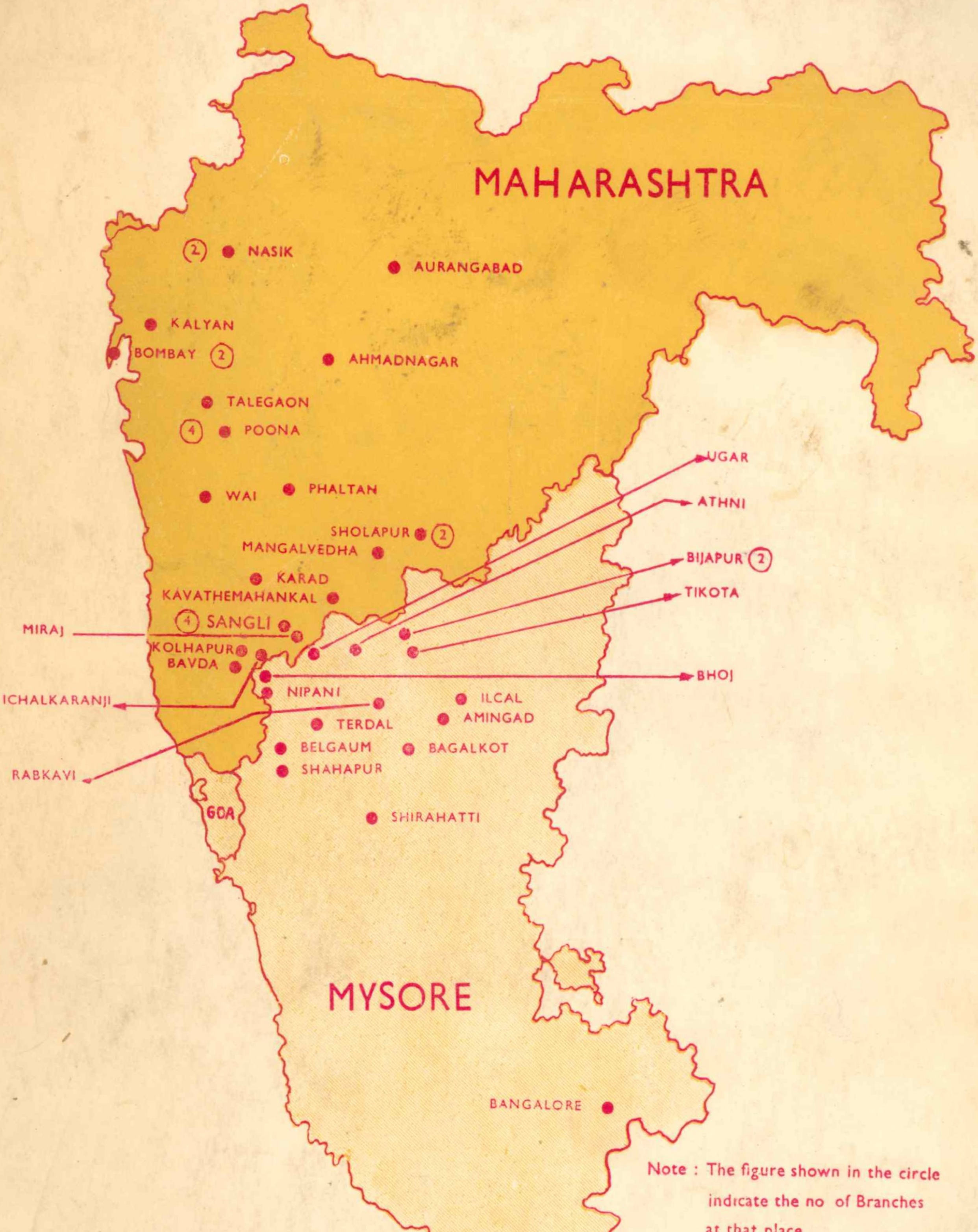

Note : The figure shown in the circle indicate the no of Branches at that place.

Designed by :
Studio Parkerson, Poona 2

Printed at :
Sadhana Press, Poona 2